

NILS HOLMBERG

**VART GÅR SVERIGES
KOMMUNISTISKA PARTI**

En stridskrift

Med förord av
KNUT SENANDER

Författarens förlag

DANELIUS HANDELS- & FÖRLAGS AB

1965

Husargatan 41 A, Göteborg C

i distribution

Innehållsförteckning

FÖRORD.....	1
VART GÅR SVERIGES KOMMUNISTISKA PARTI?	2
VARFÖR HAR VI SKAPAT OCH KÄMPAT FÖR ATT BEVARA SKP?	2
SKP OCH DEN MARXISTISK-LENINISTISKA TEORIN	3
KLASSER OCH PARTIER I SVERIGE	8
VAD ÄR DET SOCIALDEMOKRATISKA PARTIET?	9
SKP OCH SOCIALDEMOKRATIN	11
FRÅGAN OM DEN SOCIALISTISKA REVOLUTIONEN <i>En historisk återblick</i>	18
NÄR KAN EN SOCIALISTISK REVOLUTION GENOMFÖRAS?	24
VÄLFÄRDSPOLITIKEN OCH DESS GRUNDVAL	28
FREDLIG ELLER ICKE FREDLIG ÖVERGÅNG TILL SOCIALISMEN	32
DEN PARLAMENTARISKA VÄGEN TILL SOCIALISMEN	39
OM LAGLIGA OCH OLAGLIGA MEDEL	47
KOMMUNISTISKA PARTIET ÄR I FARA KÄMPA FÖR ATT RÄDDA DET	54
TILL KAMP FÖR SVERIGES KOMMUNISTISKA PARTI!	61

FÖRORD

Kamrat Nils Holmberg överdriver icke då han inledningsvis säger att många partikamrater länge och med oro ställt den fråga som han i sin skrift tar upp och besvarar. Jag har under senare år ofta fått just denna fråga, särskilt från kamrater som har en rik fond av politisk erfarenhet att bygga på och tyckt sig skönja tydliga tecken till att Sveriges Kommunistiska Parti riskerar att socialdemokratiseras. Partiets politik har ju varit allt annat än självständig. Den har i stället underordnats frågan om den socialdemokratiska regeringens vara eller icke vara. Den nesligaste kapitulationen skedde då omsättningskatten infördes och partiets riksdagsgrupp vid avgörandet nedlade sina röster för att »rädda» regeringen. I år har man hunnit därhän att omsen, denna utpräglade fattigmansskatt, i princip accepterats av partiledningen. Cirkeln är sluten, det må sedan opereras hur mycket som helst med andra skatteförslag.

Mest alarmerande är kanske ändå den ensidiga satsningen på att socialismen ska kunna genomföras på fredlig parlamentarisk väg. Därmed har kommunistiska partiet faktiskt godtagit de gamla revisionisterna Bernsteins och Kautskys av historien för länge sedan utdömda vanföreställningar. Därmed har det också slagit in på samma väg som socialdemokratin i början på detta sekel beträdde och som lett inte till en socialistisk omvandling av samhället utan till att den en gång i tiden socialistiska socialdemokratin omvandlats till det kapitalistiska samhällets gode och trogne förvaltare.

Det anföres som skäl för denna grova avvikelse från marxismen-leninismen, att läget förändrats, och visst har det förändrats. Men det har förändrats framför allt därhän att storfinansens i dag är starkare och mäktigare än någonsin och socialdemokratin, som en gång var utsugarnas fiende nummer ett i vårt land, i dag är deras främsta politiska stöd. Hur kan dessa förändringar motivera att man upphöjer de gamla revisionisternas fantasier till dagens främsta politiska sanning?

Vårt parti befinner sig i revisionismens utförsbacke. Kamrater, som deltagit i tidigare strider med folk som försökt dra partiet med sig till socialdemokratin, känner säkert igen tongångarna. Men partiet är sunt till sin kärna och kan, nu som förr, återföras till sin revolutionära kurs. Denna skrift ger på ett övertygande sätt sitt bidrag härtill. Den anger vägen till ett återupprättande av det anrika Kommunistiska Partiet och anvisar det dess roll i den allmänna kommunistiska frammarschen till seger över kapitalism och imperialism.

Knut Senander

VART GÅR SVERIGES KOMMUNISTISKA PARTI?

Många partikamrater har länge och med stigande oro ställt frågan här ovan. Andra har efter senaste riksdagsvalet blivit mycket optimistiska och svarar: »Framåt, ser ni väl». Så enkelt kan frågan inte avfärdas.

Röstsiffrornas betydelse

Ett proletärt partis röstsiffror är utan tvivel en mätare på dess inflytande. Vare sig de sjunker eller stiger, ger de dock inget besked om orsaken. En sjunkande röstsiffra kan vara ett tecken på att partiets politik är felaktig, men kan också ha helt andra orsaker. I och för sig bevisar den alltså ingenting om partiets politik. Med ett stigande röstetal förhåller det sig på samma sätt. Det kan vara ett tecken på att partiets politik är riktig, men kan också ha helt andra orsaker. År 1921 hade det socialdemokratiska partiet i Sverige ännu ett socialistiskt program. Numera är det sedan länge ett klassarbetsparti, vars medlemmar i regeringen uppträder som monopolkapitalets förvaltare. Sedan 1921 har det likväl ökat sin röstsiffra från 631.000 till över 2 miljoner. Denna röstökning är tvivelsutan en mätare på hur socialdemokratins inflytande utvecklats i Sverige. Ingen vill väl dock påstå att den bevisar, att SAP alltjämt är det socialistiska proletärparti det en gång var. Låt oss alltså i detta sammanhang lämna röstsiffrorna åt sido.

Det är andra ting som måste granskas

Vill vi ha svar på frågan: Vart går Sveriges Kommunistiska Parti? måste vi se till andra och väsentligare ting. Vi bör undersöka huruvida partiet håller fast vid den uppgift för vilken det skapats. Vi bör granska dess förhållande till den marxistisk-leninistiska teorin, se efter om det vid utformningen av sin politik tillämpar marxismen-leninismen på svenska förhållanden och på alla områden av sin verksamhet arbetar såsom ett revolutionärt proletärt parti. Först då allt detta klarlagts, kan vi få ett på ovedersägliga fakta grundat svar på vår fråga.

VARFÖR HAR VI SKAPAT OCH KÄMPAT FÖR ATT BEVARA SKP?

Allt sedan SKP kom till och antog det kommunistiska namnet har dess historiska uppgift varit den som Uttalandet från de 81 kommunistiska partiernas konferens år 1960 anger, då det säger:

Marxismen-leninismens partier leder arbetarklassens och de arbetande massornas kamp för att genomföra den socialistiska revolutionen och upprätta proletariatets diktatur i den ena eller andra formen. (*Världsläget och de kommunistiska partiernas uppgifter*, utgiven av Sveriges Kommunistiska Parti, Sthlm 1961, s. 41.)

Vårt partis 19:e kongress anslöt sig också följdriktigt till detta uttalande. Samtidigt manade den »varje kommunistisk partiorganisation, varje enskild kommunist, att göra dessa historiska beslut till föremål för systematiska studier, låta dem bli riktninggivande i arbetet och sätta in all kraft för att bekantgöra dem inom hela den svenska arbetarrörelsen och alla framstegsvänliga skikt». (*Sveriges kommunistiska parti*, 19:e kongressen, Sthlm 1961, s. 44.)

Hård kamp mot många fiender

Opportunister och revisionister av olika schatteringar — Wennerström, Höglund, Kilbom och deras anhängare — har tidigare bemödat sig att föra partiet på avvägar. Vi har bekämpat och besegrat dem samt läkt de skador de tillfogat vår rörelse. Reaktionärer och högersocialdemokrater har, genom ständiga förtals- och hetskampanjer och dess emellan även med repressalieåtgärder — åtal och straffdomar, diskriminering och uteslutningar av kommunister i fackföreningarna, avstängning från vissa arbeten, polisrazzior och transportförbud mot våra tidningar — sökt försvaga och om möjligt ta död på vårt parti. De har gjort detta av precis samma skäl som föranlett oss att slå vakt om partiet och försvara det mot deras attacker; det skälet, nämligen, att de liksom vi ansett SKP såsom ett revolutionärt parti med uppgift att »leda arbetarklassens och de arbetande massornas kamp för att genomföra den socialistiska revolutionen och upprätta proletariats diktatur». D. v. s. därför, att de betraktat vårt parti såsom ett hot mot utsugarsamhället, vilket de vill skydda och upprätthålla.

SKP OCH DEN MARXISTISK-LENINISTISKA TEORIN

Ett parti, som ställer sig den nyss nämnda historiska uppgiften, måste vägledas av en revolutionär teori. Lenin sade: »Utan revolutionär teori, kan det inte finnas någon revolutionär rörelse». Historien har bekräftat hans ord. De enda partier i världen som lyckats störta kapitalets välde och upprätta en socialistisk samhällsordning är kommunistiska partier, som vägletts av marxismen-leninismen.

Vårt parti har följdriktigt i sina grundsatser (§ 2 i de på 17:e partikongressen antagna stadgarna) fastslagit:

Partiet låter sig i sin verksamhet ledas av den vetenskapliga socialismen, den marxistisk-leninistiska teorin.

Med denna förklaring avgränsar sig partiet från all borgerlig och småborgerlig ideologi samt markerar sitt krav på ideologisk enhet i partiet på marxismen-leninismens grund. Därmed ställer det också såsom sin uppgift att fostra sina medlemmar i marxismen-leninismens världsåskådning — den dialektiska och historiska materialismen —, att bibringa dem marxismens ekonomiska lära, i vilken läran om mervärdet utgör hörnstenen, samt marxismens lära om klasskampen, den proletära revolutionen och proletariats diktatur. Detta är också oundgängligen nödvändigt, om partiet och dess medlemmar ska kunna tillämpa marxismen-leninismens allmängiltiga grundsatser på den svenska verkligheten samt i sin verksamhet för att organisera och leda arbetarklassens och de arbetande massornas kamp. Och även för att de därunder ska kunna göra arbetarklassen och massorna medvetna om socialismens nödvändighet.

Hur har detta gjorts?

Sättet på vilket partiet fyllt uppgiften, att skola sina medlemmar till marxist-leninister, har, av orsaker som bör diskuteras i annat sammanhang, varit långt ifrån tillfredsställande. Fast står dock, att partiet under flera årtionden utförde ett omfattande arbete för att göra Marx', Engels,

Lenins och Stalins viktigaste verk tillgängliga för sina medlemmar och Sveriges arbetare samt att det under samma tid ägnade stor uppmärksamhet åt att stimulera till och organisera studiet av dessa verk. Det förde, särskilt under 1920-talet, en hård kamp mot de olika opportunistiska gruppernas försök att urvattna och förvränga marxismen-leninismen. Sedan kämpade det i många år mot såväl olika högeropportunistiska avvikelser som mot sekterism och dogmatism. Partiledningen bemödade sig om att partiets press och talesmän skulle företräda ur marxistisk-leninistisk synpunkt riktiga ståndpunkter och linjer. Den försummade sällan eller aldrig att korrigera de fel, som naturligtvis inte kunde undgås i enskilda kamraters, partipressens och hela partiets verksamhet.

Och hur görs det numera?

Sedan åtskilliga år tillbaka har de marxistisk-leninistiska studierna i växande grad försumrats. Samtidigt har arbetet för att popularisera och sprida marxistisk litteratur starkt minskat i omfattning. Jämsides härmed har man kunnat iaktta en allt slappare hållning till avvikelser och fel av skilda slag och har propagandan för det socialistiska målet börjat lysa med sin frånvaro. På de senaste åren har det därtill gång på gång hänt att partipressen upplåtits till propaganda för småborgerliga och borgerliga idéer och grova förvrängningar av marxismen. Här anföres några exempel ur högen.

Marx ekonomiska lära eller borgerlig nationalekonomi?

I fjol somras gick kamrat Sigurd Lötberg, understödd av signaturen Cosinus, i *Ny Dag-A. T.* till angrepp mot kamrat Lars Hedman, som i en artikel företrätt Marx' mervärdelära. Lötberg förkunnade:

På Marx' tid var den mänskliga arbetskraften ännu den största mervärdeskaparen även inom industrin, och han kunde givetvis inte förutse dagens hel- eller halvautomatiska fabriker. Men för oss, som lever nu, bör det vara klart, att maskinerna för länge sedan övertagit rollen som den förnämsta energikällan i den mänskliga produktionen, som skaparen av större delen av mervärdet. (Ny Dag 8 juni, 1964.)

Lötberg tillägger att just detta förhållande gör det möjligt för kapitalisterna att »trots ett i jämförelse med produktionsresultatet sjunkande lönekonto betala en relativt hög reallön till sina anställda».

Det är, som ordstävets säger, mycket man ska höra innan öronen faller av.

Marx har aldrig betecknat den mänskliga arbetskraften som den »största» utan som den *enda* mervärdeskaparen. Hans och alla marxisters mening i saken, mästerligt sammanfattad av Lenin, är följande:

Således måste man ur produktionsprocessens ståndpunkt särskilja kapitalets två delar: det konstanta kapitalet, som ges ut för produktionsmedlen (maskiner, arbetsverktyg, råmaterial o. s. v.) — vars värde (på en gång eller delvis) oförändrat övergår till den färdiga produkten — och det variabla kapitalet, som ges ut för arbetskraften. Detta kapitals värde förblir inte oförändrat, utan växer under arbetsprocessen i det att det skapar mervärde. (Lenin: *Marxismens tre källor och tre beståndsdelar*. Samlade skrifter i urval, bd 18-19, s. 36.)

Denna med verkligheten överensstämmande marxistiska teori är, enligt Lötberg, helt föråldrad i automationens epok. I dess ställe predikar han en »teori», som inte är annat än den

borgerliga och av socialdemokratin godtagna nationalekonomi, vilken, genom att beteckna arbetskraften som en av flera likvärdiga »produktionsfaktorer», döljer utsagningsförhållandet samt rättfärdigar profiten och räntan såsom kapitalisternas rättmätiga andel av produktionsresultatet. Exploateringen trollas bort och utsugarna förvandlas till mecenater, vilka använder en del av det mervärde deras fina maskiner skapar till »att betala en relativt hög reallön till sina anställda».

Ar det likgiltigt vem som har rätt?

Förr skulle dylik borgerlig rappakalja förmodligen aldrig ha införts i vår press, i varje fall inte utan en korrigerande kommentar. Nu förhöll sig redaktionen precis som om det ur partiets synpunkt var likgiltigt vem som hade rätt: Marx och Lars Hedman, som hävdade dennes uppfattning i frågan, eller Sigurd Lötberg. Redaktionen teg inte bara; den vägrade sista ordet åt Hedman, som företrädde den marxistiska uppfattningen, och gav det åt en av hans vedersakare.

Från partiledningens sida gjordes uppenbarligen ingenting för att förmå redaktionen att slå vakt om marxismen och bekämpa de borgerliga teorier Lötberg framförde. Ett klart vittnesbörd härom är att Lötberg senare, i ett inlägg i en annan fråga (Ny Dag 22 okt. 1964), ånyo tilläts att propagera sina antimarxistiska vanföreställningar (han talade nu om »maskinernas förmåga att förmera det i dem nedlagda mänskliga arbetet») och påbörda Marx ytterligare en av sina egna borgerliga meningar, utan att redaktionen hade ett ord till kommentar.

Likvidatorisk propaganda står högt i kurs

Under pressdebatten i slutet av 1963 före 20:e partikongressen framträdde kamrat Sven Landin med ett långt inlägg under rubriken *Förnyelse* (Ny Dag, 9 nov. 1963). Däri yrkade han att partiet skulle återkalla sin anslutning till 1960 års Moskvauttalande, bryta förbindelserna med den internationella kommunistiska rörelsen och ta upp samarbete med Aksel Larsens revisionistparti och dess norska motsvarighet. Vidare föreslog han bl. a. att partiet skulle vända sig mot allt stöd till det svenska småbruket och kräva fri väg för kapitalismen på landsbygden samt att det helt skulle överlåta åt de med monopolkapitalet samarbetande reformistiska ledarna att sköta avtalsrörelserna efter sitt sinne.

Av Landins förslag och motiveringarna till dessa framgick klart att hans syfte var (och är) att likvidera SKP såsom kommunistiskt parti. Ett parti, som avsvär sig uppgiften att »leda arbetarklassens och de arbetande massornas kamp för att genomföra den socialistiska revolutionen och upprätta proletarietets diktatur i den ena eller andra formen», bryter med den internationella kommunistiska rörelsen och tar upp samarbete med revisionistiska grupperingar, är nämligen inte längre ett kommunistiskt parti.

Likvidatorer bör få svar på tal

Det är inget att säga om att Landins artikel publicerades. Den var ett inlägg i en partidebatt, och i partidebatter bör även likvidatorer — om de finns — få komma till tals och visa vad de bär i skölden. Men de bör få svar på tal, inte bara, såsom skedde, av några enskilda kamrater utan av någon auktoritativ medlem av partiledningen. D. v. s. av någon som inte själv glidit så långt ut till höger att han likt Hilding Hagberg tycker att »egentligen råder det inga större meningsskiljaktigheter mellan oss och socialdemokraterna» (intervjuuttalande i *D. N.* den

31/12 1964) utan är i stånd att visa upp hur partifientlig och likvidatorisk Landins inställning är.

Så skedde nu inte. Och varför?

Anledningen synes ganska klar. Kamrat Landin, med sin som »Förnyelse» maskerade likvidationslinje, är tydligen kallad att spela en framträdande roll i den »socialistiska förnyelse» som pågår under kamrat C. H. Hermanssons ledning.

I följd av utnämndes Landin till ordförande för en partidelegation till — Jugoslavien. Onekligen var han som klippt och skuren att inleda de personliga kontakterna med de jugoslaviska ledarna, som i 1960 års Moskva uttalande stämplas såsom förrädare mot marxismen-leninismen. De har ju redan gjort allt vad han vill att SKP ska göra. Efter återkomsten har han av en majoritet i partistyrelsen valts till ledamot av programkommissionen. Är han som klippt och skuren även för det uppdraget? Ja, det beror väl på vad slags programförslag avsikten är att kommissionen ska leverera.

Pacifister eller revolutionärer?

Vid flera tillfällen tidigare har partiets medlemmar svarat: Revolutionärer, inte pacifister. Senast skedde detta under kampen mot kilbomarna, då kilbomarnas riksdagsmotion om isolerad svensk avrustning var en av de stora stridsfrågorna.

Marxist-leninisterna betecknade motionen såsom opportunistisk emedan den dolde ett fundamentalt faktum. Det, nämligen, att den s. k. försvarsmakten är en del av borgarklassens statsapparat, ingalunda rätt och slätt avsedd för landets försvar, utan skapad för att borgarklassen ska kunna fortsätta såväl sin inrikes- som sin utrikespolitik »med andra medel». Därav följer, att någon avrustning inte är möjlig förrän arbetarklassen erövrat den politiska makten och krossat borgarklassens militärapparat. Under sådana förhållanden innebär avrustningskravet endast att man avrustar arbetarklassen, genom att för den dölja vad »försvarsmakten» i det kapitalistiska samhället i verkligheten är.

Twisten i denna fråga var en av anledningarna till partisprängningen 1929. När Kilbomgruppen några år senare anslöt sig till SAP, kunde det med fog sägas att dess avrustningsmotion var första steget på vägen dit. Vid den tidpunkten hade emellertid riktigheten av marxist-leninisternas värdering av den svenska krigsmakten redan bekräftats uppe i Ådalen.

Är avrustningskravet riktigare nu?

Nu har samma gamla pacifistiska inställning på nytt dykt upp i vårt parti. Krav om isolerad avrustning har framförts i artiklar i partipressen och i motioner till 20:e partikongressen. I och för sig kan detta förklaras. Bland annat därav att riksdagsgruppen sedan lång tid, i stället för att ta klar ställning mot militärmakten såsom den härskande klassens våldsinstrument och i överensstämmelse härmed följa parollen »Inte en man, inte ett öre till den borgerliga militarismen», hängivit sig åt käbbel med de borgerliga partierna och socialdemokratin om detta instrument ska få kosta några hundra miljoner kronor mer eller mindre pr år. Men frågan är inte om kravet på isolerad avrustning kan förklaras, utan om det är riktigare nu än 1929. Lenin skrev en gång i *Revolutionens militärprogram*:

Bourgeoisins beväpning mot proletariatet är ett av de största, mest fundamentala och viktigaste sakförhållandena i det moderna kapitalistiska samhället. Och inför detta faktum föreslår man de revolutionära arbetarna att ställa »krav på avväpning»! Detta vore liktydigt med att fullständigt frånga klasskampens ståndpunkt, att uppge varje tanke på revolution. Vår paroll måste vara: proletariatets beväpning i syfte att besegra, expropriera och avväpna bourgeoisin. Detta är den enda möjliga taktiken för den revolutionära klassen, en taktik som logiskt följer av den kapitalistiska militarismens hela objektiva utveckling och som dikteras av denna utveckling. Först sedan proletariatet har avväpnat bourgeoisin kan det, utan att svika sin världshistoriska uppgift, kasta alla vapen överhuvudtaget på sophögen. Och det kommer proletariatet förvisso att göra. Men *först då detta villkor fullgjorts, ingalunda tidigare.* (Valda verk, bd 1:2, s. 594/95.)

Är denna inställning föråldrad? Har krigsmakten i det kapitalistiska Sverige ändrat karaktär så att den numera är ett hela folkets försvar mot yttre fiender och ingenting annat? Nej, det enda som förändrats är att man nu har mera anledning att tala om den som monopolkapitalets än som bourgeoisins beväpning mot proletariatet.

Under sådana förhållanden är det lika viktigt att bekämpa avrustningskravet nu som tidigare. Och skälen därtill är desamma som då.

Avrustningsmotionerna bifölls inte av partikongressen. Men varken på den eller i annat sammanhang har den ansvariga partiledningen gjort något för att inför vederbörande kamrater, till vilka hör en medlem och en suppleant i partistyrelsen, och inför hela partiet klargöra hur djupt felaktig deras inställning är.

Opportunismen uppmuntras

I stället har vi fått uppleva något helt annat. Partiets ordförande, kamrat C. H. Hermansson talade nyligen, i en intervju som han gav den norske revisionisten Finn Gustavsen (se Clarte nr 6, 1964), synbart belåtet om »den växande stämning för svensk avrustning inom partiet», som kom till uttryck i ett antal motioner till 20:e partikongressen. Den var, menade han, ett uttryck för att partiets medlemmar i praxis hade rätt till vad Gustavsen kallade »en rättmessig, demokratisk verksamhet innenfor partiet». Hermansson tillade:

Forslagene seiret ikke på denne kongressen, men jeg tror ikke avrustningstilhengerne vil gi opp av den grunn.

Så dåligt är det alltså numera ställt med SKP:s förhållande till den marxistisk-leninistiska teorin och med den ideologiska enheten inom partiet. I stället för att vända sig emot avvikelser från marxismen-leninismen, stoltserar kamrat Hermansson med deras förekomst. I stället för att, sin plikt likmätigt, verka för partiets ideologiska enhet, genom att söka övertyga kamrater, som hemfallit åt opportunistiska fel, att de bör återvända till en marxistisk-leninistisk ståndpunkt, uppmuntrar han dem med en antydning om att deras opportunistiska förslag kanske kan segra på nästa partikongress. Andra, till och med sådana som öppet företräder en likvidatorisk inställning, uppmuntras med förtroendeuppdrag, som ger dem ökade möjligheter att arbeta för att sprida sina borgerliga, småborgerliga och antimarxistiska idéer i partiet.

Vad kan man sluta av detta?

Vittnar de anförda exemplen om att partiet håller fast vid den marxistisk-leninistiska teorin, att dess ledning för kamp mot borgerlig och småborgerlig ideologi och strävar att bevara och

stärka partiets ideologiska enhet? Nej, vi ser allesammans att motsatsen är fallet. Partiet är under sin nuvarande ledning i färd med att lämpa marxismen-leninismen över bord, har ställt dörren vidöppen för borgerlig och småborgerlig ideologisk inträngande i partiet, och partiordföranden inbjuder välvilligt småleende till att ersätta partiets ideologiska enhet på marxismen-leninismens grund med ideologisk upplösning och urartning på opportunistisk basis.

KLASSER OCH PARTIER I SVERIGE

För att fylla sin historiska uppgift måste ett kommunistiskt parti inte endast hålla fast vid och på ett riktigt sätt tillämpa marxismen-leninismen. Det måste också bli ett massparti, d. v. s. erövra den politiska ledningen av arbetarklassen och de övriga arbetande. Till de sistnämnda brukar vi räkna småföretagare inom jordbruket, hantverket och handeln, butiksbiträden, kontorister, tekniker, kulturarbetare m. fl., det är hela den av många olika skikt bestående massa, som inte kan inräknas i arbetarklassen men helt eller huvudsakligen lever på eget arbete.

Klasserna i Sverige

De förvärvsarbetande i vårt land fördelade sig enligt den officiella statistiken (Statistisk årsbok 1964, s. 26 o. f.) år 1960 på tre huvudgrupper: företagare 450.341, tjänstemän 1.113.991 och arbetare 1.659.662 personer.

Dessa siffror ger ingen riktig bild av klasserna och deras storlek. Av företagen är det t. ex. inte färre än 355.759, bland dem 209.593 inom jordbruk och skogsindustri, som inte har någon arbetare. Huvudparten av dessa och alla de bland de övriga 94.000 företagen, vilka endast har en enda arbetare, måste uppenbarligen räknas till småbourgeoisin och hör de arbetande till. I den stora tjänstemannagruppen finns ett toppskikt av kapitalister. T. o. m. bland våra monopolkapitalister finns ju många som är anställda som direktörer och disponenter i egna bolag och därför i statistiken uppträder som tjänstemän. Å andra sidan finns inom tjänstemannagruppens mycket stora lägre skikt avsevärda grupper, som måste räknas till och också känner sig samhöriga med arbetarklassen. Mellan denna botten och toppen finns slutligen ett relativt välavlönat skikt, av vars medlemmar en del vid sidan om lönen har kapitalistiska inkomster, men för vilka lönen dock utgör den större delen av inkomsten. Även detta skikt torde få anses ingå i de övriga arbetande.

För att något så när exakt kunna fastställa var klassgränserna inom den »förvärvsarbetande befolkningen» går fordras en ingående och tidskrävande undersökning. Denna bör ske ju förr dess hellre, ty för dem som ska leda arbetarklassens och de övriga arbetandes kamp, är det onekligen inte utan betydelse att ha fullt klart för sig vilka som hör dit. Så mycket är dock redan tydligt som att arbetarklassen är betydligt större än den officiella statistiken utvisar, att tjänstemannagruppen inte är någon enhetlig mellanklass utan kan fördelas på kapitalister, arbetande och arbetarklass samt att i företagargruppen endast en mindre del hör kapitalistklassen till.

De förvärvsarbetande utgör inte hela folket. För att fastställa klassernas storlek måste man också fördela den icke förvärvsarbetande (pensionärer, husmödrar, barn, rentier o. s. v.) delen av befolkningen på dem. Trots att detta arbete ännu återstår, vågar vi nog ändå säga ungefär följande.

Arbetarklassen kan antas omfatta minst 65 procent av befolkningen i vårt land. En rikt skiktad mellangrupp — de övriga arbetande — omfattar c:a 30 procent. Kapitalistklassen slutligen, med den lilla men oerhört mäktiga klicken monopolkapitalister i toppen, utgör c:a 5 procent.

Vem har inflytandet över vilka?

Se på röstsiffrorna från riksdagsvalet 1964. De borgerliga partierna — KDS och MbS inräknade — fick tillhopa 2.016.731 röster eller 47,52 procent. Socialdemokraterna erhöll 2.006.921 röster eller 47,27 procent och kommunisterna 221.765 röster eller 5,21 procent. Även om — såsom ingalunda var fallet — endast arbetare röstade på socialdemokraterna och kommunisterna svarar dessas sammanlagda andel av röstetalet inte mot arbetarklassens andel av befolkningen. De borgerliga partiernas andel av rösterna däremot översteg vida kapitalistklassens och mellanskiktens andel av befolkningen. Även om detta förhållande till en del kan förklaras med att största procenten röstskolkare finns inom arbetarklassen, berättigar det till vissa slutsatser.

Medan socialdemokratin utan tvivel har inflytandet över huvudparten av arbetarklassen (och faktiskt också över en icke obetydlig del av mellanskikten) har kommunistiska partiet inom arbetarklassen ett inflytande som högt räknat endast motsvarar 12 procent av socialdemokratins, och dess inflytande inom mellanskikten är ytterligt svagt. Inflytandet över större delen av dessa skikt och därmed också över vad vi kallar de övriga arbetande ligger hos de borgerliga partierna. Dessa har dessutom uppenbarligen ett inflytande inom arbetarklassen, som, ifråga om det antal personer det omfattar, är *minst lika stort* som kommunistiska partiets.

VAD ÄR DET SOCIALDEMOKRATISKA PARTIET?

Socialdemokratiska partiets medlemmar består till övervägande flertalet av arbetare. Det kan dock inte för den skull betecknas såsom ett socialistiskt parti. SAP har för länge sedan bytt ut sitt socialistiska program mot ett småborgerligt, liberalt sådant. Det står främmande för och intar en avvisande hållning till den socialistiska teorin. Det har, allt sedan den första socialistiska staten skapades, deltagit i kapitalisternas och reaktionärernas smutskastning mot de socialistiska regimer, som under kommunistisk ledning byggts upp i ett antal länder samt mot hela den kommunistiska rörelsen. Det propagerar inte längre ens den diffusa »demokratiska socialism», som det en tid sökte ställa emot socialismen i Sovjetunionen. Målet är nu »blandsamhället», d. v. s. ett monopolkapitalistiskt samhälle med statlig företagsamhet i den omfattning som monopolkapitalets intressen kräver och medger. Ursprungligen var SAP ett socialistiskt parti, som stod på marxismens grund. Efter ett par decennier gled det över till Bernsteins och Kautskys revisionism. Redan då var det ett av de opportunistpartier, om vilka Lenin med rätta sade att de var *borgarklassens agentur inom arbetarrörelsen*.

Monopolkapitalets förvaltare

I sitt tal på vårt partis 20:e kongress (kongressboken *För vidgat folkstyre — mot storfinansen*) sade kamrat C. H. Hermansson:

Den socialdemokratiska regeringens politik har till dominerande innehåll att utan avgörande förändringar i produktions- eller maktförhållandena förvalta det kapitalistiska samhället så väl som möjligt. (S. 36.)

Det socialdemokratiska partiet för ingen annan politik än den socialdemokratiska regeringen. Dess politik är partiets och görs genom partiet också till fackföreningsrörelsens politik. I tjugo års tid har de socialdemokratiska fackförbundsledningarna av den socialdemokratiska LO-ledningen kommenderats att följa den socialdemokratiska regeringens (finansministerns) anvisningar om huruvida avtalen ska prolongeras eller får uppsägas respektive om de gränser inom vilka lönekraven måste hållas. Kamrat Hermansson konstaterade vidare i sitt tal att storfinansens i Sverige

har av den socialdemokratiska regimen beretts en lugn och trygg tillvaro med en hög och stabil profitkvot. Hela den ekonomiska och sociala utvecklingen har (ur storfinansens synpunkt, givetvis. Min anm. N. H.) förlöpt avsevärt lugnare än den skulle ha gjort under en borgerlig regering och med socialdemokratien och fackföreningsrörelsen i opposition till regeringspolitiken. (S. 36-37.)

Storfinansens har, fortsatte Hermansson

dragit politiska slutsatser av denna gynnsamma utveckling. Den har inrättat sig efter fortsatt socialdemokratiskt regeringsinnehav och börjat överge högern och folkpartiet. (S. 37.)

Socialdemokratiska partiet är alltså i dag *det politiska parti som utgör det främsta stödet för monopolkapitalets välde i Sverige*. Det slöt, såsom professor Herbert Tingsten avslöjat i *Demokratins problem*, redan på 1940-talet en formlig överenskommelse med monopolkapitalisterna om att bevara deras välde. Grundvalen för denna överenskommelse är att, medan vissa eftersatta samhällsskikt bör få det bättre, ska »de skilda grupperna ha rätt att i huvudsak bevara sin andel av den gemensamma produktionen». Med andra ord, monopolkapitalisterna ska sitta i orubbat bo. De ska inte bara ha sin profit oförminskad — den ska öka allt efter som produktionen ökar. Arbetarna ska, innan de kan få en reallönehöjning, pressas att öka produktionen så mycket att monopolkapitalisterna och deras staber erhåller motsvarande höjning av vad de kallar »sin andel av den gemensamma produktionen». I verkligheten tar de mer än så, ty de tar hela produktionsökningen innan denna blivit så stor att det vid en avtalsuppgörelse finns »utrymme» för en ökning av arbetarnas löner.

Socialdemokratien och reformerna

Socialdemokratiska partiets karaktär av ett på arbetarna baserat *men ifråga om målsättning och ideologi borgerligt parti*, som i dag utgör det förnämsta politiska stödet för monopolkapitalets storfinansens) välde i Sverige, upphäves inte av att det, då trycket från arbetarna blir tillräckligt starkt, tar upp och genomför vissa reformkrav.

För det första rör det sig alltid endast om sådana reformkrav som *på intet sätt rubbar monopolkapitalets välde*. De skulle ha kunnat genomföras och har i andra länder faktiskt genomförts av borgerliga reformpartier. Redan 1892 påvisade Engels i det förord han då skrev till sitt förstlingsverk — »De arbetande klassernas läge i England» — hur den engelska bourgeoisin tagit upp och genomfört reformkrav som den tidigare argt bekämpat. Orsaken? Den hade funnit att reformerna, genom att de avskaffade de mest iögonfallande missförhållandena, befäste den kapitalistiska samhällsordningen.

För det andra har kraven, då de äntligen tas upp och genomförs, under lång tid med olika förevändningar hållits tillbaka till ekonomisk fördel för monopolkapitalet.

Se exempelvis på kraven om arbetsveckans förkortning. I många kapitalistiska länder, de flesta sådana i vilka monopolkapitalets välde ännu upprätthålles av de gamla borgerliga partierna, förekommer sedan länge en arbetsvecka som i längd varierar från 42 till 36 timmar. I Sverige har vi ännu 45-timmarsvecka, införd under en treårsperiod, varvid arbetsveckan minskades med en timme pr år. För två år sen tog även socialdemokraterna i riksdagen upp kravet på 40-timmarsvecka. Men inte för att genomföra det utan för att lägga det på is genom att hänskjuta det till en tidskrävande och helt obehövlig utredning. Småningom kommer det väl att genomföras, förmodligen liksom 45-timmarsveckan i etapper.

Vem tjänar på att socialdemokratin på detta sätt förhalar reformer, som för länge sedan genomförts på andra håll. Storfinansen, naturligtvis. Så länge socialdemokraterna ändå lyckas att inför arbetarna framstå såsom tillvaratagare av deras intressen råder för storfinansen rent idealiska förhållanden. Den kan ju — och detta är huvudskälet till att den »inrättat sig efter fortsatt socialdemokratiskt regeringsinnehav och börjat överge högern och folkpartiet» — härska över arbetarklassen genom folk som säger sig företräda dennas intressen. Detta går emellertid endast intill dess att arbetarna genomskådar de socialdemokratiska ledarnas verkliga roll.

Socialisterna inom socialdemokratin

Det förhållandet att SAP är ett borgerligt arbetarparti och fungerar som monopolkapitalets förvaltare upphäves inte heller av att det i den socialdemokratiska rörelsen finns medlemmar som önskar en socialistisk utveckling i Sverige och vill att deras parti ska bedriva politik i detta syfte. Dessa människor har inget inflytande på utformningen av det socialdemokratiska partiets politik och utvecklar ingen aktivitet för att få det. Gjorde de detta, skulle de, såsom tidigare erfarenheter av socialistisk opposition inom SAP visat, omedelbart förpassas ut ur partiet.

SKP OCH SOCIALDEMOKRATIN

För att kunna leda arbetarklassens och de övriga arbetandes kamp för den socialistiska revolutionen måste kommunistiska partiet vinna inflytandet över dem. Eftersom inflytandet över flertalet av arbetarklassen och en del av de arbetande ligger hos det socialdemokratiska partiet, måste det erövras från detta parti. Inflytande över flertalet av de övriga arbetande måste däremot erövras från de partier som i dagligt tal kallas de borgerliga. Bägge uppgifterna är viktiga, hänger samman och måste lösas jämsides. Främst av dem står dock uppgiften att bryta socialdemokratin inflytande över det stora flertalet av arbetarna, att övertyga dem om den proletära revolutionens nödvändighet och vinna deras helhjärtade stöd för det parti som leder kampen för denna revolution.

Detta har allt sedan vårt parti bildades stått som den självklara strategiska uppgiften för oss. Vi har ännu inte lyckats lösa den. Taktiken har i princip varit fullständigt klar: arbete för enhet mellan alla arbetare och gemensam kamp för små och stora, lokala och landsomfattande dagskrav, och samtidigt därmed en ständig ideologisk kamp för att på grundval av arbetarnas egna erfarenheter i kampen vinna dem för marxismen-leninismen och till insikt om att socialdemokratin lika litet i Sverige som annorstädes leder dem till socialismen utan endast stärker kapitalisternas välde. Vi har, av resultatet att döma, inte tillämpat denna taktik på ett riktigt och till svenska förhållanden anpassat sätt. Detta bör klaras upp genom en diskussion, i vilken alla partimedlemmar deltar för att finna, analysera och rätta felen och misstagen. Men det är absolut inget skäl för oss att ändra vår inställning och vår strategi gent emot socialdemokratin.

Teorin om de »vänliga pådrivarna»

Allvarliga försök att driva fram en ändring har emellertid gjorts under senare år. Som den förste »förnyaren» i detta avseende framträdde kamrat Hilding Hagberg med sin teori om kommunistiska partiet såsom socialdemokratins vänliga pådrivare, vilken han senare försökt utveckla i olika sammanhang och till stort förfång för partiet också praktiserat.

Kamrat Hagberg förkunnar:

Med ett statiskt betraktelsesätt blir socialdemokratiska partiet på längre sikt en vandrare till intet, som måste följa kapitalismen i graven. Med ett dynamiskt betraktelsesätt kan man samtidigt se socialdemokratiska partiet som potentiell bundsförvant. (H. Hagberg: Samverkan, aktionsenhet o. avspänning inom arbetarrörelsen. *Vår Tid*, nr 2, 1963.)

Lenin, som varken anlade »statiska» eller »dynamiska» utan uteslutande marxistiska dialektiskt-materialistiska synpunkter på företeelserna, hade en annan uppfattning. För honom var opportunisterna, som han kallade de socialdemokratiska ledarna innan socialdemokratin ännu hunnit så långt i utförsbacken som nu, inga potentiella bundsförvanter. I sitt tal på KI:s 2:a kongress, om det internationella läget och Kommunistiska Internationalens uppgifter, sade han:

Vår huvudfiende är opportunismen. Opportunismen inom arbetarrörelsens överskikt är ingen proletär socialism, utan en borgerlig. *Det är praktiskt bevisat att de ledare inom arbetarrörelsen, vilka tillhör den opportunistiska riktningen bättre försvarar bourgeoisin än borgarna själva.* Bourgeoisin skulle inte kunna hålla stånd om inte den ledde arbetarna. (*Samlade skrifter i urval*, bd 17, s. 226. Min kursiv. N. H.)

Men kamrat Hagberg anser, att socialdemokratin, som i sin regeringsutövning möter »massor av problem, som aktualiserar ingripanden med demokratisk socialistisk tendens», steg för steg kan »pressas in på en mot storfinansens riktad linje» som »bidrar till att försvaga kapitalismens grundvalar och underlätta den oundvikliga historiska process, som lägger kapitalismen i graven och banar vägen för socialismens seger i vårt land». (A. a.)

Man ser i andanom hur kamrat Hagberg efter Karl IX:s välbekanta exempel välsignande lägger sin hand på Tage Erlanders flint och säger: — Ilie faciet. Han ska göra det. Men inte utan de vänliga pådrivarna.

Socialdemokratiska partiet kan inte med egna krafter komma därhän. Det första villkoret är att det finns ett starkt marxistiskt-leninistiskt parti i Sverige som annorstädes. (A. a.)

Längre fram i artikeln får vi ytterligare fastslaget:

Numera hävdar vi ... att en social revolution i Sverige måste ske i samverkan med de socialdemokratiskt ledda massorna och deras organisation. (A. a.)

Social revolution i samverkan med massor, ledda av ett parti, som i dag utgör monopolkapitalets förnämsta stöd! Vi skulle gärna ha velat se kamrat Hagberg komma det underverket åstad. Men under hans ledning har vi tyvärr bara sett det revolutionära inflytandet i Sverige minska.

På avvägar från marxismen-leninismen

Ett marxistiskt-leninistiskt parti, som godtar kamrat Hagbergs helt omarxistiska och därmed också fullständigt felaktiga »dynamiska» värdering av socialdemokratiska partiets karaktär och roll, hamnar på avvägar långt bort från marxismen-leninismen. Enligt denna teori är socialdemokratin inte monopolkapitalets medvetne och mot socialismen fiendtlige tjänare, som utnyttjar sitt grepp över arbetarna till att bevara och befästa monopolkapitalets välde. Den förvandlas till ett socialistiskt parti, som av ren bekvämlighet ger sig hän åt klassarbetet men som, om bara dess vänliga pådrivare blir litet större och starkare, kan förmås att rycka upp sig och tåga mot det socialistiska målet. Det kommunistiska partiet berövas i denna »teori» sin roll som revolutionens organisatör och ledare och omvandlas till något slags politisk oxmotare eller vallpojke. Marxismen-leninismen blir en falsk skylt och förlorar all betydelse. Kampen för socialismen behöver då nämligen inte vägledas av någon revolutionär teori. Den blir automatisk och tvångsmässig i det att socialdemokratin »pressas in på en mot storfinansens riktad linje» av »massor av problem, som aktualiserar ingripanden med demokratisk socialistisk tendens».

En självuppgivelsens teori

Kamrat Hagbergs teori har, som en var kan se, ingenting med marxismen-leninismen att göra. Det är en självuppgivelsens teori, en teori för det kommunistiska partiets likvidering. Och ehuru kamrat Hagberg reagerade emot Sven Landins *Förmyelse* är han i verkligheten på samma linje som Landin då denne hävdar att Moskvauttalandets formulering — »Marxismen-leninismens partier leder arbetarklassens och de arbetande massornas kamp för att genomföra den socialistiska revolutionen och upprätta proletariats diktatur i den ena eller andra formen» — »är inte tillämplig på förhållandena i Sverige». Konsekvensen av deras ståndpunkter blir nämligen i bägge fallen kommunistiska partiets urartning till ett vänstersocialistiskt bihang till socialdemokratin.

Det vänliga pådrivandet i praktiken

I en senare artikel (Några erfarenheter och uppgifter i Sveriges kommunistiska parti, *Internationell Revy*, nr 10, 1964) har kamrat Hagberg ytterligare pläderat för sina omarxistiska och grovt felaktiga åsikter. I samband därmed blottade han, uppenbarligen en smula motvilligt och i dunkla ordalag, ett exempel på vart hans teori i praktiken leder.

Han erinrade om att »partiet (läs Hagberg) förklarar sig berett att stödja den socialdemokratiska regeringen mot varje blockbildning från de borgerliga partiernas sida som syftar till att åstadkomma en borgerlig regeringsbildning». Detta hade lett till

att kommunisterna tvingades ta ett politiskt medansvar för regeringsåtgärder som de försökt hindra och fortfarande anser vara oriktiga.

Här åsyftas tydligen det upprörande grova misstag som begicks då riksdagsgruppen, pressad av parti- och gruppordföranden Hagberg, kapitulerade för regeringens hot att avgå, om den inte fick igenom omsättningskatten.

Partiets självständighet uppgiven. Varför?

Misstaget har djupa rötter. Det kan inte bara som Hagberg menar —naturligtvis utan att för ett ögonblick medge att det var ett misstag —, återföras till deklARATIONEN om stöd till den socialdemokratiska regeringen. Varför avgavs en dylik deklARATION, som betydde att partiet i vissa situationer berövades sin självständighet och blev politiskt medansvarigt för regeringsåtgärder, som riktades mot arbetarna och det arbetande folket?

Svaret är givet. DeklARATIONEN avgavs som följd av kamrat Hagbergs »dynamiska» felvärdering av det socialdemokratiska partiet och dess regering. Om socialdemokratien värderats på ett riktigt sätt, såsom ett borgerligt arbetarparti, vilket sedan länge utgör det förnämsta politiska stödet för monopolkapitalets välde i Sverige, skulle en dylik fjäskande deklARATION aldrig ha kommit ifråga. Vårt parti skulle ha bevarat sin självständighet. Och när nu det paradoxala inträffade, att högern, folkpartiet och centerpartiet gick emot omsättningsskatten, kunde partiet ha gjort gemensam sak med dem för att hindra dess genomförande. Viktigt i sammanhanget var nämligen inte de tre borgerliga partiernas motiv, utan det förhållandet, att deras iver att komma åt regeringstaburettarna gjorde det möjligt att med deras hjälp avvärja en gemen attack mot arbetarnas och övriga löntagares ekonomi. *Den socialdemokratiska regeringen fick själv ta ansvaret för sin avgång. Den skulle säkert inte ha haft det lätt att försvara att den gick, därför att den inte fick genomföra en skatt som främst drabbade de mindre inkomsttagarna. En eventuell borgerlig regerings attack mot arbetarna kunde, om socialdemokraterna det ville, hindras av dem och kommunisterna gemensamt. Den naturliga lösningen av regeringskrisen hade för övrigt varit att socialdemokratiska partiet bildat ny regering utan omsättningsskatten eller något motsvarande på programmet.*

Arbetarna gillade inte omsättningsskatten, och deras mening om kommunisternas uppträdande då den genomfördes kunde avläsas i valresultaten 1960 och 1962.

Hagbergs mening underkänd av partiet

Partiets medlemmar har som regel inte gillat kamrat Hagbergs försök till omvärdering av socialdemokratien och dess roll. Detta var ett av skälen till att han måste uppge sin önskan om att behålla ordförandeskapet i partiet ännu en period. Kamrat C. H. Hermanssons tidigare citerade formulering, om det dominerande innehållet i den socialdemokratiska regeringens politik, verkade som en frisk fläkt i jämförelse med Hagbergs unkna dynamik.

Tyvärr har kamrat Hagberg dock inte funnit anledning till självrannsakan. Han framhärdar i och fördjupar sina misstag. I en intervju för Dagens Nyheter förklarade han (*D. N.* 31 dec. 1964):

Egentligen råder det inga större meningsskiljaktigheter mellan oss och socialdemokraterna. Vi tänker tämligen lika utom när det gäller den ekonomiska och militära politiken. Vi anser att storfinanserna måste begränsas och så småningom avskaffas. Socialdemokratien samarbetar med den.

Dessa meningsskiljaktigheter bör alltså inte anses som stora. God natt, kamrat Hilding. Fortsätt att drömma, men försök inte intala oss att dina drömmar är politisk verklighet.

Vad anser partiet nu om socialdemokratien

Det fanns en lucka i vad kamrat Hermansson på kongressen hade att säga om socialdemokratien. Han karaktäriserade den socialdemokratiska regeringens politik, men han sade ingenting om det socialdemokratiska partiets karaktär och roll. Detta behövde i och för

sig inte betyda så mycket, ty det socialdemokratiska partiet och den socialdemokratiska regeringen är ett, och om regeringens politik är borgerlig, är partiets politik likadan. Nu visar det sig emellertid att man har vissa skäl att undra om inte underlåtenheten att vidröra det socialdemokratiska partiet, var mycket medveten och om karaktäristiken av den socialdemokratiska regeringens politik var riktigt allvarligt menad.

Felvärderingarna fortsätter

De, som efter kamrat Hermanssons kongresstal hoppades, att partiet skulle återgå till sin tidigare riktiga värdering av och strategi gent emot socialdemokratien men se till att utforma en riktigare taktik, har blivit djupt besvikna. Propagandan för Hagbergs oriktiga uppfattningar har fortsatt av olika partikamrater i framskjuten ställning. Den stack också upp huvudet i Demokratisk Ungdoms valupprop »Socialistisk förnyelse» (Ny Dag 7 sept. 1964). Där kunde man läsa:

Höstens riksdagsmannaval präglas av betydande motsättningar inom svenskt samhällsliv. Huvudmotsättningen råder mellan arbetarrörelsen och borgerligheten.

Gör den verkligen det? Råder det exempelvis någon huvudmotsättning mellan å ena sidan det socialdemokratiska borgerliga arbetarpartiet och dess regering och å andra sidan storfinansen, vilken enligt kamrat Hermansson är så nöjd med denna regering att den »inrättat sig efter fortsatt socialdemokratiskt regeringsinnehav och börjat överge högern och folkpartiet». Är det inte i stället så som konstaterats både i kamrat Hermanssons tal och i 20:e partikongressens uttalande *För vidgat folkstyre — mot storfinansen*, nämligen att

Den grundläggande motsättningen i det nuvarande samhällssystemet mellan kapital och arbete framträder alltmera som en motsättning mellan storfinansen och den överväldigande majoriteten av folket. (Kongressboken *För vidgat folkstyre — mot storfinansen*, s. 73.)

I så fall råder huvudmotsättningen inte mellan arbetarrörelsen och borgerligheten utan mellan storfinansen å ena sidan och arbetarklassen och de övriga arbetande — av vilka stora delar tyvärr ännu räknar sig till borgerligheten — å andra sidan. Varför inte klargöra detta i stället för att blanda bort korten och förvränga frågeställningen på sätt som skett i DU:s valupprop. Detta förkunnade också:

Socialdemokratien är mycket påverkbar och inför kommunistiska framryckningar skärper socialdemokratiska partiet sin hållning mot den svenska storfinansen, personellt koncentrerad till de femton familjerna.

Här spökar Hagbergs teori om pådrivarna i ungdomlig förklädning men inte ett dugg riktigare för den skull. Verkligheten har för länge sedan slagit ihjäl den.

Hur socialdemokratien påverkas

I riksdagsvalen 1944 och kommunalvalet 1946 hade vårt parti stora framgångar. Socialdemokratiska partiet svarade först med att manövrera med Efterkrigsprogrammet, i syfte att lura arbetarna, och därefter genom att tillsammans med övriga partier, som stöttar storfinansen, företa en stor antikommunistisk offensiv. Men det krökte inte ett enda hår på storfinansens välfriserade huvud. Tvärtom. Metallarbetareförbundets socialdemokratiska förbundsledning såg till att metallarbetarstrejken 1945 blev en seger för verkstadsindustrin och ett nederlag för arbetarna. Detta nederlag återföll tyvärr på oss, som aldrig ställde frågan

om strejkens ledning utan endast manade arbetarna att fortsätta kampen, trots att det var klart som dagen att den med arbetsköparna samarbetande socialdemokratiska förbundsledningen aldrig skulle tillåta att strejken ledde till bättre resultat än det som den godkände. År 1948 tvingade LO-ledningen samtliga anslutna förbund att till monopolkapitalets fromma prolongera avtalen. Man ska vara ganska verklighetsfrämmande för att efter de erfarenheterna utveckla en teori, vars yttersta konsekvens är att bara kommunisterna blir tillräckligt många så genomför socialdemokraterna den socialistiska revolutionen. Arbetarna, som i regel ser nyktert på saker och ting, drog såsom valen 1948 och 1950 visade helt andra slutsatser.

Vem behöver socialdemokratin?

Kamrat Hagbergs antimarxistiska teori och värdering av socialdemokratin har i tal och skrift företrätts också av andra kamrater. Kamrat Carl Lund, funktionär i partientralen, skrev en artikel Vad bevisar valresultatet (N. D. 25 sept. 1964.) i vilken han sökte försvara vårt parti gent emot Erlander, som beskyllt oss för att splittra arbetarfronten. Det riktiga svaret på detta falska tal hade naturligtvis varit att påvisa att socialdemokratiska partiet, ehuru det stödjer sig på arbetarna, är en del av den borgerliga fronten och att det sålunda är detta parti och inget annat som splittrar arbetarfronten. Kamrat Lund försökte i stället ursäktas SKP:s uppträdande i valen genom att påvisa att »båda arbetarpartierna kan öka sitt inflytande i riksdagen». Han slutade med följande bestämda förklaring:

Båda arbetarpartierna behövs och kompletterar varandra i svensk politik. Det bevisar i hög grad utgången av årets val.

Förhåller det sig verkligen så? Kan socialdemokratiska partiet likställas med och sägas komplettera det kommunistiska? Eller kompletterar kommunistiska partiet det socialdemokratiska, som genom sin regering inriktat sig på »att förvalta det kapitalistiska samhället så väl som möjligt»? Ur vems synpunkt behövs socialdemokratiska partiet — ur arbetarnas eller ur monopolkapitalisternas, de som trivs så väl med sina socialdemokratiska förvaltare att »de har inrättat sig efter fortsatt socialdemokratiskt regeringsinnehav och börjat överge högern och folkpartiet»? Vem behöver ett kommunistiskt parti, om det verkligen skulle ha sjunkit så djupt att det är ett komplement till socialdemokratin?

Vad säger kamrat C. H. Hermansson?

Borde inte kamrat C. H. Hermansson i egenskap av ordförande för ett parti, som förklarar sig stå på marxismen-leninismens grund, se till att denna inte överges och följaktligen ta till orda mot Lunds och hans meningsfränders grovt felaktiga uppfattning? *Jo, det borde han verkligen, ty dessa felaktiga uppfattningar resulterar inte bara i en helt felaktig strategi och taktik gent emot socialdemokratin. De får också till oundviklig följd att kommunistiska partiet upphör att vara arbetarklassens avantgarde och förvandlas till ett bihang till socialdemokratin. Det är därför nödvändigt att bemöta dem, att analysera dem och klargöra hur felaktiga och farliga de är. Endast så kan man hindra att de sprids i partiet och övertyga de felande kamraterna om att de bör återvända till en marxistisk och riktig uppfattning.*

Märkligt nog har kamrat Hermansson emellertid inte med ett enda ord vänt sig emot dessa antimarxistiska uppfattningar. Han har förhållit sig lika tyst och tolerant till dem som till de i avsnittet om teorin ovan påvisade grova förvrängningarna av den marxistiska-leninistiska teorin, avstegen ifrån den och försöken att ersätta den med borgerlig teori. Detta ger ett bestämt intryck av att han i grunden inte har något emot att dessa grund-falska uppfattningar vinner mark i partiet, att dess en gång helt riktiga strategi gent emot socialdemokratin byts ut

mot en alltigenom oriktig strategi och att partiet som följd därav urartar till ett »vänstersocialistiskt» komplement till socialdemokratin.

Det som skulle brytas stärks

Intrycket har växt till pinsam visshet sedan kamrat Hermansson i radio och press förklarat att kommunistiska partiet »kan i stort sett acceptera» den socialdemokratiska regeringens nya budgetförslag. (Se bl. a. *C. H. Hermanssons kommentar till Strängs budgetförslag*, Ny Dag—AT, nr 2, 1964, s. 9.)

Detta budgetförslag går helt i linje med den mellan socialdemokratin och monopolkapitalet överenskomna politiken. Det är faktiskt ännu förmånligare för monopolkapitalet än de budgetförslag, som tidigare framlagts av den socialdemokratiska regeringen i dess strävan att, såsom Hermansson ännu i fjol uttryckte saken, »förvalta det kapitalistiska samhället så väl som möjligt».

Se bara hur fondbörsen reagerat. Där utlöste budgetförslaget den våldsammaste haussen sedan 1938, då Hitlers krigsförberedelser lät kapitalisterna vädra storprofiter. Och varför? Jo, därför att det säkerställer fortsatt och ökad penningvärdeförsämring i storkapitalets intresse. Denna kommer inte bara att snabbt utplåna de små förbättringar av pensioner och barnbidrag osv., med vilka regeringen söker dölja budgetförslaget verkliga innebörd och göra den 50-procentiga ökningen av omsättningsskatten smakligare. Den kommer också — och detta är det väsentliga — att leda till nya och större värdestölder från småspararna och reallönesänkningar för arbetarna, som de drivs att motverka genom ökad arbetsintensitet.

Resultatet blir stigande värden och ökade utdelningar på de stora monopolbolagens aktier. Den stora börshaussen framkallades av kapitalisternas iver att skaffa sig flesta möjliga skedar till att uppfånga den manna vilken den nya budgeten kommer att låta regna över dem. Sanningen om det nya budgetförslaget är, att monopolkapitalets maktställning, som Hermansson på SKP-kongressen i januari 1964 talade om att börja bryta under de sex år som återstod av 1960-talet, genom detta kommer att stärkas ytterligare. Och detta kan alltså kommunistiska partiet »i stort sett acceptera».

Respekten och dess pris

Men »vi har särmeningar på vissa punkter», säger kamrat Hermansson. Vad spelar det för roll, när vi ändå i stort sett accepterar?

Familjen Bonnier — en av de femton familjer som bildar toppen bland monopolkapitalisterna — låter sig tydligen inte förvirras av kamrat Hermanssons »särmeningar». Dess organ *Idun-veckojournalen* talade i nr 3, 1965, om Hermansson som »den konciliante kommunistledaren» och försåg en charmig bild av honom med texten: »Hermansson: vi räddar regeringen».

Detta är inte det enda exemplet som kan anföras på hur monopolkapitalets press under senare tid börjat behandla kommunistiska partiets ordförande vänligt och respektfullt. Tro bara inte att detta beror på att denna press plötsligt ändrat inställning till socialismen och den socialistiska revolutionen eller gripits av tillfällig sinnesförvirring. *Orsaken är att monopolkapitalisterna och deras skrivbiträden begriper att kamrat Hermanssons ställningstagande gör kommunistiska partiet till ett bihang åt socialdemokratin, som i dag är*

monopolkapitalets främsta politiska stöd i Sverige. Ett dylikt kommunistparti inte bara får utan bör ha »särmeningar» så att det kan uppfånga de med socialdemokratin missnöjda och utnyttja deras stöd till att »rädda regeringen». Ingen kan undra på att den, som vill leda in kommunistiska partiet på en sådan linje, möts med respekt och kallas konciliant av monopolkapitalets press. Än mindre kan man förundra sig över att han tiger och samtycker, när det förkunnas att »båda arbetarpartierna behövs och kompletterar varandra i svensk politik». Det är ju just det slagets förkunnelse som ska rättfärdiga hans handlande.

FRÅGAN OM DEN SOCIALISTISKA REVOLUTIONEN

En historisk återblick

Under de 22 år då vårt parti tillhörde Kommunistiska Internationalen hade det inget annat program än KI:s. Där i sades om den socialistiska revolutionen:

Proletariatets erövring av makten är ingen fredlig »erövring» av den färdiga borgerliga statsapparaten genom uppnåendet av parlamentsmajoriteten. Bourgeoisin använder alla våldets och terrorns medel för att skydda och befästa sin rövade egendom och sitt politiska välde. Liksom feodaladeln under förgångens tid kan inte heller bourgeoisin lämna sin historiska plats åt den nya klassen utan den mest förtvivlade och förbittrade kamp. Bourgeoisins våld kan därför brytas endast genom proletariatets stränga våld. Proletariatets erövring av makten är det våldsamma störtandet av den borgerliga makten, *krossandet* av den kapitalistiska statsapparaten (den borgerliga hären, polisen, ämbetsmannahierarkin, domstolarna, parlamentet osv.) och *dess ersättande* med den proletära maktens nya organ, vilka framför allt är redskap för att undertrycka utsugarna. (*Kommunistiska Internationalens Program*, Arbetarkulturs förlag, Sthlm 1937, s. 37-38).

Det avsnitt av KI:s program vari dessa rader återfinns inleddes med de bekanta orden ur Marx' *Kritik av Gothaprogrammet*:

Mellan det kapitalistiska och det kommunistiska samhället ligger en period av det förras revolutionära omdaning till det senare. Den motsvaras av en politisk övergångsperiod, under vilken staten inte kan vara någonting annat än *proletariatets revolutionära diktatur*.

Varför väpnad revolution?

Den ståndpunkt som uttryckes i de båda citaten här ovan baserade sig självfallet inte på förkärlek för våld utan på en rad viktiga historiska och politiska fakta.

Kapitalisternas stat och dess våldsinstrument är, enligt marxistisk-leninistisk uppfattning, skapade för att med alla medel upprätthålla kapitalisternas klassherravälde. För att en socialistisk revolution ska kunna segra, måste den krossa den kapitalistiska statsapparaten och upprätta en ny statsapparat, som blir organ för arbetarklassens välde.

Detta bekräftades av den historiska erfarenheten. Inte bara i Frankrike 1872 och i Ryssland 1905 utan också i Finland, Tyskland och Ungern efter *första* världskrigets slut, hade kapitalisterna dränkt arbetarnas revolutionära socialistiska strävanden i blod. Endast i

31 Ryssland, där arbetarna
under bolsjevikpartiets

ledning reste sig och med vapen i hand gjorde slut på kapitalisternas och godsägarnas herravälde samt upprättade proletariatets diktatur, kunde de utnyttja den revolutionära situationen till att genomföra en segerrik socialistisk revolution.

De svenska erfarenheterna vittnade om att det var nödvändigt att gå samma väg till socialismen här. Varje gång den svenska bourgeoisin känt sin maktställning hotad av arbetarna hade den använt polisiärt och militärt våld emot dem. Det hade till och med hänt att militär öppnat eld emot och dödat obehäpnade arbetare, senast i Ådalen 1931. Någon annan väg till socialismen än den väpnade kampens ansågs under sådana förhållanden inte möjlig. SKP:s första egna program

Sedan Kommunistiska Internationalen 1943 upplöstes, antog vårt parti vid sin 12:e kongress år 1944 ett eget program — *Grundsatser för Sveriges kommunistiska parti*. Detta blev inte lika klart och bestämt avfattat som KI:s. Det sade om den socialistiska revolutionen:

Den kapitalistiska staten är ett organ för upprätthållande av borgarklassens ekonomiska och politiska herravälde. Det är arbetarklassens historiska uppgift att i förbund med övriga utsugna och utplundrade klasser erövra den politiska makten och skapa sin egen demokratiska stat för att upprätta en socialistisk samhällsordning. (*Vårt program*, Arbetarkulturs förlag, Sthlm 1944, s. 7.)

Programkommissionens talesman, kamrat Hilding Hagberg, ägnade en del av sin tid åt att förklara varför uttrycket »proletariatets diktatur» utbytts mot »arbetarklassens egen demokratiska stat». Motståndarna hade bedrivit en fräck svindelpropaganda om den proletära diktaturen. Därmed hade de inte blott försvarat den kapitalistiska diktaturen utan också »åstadkommit att massor av arbetare föreställde sig den proletära diktaturen såsom demokratins motsats».

Utbytet gjorde inte saken bättre

Naturligtvis kan uttrycket »arbetarklassens egen demokratiska stat» accepteras såsom ersättning för uttrycket »proletariatets diktatur». Men utbytet får en dålig bismak när det sker som en reträtt undan klassfiendens attacker.

Marx, Engels och Lenin använde uttrycken »kapitalets diktatur» och »proletariatets diktatur» mycket medvetet och i vetenskapligt syfte. Därmed ville de markera *klassinnehållet* i den kapitalistiska respektive den socialistiska staten. De ville kort uttrycka faktum, att hur demokratisk en kapitalistisk eller en socialistisk stats form än må vara, är och måste den alltid förbli ett organ för i det ena fallet kapitalisternas och i det andra arbetarklassens välde. Kapitalisterna söker för sitt vidkommande dölja detta faktum, och detta är förklarligt ty där är det alltid fråga om den kapitalistiska minoritetens diktatur över majoriteten av befolkningen. Arbetarklassen har ingen anledning att uppträda på detta ohederliga sätt. Proletariatets demokratiska diktatur, som kommer till uttryck däri att lagstiftningen förbjuder den kapitalistiska privatägarätten till produktionsmedlen och den ena människans utsugning av den andra samt stadgar straff för alla försök att återupprätta dem, är majoritetens diktatur över den kapitalistiska minoriteten. Den är till gagn för folkets stora flertal och ger, *rätt genomförd*, en större demokrati än kapitalismen någonsin kan bjuda. Varför då inte erkänna den som vad den verkligen är. Så mycket mer som dess ändamål på lång sikt är att upphäva sig själv.

Om motståndarens svindelpropaganda lyckats få arbetarna att tro att den proletära diktaturen är mindre demokratisk än den kapitalistiska »demokratin», bör kommunisterna hellre inrikta sig på att genom en bättre och klokare propaganda klargöra sanningen än på att söka smita ifrån en vetenskapligt fullt korrekt term. Detta hjälper nämligen, såsom erfarenheten visat, inte stort. *Däremot försvarar det arbetet för att klargöra den viktiga frågan om vad staten är och ger utåt intryck av att kommunistiska partiet är oärligt, slingrar sig och har något som*

det försöker dölja för massorna. På lång sikt leder en dylik inställning dessutom till en omarxistisk och felaktig värdering av den kapitalistiska staten.

Revolution utan våld?

I 1944 års program sades ingenting om våldets roll i revolutionen, som så starkt framhävdes i KI:s program. Kamrat Hagberg förklarade saken med följande ord.

En fråga till bör i detta sammanhang behandlas: *vilka medel* är nödvändiga för att trygga den revolutionära omvandling som överförandet i samhällets ägo av produktionsmedlen och skapandet av en ny stat härför innebär? Dessa medel beror av kapitalisternas styrka och motstånd. Vi önskar en *fredlig förändring*, om en sådan är möjlig. (A. a. s. 32.)

En fredlig förändring hade vi förvisso alltid önskat, men eftersom ett program inte kan bygga på önsknings utan på verkligheten, hade vi, av redan anförda skäl, i KI:s program hävdat att bourgeoisin kunde störtas endast med våld. Nu dyker emellertid i kamrat Hagbergs ord tanken upp att *kapitalisterna kanske ändrar sig* och kommer att inta en hållning som gör det möjligt att genomföra den socialistiska revolutionen på fredlig väg, d. v. s. utan väpnat våld. Därför markeras att de medel som är nödvändiga för den revolutionära omvandlingen beror av kapitalisternas styrka och motstånd och framhäves att vi vill »en fredlig förändring, om en sådan är möjlig». Kamrat Hagberg underströk detta genom att till de citerade orden foga en försäkran: »Vi har ingenting emot att exempelvis inlösa företagen från kapitalisterna om vi därmed kunde lösa de avgörande frågorna».

Vad var anledningen?

Denna inställning får ses mot bakgrunden av det dåtida internationella läget. Det var uppenbart att Hitlertysklands slutliga nederlag i kriget endast var en fråga om tid och att kapitalisterna och reaktionärerna i en del av de länder som figurerade som Tysklands allierade i kriget aldrig skulle få återvända till makten. Ur dessa fakta föddes illusioner, om att kapitalismen och reaktionen på hela den europeiska kontinenten vid krigets slut skulle vara så försvagad och den revolutionära arbetarrörelsen bli så stark, att frågan om den socialistiska revolutionen skulle komma i ett helt annat läge än tidigare.

De stora illusionernas tid

Dessa illusioner stärktes — både i Sverige och annorstädes —, av vad som skedde efter de olika ockuperade ländernas befrielse och Hitlertysklands nederlag. Kommunister togs med i regeringarna i Frankrike, Norge, Danmark och något senare även Italien. Förhandlingar upptogs mellan socialdemokratiska och kommunistiska partier om skapande av enhetliga arbetarpartier. I vårt land växte illusionerna också på grundval av den starka röstökning vårt parti nådde i riksdagsvalet 1944, det faktum att vi, sedan LO:s cirkulär 3 återkallades, tog tillbaka och utökade våra positioner i den fackliga rörelsen samt — icke minst — till följd av att socialdemokratin framlade Arbetarrörelsens efterkrigsprogram med vittgående reformkrav. Efterkrigsprogrammet betraktades av vår partiledning såsom grundval för en hela arbetarrörelsens offensiv mot monopolkapitalet. I själva verket var det en politisk manöver i syfte att hejda det kommunistiska inflytandets tillväxt.

Monopolkapitalet känner sig säkrare

År 1946 hade monopolkapitalisterna i Västeuropa återuppbyggt sina statsapparater. Bakom dem stod som skyddsängel Förenta Staterna med sin atombomb. Kommunister lämpades ut ur de sista av de koalitionsregeringar, i vilka de suttit som gisslan medan monopolkapitalisterna återupprättade sitt välde. Enhetsförhandlingarna hade brutits sedan socialdemokratin utnyttjat dem till att återupprätta sin dominerande ställning i arbetarrörelsen. Men illusionerna, om att det efter andra världskrigets slut uppstått möjligheter »att på den fredliga utvecklingens väg skapa en socialistisk samhällsordning i vårt land» (Förordet till boken *Det nya Europa*, utgiven till Sveriges kommunistiska partis trettioårsjubileum den 13-16 maj 1947, Arbetarkulturs förlag, Sthlm 1937, s. 10.), levde kvar och kom här till starkt uttryck på SKP:s 13:e kongress i maj 1946.

Betingelser saknades, medgav CK

Under de följande åren började emellertid många kamrater återvända till verklighetens fasta mark. Kritik mot partiets inriktning på en fredlig utveckling till socialismen togs upp och ledde slutligen till att dåvarande Centralkommittén på sitt möte 28-30 okt. 1950 antog ett ganska skruvat uttalande. Det väsentligaste som sades däri var:

Betingelserna för att Sverige skulle komma att bli ett av de undantagsfall då proletariats diktatur kan uppstå på fredlig väg förelåg icke vid denna tidpunkt (1944-48) i vårt land. (*Vår Tid*, nr 9, 1950.)

Fantasierna hade fått vika för verkligheten. Men de skulle snart göra sig påmind igen.

Fredlig väg till folkdemokrati

Vid 16:e partikongressen i april 1953 presenterades ett nytt program, Sveriges väg till socialismen, vilket samma år utgavs som broschyr under denna titel. I detta tecknades en fredlig väg till socialismen genom riksdagens omvandling till »ett demokratiskt maktorgan i kampen mot storfinansen» och upprättandet av en folkregering, vars »uppgift är att leda utvecklingen till folkdemokrati och socialism».

Programmet svävade dock litet på målet ifråga om fredligheten i utvecklingen. Det framhöll, att »storkapitalisterna inte frivilligt kommer att avstå från sina privilegier, sin makt och sina rikedomar», och sade därpå:

Genom att alla arbetande folkgrupper förenar sina krafter under arbetarklassens ledning skapar de en makt, stark nog att besegra storfinansen och krossa varje försök från dess sida att med våldsamma medel, statskupper, väpnat uppror eller sabotage återerövra förlorade privilegier och tidigare maktställning. (*Sveriges väg till socialismen*, s. 19. Min kursiv. N. H.)

Om storfinansens maktställning sades tidigare i programmet, att den inte inskränkte sig enbart till produktionslivet.

Den griper över samhällslivets alla områden: kreditväsen, handel, kommunikationer, det kulturella och politiska livet. Storfinansen behärskar ledningarna för krigsmakten, polisen, rättsväsendet och den statliga förvaltningen. Storfinansen dominerar propagandaapparaten genom sitt nästan fullständiga monopol över de tekniska propagandasurserna (förlag, tidningar, film o. s. v.). Även radion verkar i storfinansens intresse. (S. 7.)

Barnatro i politiken

En sådan makt hade alltså storfinansens. Var det då realistiskt att tänka sig att den skulle underlåta att utnyttja denna makt till att hindra massorna att omdana riksdagen till ett demokratiskt maktorgan och skapa en folkregering, som överförde storfinansens rikedomar i folkets ägo och berövade den dess privilegier och makt? Nej, det var det naturligtvis inte. Men för att kunna tala om en fredlig väg till socialismen var programskrivarna nödsakade att hänge sig åt den fromma barnatron att storfinansens kunde tänkas gripa till våldsmedel först sedan den förlorat sin makt och sina rikedomar och ville återerövra dem.

Programmet från 16:e partikongressen var inte genomgående dåligt. Men i det avgörande avsnittet — det som handlade om den socialistiska revolutionen — var det en usel kompromiss mellan marxism och önsketänkande. Det återspeglade den djupa oenighet som rådde inom partiet i en av marxismen-leninismens avgörande frågor och som ledde till att en gammal förtjänt kommunist som Set Persson i desperation lämnade både kongressen och partiet.

Med Nikita Chrusjtjov som vägvisare

Då 18:e partikongressen hölls i december 1957 hade över ett år förflutit sedan Sovjetunionens kommunistiska parti höll sin 20:e kongress. På denna hade det numera föga skinande ljuset Nikita Chrusjtjov levererat sin måttlösa och principiellt felaktiga attack mot Stalin och således också mot sovjetstaten och SUKP under alla de år Stalin stod i ledningen. Därmed hade han tillfogat hela den kommunistiska rörelsen en oerhörd skada, givit antikommunismen vapen i händerna och uppmuntrat kontrarevolutionen. Samtidigt hade han, med sin »nyskapande» teori om att möjligheter öppnats för en »fredlig övergång till socialismen på parlamentarisk väg» i »en rad kapitalistiska länder» — av vilka han försiktigtvis inte nämnde ett enda vid namn — givit ett kraftigt handtag åt alla, som önskade revidera den marxistisk-leninistiska teorin om den socialistiska revolutionen. I det läget dög självfallet inte ens 1953 års program längre. En programkommission tillsattes för att utarbeta ett förslag till nytt program.

Programförklaring i stället för program

Tre år senare, på 19:e partikongressen i januari 1961, anmälde programkommissionen, att den varit oförmögen att skriva ett förslag till ett grundligt utarbetat partiprogram. Den nöjde sig därför med att föreslå en programförklaring, som intill dess att ett nytt programförslag förelåg, kunde ersätta det dittillsvarande partiprogrammet. Programförklaringen, som antogs av kongressen, och till vars främsta upphovsmän »förnyaren» Sven Landin hör, finns tryckt, dels som särskild broschyr (*Programförklaring*, Sveriges kommunistiska parti, Sthlm 1961), dels i kongressboken *Sveriges kommunistiska parti*, 19:e partikongressen, Sthlm 1961.

Nya avsteg från marxismen—leninismen

Programförklaringen kännetecknades av ökad oklarhet och allvarliga avsteg från marxismen-leninismen i en rad väsentliga och avgörande frågor. Här bara några exempel.

I frågan om staten säges:

Monopolkapitalisterna söker att för sina intressen utnyttja statsförvaltningen, rättsväsendet och krigsmakten. (*Programförklaring*, s. 6.)

Den nuvarande staten är alltså inte ett organ för monopolkapitalisternas klassherravälde. De »söker» bara att för sina intressen »utnyttja» vissa delar av den. Vems stat den egentligen är får läsaren försöka gissa.

Längre fram får man läsa:

Ett socialistiskt samhälle kan emellertid grundläggas först sedan det arbetande folket helt övertagit statsmakten och överfört de viktigaste produktionsmedlen i samhällets ägo. (A. a. s. 12.)

Hur ska dessa dunkla ord tolkas? *Har det arbetande folket redan övertagit en del av statsmakten?* Innebär övertagandet av den att man helt enkelt övertar den existerande statsapparaten? Har alltså marxismen-leninismen fel, när den säger att den kapitalistiska statsapparaten måste krossas och ersättas med en proletär stat? Det verkar inte bättre än som om programförklaringen ville smyga in en sådan uppfattning.

Skönmåling av kapitalismens förvaltare

Rent uppåt väggarna är det som säges i avsnittet »För demokratins utveckling».

I riksdagen, landstingen och de kommunala fullmäktigeförsamlingarna intar arbetarpartierna en ställning som kan utnyttjas för att effektivt försvara de vunna rättigheterna och stärka demokratin.

Därför erfordras:

Ny författning med republikanskt statsskick.

Riksdagens ställning som folkrepresentation — samlad i en enda kammare — stärkes, så att den blir enda lagstiftande makt och själv utser regering ... Vidgad kommunal självstyrelse.

Likvärdiga rekryterings- och befordringsmöjligheter. (A. a. s. 10.)

Som synes görs här kampen för demokratin till en *rent parlamentarisk angelägenhet*. Den ska skötas av riksdagsmän, landstingsmän och fullmäktigeledamöter. *Vidare placeras socialdemokratin in under rubriken »arbetarpartierna» utan minsta hänsyn till att den är ett borgerligt arbetarparti. Dess roll som kapitalismens förvaltare förtigs. I stället ger programförklaringen sken av att det är vissa förhållanden — det monarkiska statsskicket, tvåkammerssystemet, den kommunala självstyrelsens begränsning och gud vet allt — som hindrar socialdemokratin att nu tillsammans med kommunisterna utnyttja sin ställning i de parlamentariska institutionerna till att utveckla demokratin o. s. v. En mera uppenbar förvrängning av faktiska förhållandet är knappast tänkbar.*

En talande tystnad

För att kunna hävda klå om den fredliga utvecklingen till socialismen slår programförklaringen samma tankevolt som vi påvisat i 1953 års program. Folkflertalet säges utgöra »en makt stark nog att hindra monopolkapitalisterna att återta sitt herravälde» (A. a. s. 14. Min kursiv.) Det gör det säkert, när det väl kommer så långt. Men den viktigaste frågan, då det gäller vägen till socialismen, är inte om arbetarklassen och folket efter maktövertagande har krafter nog att hindra monopolkapitalisterna att återta sitt välde. Den handlar i stället om huruvida monopolkapitalisterna ska *utnyttja sin maktställning och sina rikedomar till att hindra uppkomsten av en riksdag och en regering, som genomför socialismen*, och vad arbetarklassen och folket i så fall ska göra för att säkerställa en socialistisk utveckling. *Den frågan smiter programförklaringen betecknande nog tyst förbi.*

Vänstersocialistiskt program att vänta

Nu har en ny programkommission tillsatts och kommer väl i sinom tid med ett förslag. Dess karaktär är det inte svårt att spå om. Hela utvecklingen inom partiet, partiordförandens och riksdagsgruppens ställningstagande till budgeten och faktum att programkommissionen på några få undantag när utgörs av likvidatorer och revisionister förebådar ett program för ett vänstersocialistiskt parti, som definitivt vänder marxismen-leninismen ryggen, ett litet frasradikalt bihang till det borgerliga socialdemokratiska arbetarpartiet.

NÄR KAN EN SOCIALISTISK REVOLUTION GENOMFÖRAS?

De som i dag talar om att genomföra den socialistiska revolutionen i Sverige på fredlig parlamentarisk väg, föreställer sig tydligen en utveckling efter följande schema. Det stora flertalet av folket ska steg för steg vinnas för revolutionen. Detta ska resultera i att en socialistisk majoritet steg för steg skapas i riksdagen. Denna ska sedan, med folkets stöd och strikt iakttagande gällande lagar och förordningar, besluta om och genomföra socialisering av den kapitalistiska egendomen.

Schemat är inte nytt. Det uppgjordes av den tyske socialdemokraten Eduard Bernstein, då han angrep kärnan i den marxistiska klasskampsteorin, läran om den proletära revolutionen och proletariatets diktatur. Det godtogs tillika med Bernsteins revisionism av den svenska socialdemokratin. I många år, medan socialdemokratin ännu hade socialismen på programmet, förkunnade den sedan att socialismen skulle genomföras på fredlig parlamentarisk väg så snart den vunnit huvudparten av folket för socialismen och majoritet i riksdagen. Utvecklingen vägrade dock att följa det revisionistiska schemat. Socialdemokratin fick ingen majoritet bland folket för sin fredliga parlamentariska väg till socialismen och än mindre i riksdagen.

Vad kan vi lära av detta?

Ja vad, om ej att det under »normala» kapitalistiska förhållanden, även då stora klasstrider förs för arbetarnas ekonomiska och övriga dagskrav, inte är möjligt att vinna flertalet av massorna för en så radikal förändring som den socialistiska revolutionen innebär. Det går inte ens då det socialistiska partiet frikostigt lovar att dess riksdagsmän ska klara allt besväret med den. Sammanställer vi denna lärdom med den vi kan dra ur de förhållanden under vilka socialistiska revolutioner utbrutit i andra länder, får vi ofrånkomligen följande slutsats:

För en marxist är det intet tvivel om, att en revolution är omöjlig utan en revolutionär situation och att inte varje revolutionär situation leder till revolution. (Lenin: Den II Internationalens sammanbrott, *Samlade skrifter i urval*, bd 9, s. 69.)

Vad menas med en revolutionär situation?

Ingen vet svaret bättre än Lenin, som ledde sitt parti och de ryska arbetarna i utnyttjandet av den revolutionära situation, som uppstod i Ryssland 1917. Vad han sagt är att en revolutionär situation uppkommer till följd av en allmän nationell kris, som berör både utsugarna och de utsugna, gör det omöjligt för den härskande klassen att leva och styra som förr och genom

sina verkningar för massorna gör att dessa, som dittills lugnt låtit sig utsugas, »drivs till självständig historisk aktion såväl av hela krisläget som av 'överskikten' själva».

Utan dessa objektiva förändringar, som inte bara är oberoende av de enskilda gruppernas och partiernas vilja utan också av de enskilda klassernas vilja, är revolutionen — som allmän regel — omöjlig. Just ett komplex av dessa objektiva förändringar kallas en revolutionär situation. (A. a. s. 70.)

Detta skrevs 1915. Efter Oktoberrevolutionen inskräpte Lenin ånyo samma sak.

Först när »underskikten» *inte vill* och när »överskikten» *inte kan ha det på det gamla sättet*, först då kan en revolution segra. (Radikalismen — kommunismens barnsjukdom, *Valda verk*, bd II, 2:a delen, s. 429.)

Men, som Lenin framhöll, »inte varje revolutionär situation leder till revolution». Och varför inte? Därför att det förutom de ovan nämnda objektiva betingelserna också krävs en subjektiv betingelse. Det krävs att den revolutionära *klassen* har »förmåga till revolutionära massaktioner, som är tillräckligt starka att kunna krossa (eller bryta ned) den gamla regeringen, som aldrig 'faller', inte ens under en krisepok, om man inte 'fäller' den». (Den II Internationalens sammanbrott, *Samlade skrifter i urval*, bd 9, s. 70.)

Eller, som Lenin sade i ett annat sammanhang, för revolutionen är det nödvändigt

att arbetarnas majoritet (eller i varje fall majoriteten av de klassmedvetna, tänkande, politiskt aktiva arbetarna) helt förstår nödvändigheten av omvälvningen och är beredda att gå i döden för den. (Radikalismen — kommunismens barnsjukdom, *Valda verk*, bd II, 2:a delen, s. 429.)

Ett revolutionärt socialistiskt parti krävs

Detta betyder att det, för att en revolutionär situation ska leda till revolution, måste finnas ett kommunistiskt, ett marxistiskt-leninistiskt parti.

Endast ett sådant parti kan bryta ned det förlamande borgerliga inflytandet i alla dess former — även den socialdemokratiska — över arbetarklassen och de övriga arbetande. Endast ett sådant parti kan ge arbetarklassen insikt om den socialistiska revolutionens nödvändighet och den offervilja som kampen för den kräver. Endast ett sådant parti vill och kan visa arbetarklassen och massorna vägen i revolutionen. Och det var därför, att det i det gamla Ryssland fanns ett sådant parti, som revolutionen där kunde föras till seger.

Om ett revolutionärt marxistiskt-leninistiskt parti saknas, kan det gå som i den revolutionära situationen i Tyskland 1918-1919, då de revolutionära krafterna splittrades och revolutionen, med de socialdemokratiska ledarnas hjälp, slogs ned i blod. Om arbetarklassens majoritet står under inflytande av socialdemokratin, kan det gå såsom i Tyskland 1933, då socialdemokratin och de reformistiska fackförbundsledarna utnyttjade sitt inflytande över arbetarklassens majoritet till att hindra aktioner, som skulle ha omöjligtgjort upprättandet av den nazistiska terrorregim, med vilken den tyska monopolkapitalismen räddade sig ur krisen och förberedde andra världskriget.

Kan en revolutionär situation uppstå i vår tid?

Ska vi tro den »kommunistiske veteranen» Anton Strand är inga revolutionära situationer att vänta numera — i varje fall inte i Sverige. Här har, menar han, kommunisterna bara att hjälpa socialdemokratin att bygga vidare på »välfärdsstaten» med hjälp av lönestopp och annat dylikt i väntan på att socialismen-kommunismen om 100 eller 200 år ska ha segrat i Sovjetunionen och Kina.

Låt oss lämna Strand i den hopplösa förvirring varom hans skrivelser vittnar och i stället se vad den marxistiska analysen har att säga om världen och vårt eget land i dag.

Lenin påvisade, att kapitalismen i sitt imperialistiska skede drev de motsättningar den innesluter till sin spets. Bland dessa räknade han såsom de tre viktigaste: motsättningen mellan arbete och kapital, motsättningen mellan de olika imperialistiska makterna och finansgrupperna i kampen om råvarukällor och marknader samt motsättningen mellan de imperialistiska kolonialmakterna och folken i de koloniala och avhängiga länderna. Det var dessa motsättningar som drev fram den revolutionära situation, vilken ledde till Oktoberrevolutionen.

Motsättningarna ökar i antal och skärpa

Efter första världskriget bestod dessa motsättningar alltjämt och hade utökats med en ny: *motsättningen mellan den socialistiska Sovjetunionen och de kapitalistiska och imperialistiska makterna*. Denna motsättning strävade dessa makter att lösa med krig. Sovjetunionen däremot strävade att, med utnyttjande av motsättningarna mellan de imperialistiska makterna och med stöd av arbetarna i hela världen, i det längsta upprätthålla ett tillstånd av fredlig samlevnad. Då kriget likväl slutligen kom kunde Sovjetunionen utnyttja motsättningarna mellan de imperialistiska länderna till att hindra att de alla samlades på en gemensam front. Den fick därmed en del av dem till visserligen motvilliga och föga pålitliga men dock bundsförvanter. Kriget slöt med seger för Sovjetunionen och dess förbundna, och ur den kris som därmed uppstod i länder där bourgeoisin samarbetat med nazister och fascister föddes det socialistiska lägret i Östeuropa och folkdemokratin i Nordkorea. Få år efteråt uppstod ur de revolutionära situationer, som i Östern skapats av motsättningen mellan kolonialmakterna och de undertryckta kolonialfolken samt motsättningarna mellan arbete och kapital och mellan feodala godsägare och jordhungeriga bönder, Folkrepubliken Kina och Demokratiska republiken Vietnam.

De viktigaste motsättningarna i världen i dag

I dag avslöjar en blick ut över världen iögonfallande motsättningar av fyra olika slag. De är — och den ordning i vilken de uppräknas innebär inget försök till gradering av deras betydelse:

1. Motsättningen mellan det socialistiska lägret och det av Förenta staterna ledda imperialistiska lägret.
2. Motsättningen mellan de imperialistiska makterna och de nationer de förtrycker och utsuger.
3. De inbördes motsättningar mellan de imperialistiska makterna och de olika monopolkapitalistiska grupperna.
4. Motsättningen mellan arbetare och kapitalister i samtliga kapitalistiska länder.

Hur verkar dessa motsättningar i dag?

Motsättningen mellan de bägge lägren

Denna är en motsättning mellan två i grunden skilda samhällssystem och mycket skarp. Den kommer till uttryck i det kalla kriget, den internationella spänningen och upprustningen. Eftersom kraftförhållandet i världen är gynnsamt för det socialistiska lägret och ytterligare förbättrats, sedan också det socialistiska Kina kunnat skaffa sig kärnvapen till sitt och hela det socialistiska lägrets försvar, är det möjligt att imperialisterna kan avhållas från att, såsom de ofta hotar att göra, försöka lösa denna motsättning med ett nytt förödande världskrig. Skulle de försöka det, är kapitalismens öde snabbt beseglat. Får freden bestå, resulterar denna motsättning i att det socialistiska lägret stärks medan det imperialistiska lägret försvagas och dess inflytande krymper. Det sistnämnda blir ett ofrånkomligt resultat av motsättning nummer två.

Motsättningen mellan imperialister och kolonialfolk

Denna motsättning är för närvarande den mest brännande och akuta. Den har *redan lett till krig och väpnad revolution* på skilda håll i världen. Den kubanska revolutionen och det algeriska frihetskriget har slutat med seger för de berörda folken. Men andra krig pågår. Så i Sydvietnam, där folket med växande framgång sedan flera år bekämpar Förenta staternas försök att med hjälp av en liten quislingklick göra landet till en amerikansk koloni. Så i Kongo, där de amerikanska och belgiska imperialisternas försök, att med bistånd av Lumumbas mördare Tschombe återinföra kolonialismen, utlöst ett nationellt, revolutionärt frihetskrig. Så i Angola och Mosambique, där de nationella frihetsrörelserna för en framgångsrik väpnad kamp mot de portugisiska kolonialisterna. Så också i Venezuela och i Guatemala i Latinamerika, där folken inlett partisankrig mot Förenta staternas hejdukar. I många andra länder i Latinamerika, Asien och Afrika är läget så spänt att väpnade konflikter när som helst kan utlösas mellan folken och deras imperialistiska förtryckare och utsugare samt dessas inhemska hjälpare. Frihetsrörelserna och frihetskrigen, som motsättningen mellan imperialisterna och de undertryckta nationerna ger upphov till och som förr eller senare leder till seger för folken, kommer att ytterligare försvaga de imperialistiska makterna. Därmed befördrar och hjälper de både kampen för att bevara freden och kampen för socialismen i de kapitalistiska länderna.

Imperialistmakternas inbördes motsättningar

Motsättningarna de imperialistiska makterna och de olika monopol-kapitalistiska grupperna emellan växer. Förenta staternas försök, att skapa en gemensam front mot det socialistiska lägret, mot kolonialfolkens frihetssträvanden och mot arbetarklassen, upphäver inte utan skärper tvärtom dessa motsättningar. De amerikanska imperialisterna strävar ju nämligen att utnyttja den gemensamma fronten till att skaffa sig fördelar på sina bundsförvanters bekostnad och lägga dem under sitt ekonomiska och politiska välde. Motsättningarna uppenbarar sig i skarpa meningsskiljaktigheter och djupgående konflikter. Mellan England och Förenta staterna senast i fråga om handeln på Kuba, som England vägrat att avbryta. Mellan Frankrike och Förenta staterna om upprättandet av den multilaterala kärnvapenstyrkan under NATO, som Frankrike vägrar acceptera, och om villkoren för den fransk-amerikanska handeln. Motsättningen mellan Frankrike och Förenta staterna har också lett till att Frankrike upptagit diplomatiska förbindelser och handel med Kina, som Förenta staterna strävar att isolera, och inlett ett försök att bryta den amerikanska imperialismens monopol på utplundringen av Latinamerika. Sist men inte minst bör såsom uttryck för dessa motsättningar nämnas upprättandet av EEC och Efta. Allt efter som de koloniala frihetsrörelserna utvecklas och kolonialländerna inte bara gör sig politiskt självständiga utan också sätter stopp för den ekonomiska utplundring, för vilken många av de nya staterna alltjämt är föremål, kommer

motsättningarna mellan de imperialistiska makterna att skärpas ytterligare. De olika monopol-kapitalistiska grupperna drivs nämligen att söka ersättning för de väldiga inkomsterna som de haft från kolonialländerna genom inbördes kamp om de marknader och råvarukällor som återstår dem. Denna kamp kan under vissa förhållanden övergå i hårdhänta handelskrig och till och med väpnade konflikter mellan två eller flera av de imperialistiska makterna. Härur kan kriser och revolutionära situationer uppstå i de olika länderna.

Motsättningen mellan arbete och kapital

Denna motsättning kommer än i det ena än i det andra kapitalistiska landet till uttryck i strider om löne- och arbetsvillkor. Den kommer att skärpas allt efter som kolonialländerna frigör sig politiskt och ekonomiskt, ty därigenom förlorar de stora imperialistiska makterna möjligheten att, såsom Marx och Engels uttryckte det, muta en del av det egna landets arbetarklass med profitema från kolonierna. Dessutom kommer de då att drabbas av överproduktionskriser. Monopolkapitalisterna kommer som alltid att försöka vältra krisens bördor på folket samtidigt som de söker ersätta en del av de förlorade profitema genom ökad utplundring. *Den revolutionära ebb, som ännu råder i alla kapitalistiska länder i Västeuropa och Nordamerika, kommer då att i vissa länder slå om i sin motsats.* Monopolkapitalisterna har redan börjat förbereda sig att möta ett revolutionärt uppsving bland arbetarna med lagar, som är riktade mot deras kamp och organisationer och har en starkt fascistisk anstrykning.

Nya revolutionära situationer kommer att uppstå på skilda håll

Så ser läget ut för den som inte likt ankan tror att hennes lilla damm och dess gröna stränder är hela världen. Bilden, som det bjuder, tyder sannerligen inte på att revolutionära situationer kommer att lysa med sin frånvaro i vår tid. De föreligger redan på skilda håll i världen. Just nu är de på grund av kapitalismens oregelbundna utveckling koncentrerade till Asien, Afrika och Latinamerika. Men de mognar fram också i Västeuropa, Nordamerika, Australien, Nya Zeeland och Skandinavien. *Förutsatt att de subjektiva betingelserna för revolutioner då föreligger i de olika länderna* kommer de nya revolutionära situationerna att leda till nya och segerrika socialistiska revolutioner.

Men hur blir det i Sverige då?

Kan det verkligen uppstå en revolutionär situation i Sverige, välfärdsstaten framför alla? Eller kommer Sverige att utgöra ett undantag i den kapitalistiska världen?

VÄLFÄRDSPOLITIKEN OCH DESS GRUNDVAL

Vi har redan låtit professor Herbert Tingsten, obestridd auktoritet på området, vittna om den överenskommelse mellan socialdemokratin och monopolkapitalisterna, som utgör grundvalen för välfärdspolitiken. Nu ska han få yttra sig lite utförligare om denna överenskommelse, som var klar redan 1945, då första upplagan av *Demokratins problem* utkom.

Fruktan för ekonomiska och politiska kriser av den art som drabbade folkstyrelsen under mellankrigstiden samt konkurrens med den kommunistiska ordning som framstår som ett hot mot demokratien över huvud har inom de framgångsrika demokratierna lett till insikt om att demokratien kräver sammanhållning och värdegemenskap för att kunna leva, att man medvetet måste arbeta för att begränsa motsättningarna på skilda områden. Demokratien har blivit en överideologi som alla godtar, det nationella försvaret, en omfattande socialpolitik och ett betydande mått av statlig planering har likaledes blivit gemensamma utgångspunkter för de demokratiska partiernas arbete. Välfärdsstaten har i flertalet nutida demokratier blivit ett mål för det stora

flertalet. Man har blivit ense om ungefär följande syften: en ökad produktion, inte en omfördelning, är det centrala medlet till högre välstånd för alla samhällsgrupper. Någon fullständig jämlikhet är inte möjlig eller ens önskvärd, men en ytterligare utjämning — till vilken grad? — är eftersträvansvärd. Vissa eftersatta samhällsgrupper bör få det bättre, men samtidigt anses de skilda grupperna ha rätt att i huvudsak bevara sin andel av den gemensamma produktionen. (*Demokratins problem*, Aldus/Bonnier, 1960, s. 153-154.)

Välfärdssamhällets principprogram

Här har vi välfärdssamhällets principprogram med motivering och allt. Skala bort de granna fraser i vilka professor Tingsten packat in sina fakta. Kvar står då att »man» — socialdemokratien och monopolkapitalet — *av fruktan för kriser ur vilka revolutionära situationer kan uppstå och i rädsla för att folk flertalet ska slå in på den socialistiska revolutionens väg* enats om att skapa det s. k. välfärdssamhället. Detta får *inte* byggas på omfördelning, d. v. s. inte på kapitalisternas bekostnad. Det ska skapas på basis av en *ökad produktion*, och klasserna ska ha *»rätt att i huvudsak bevara sin andel av den gemensamma produktionen»*. Med andra ord: *arbetarna ska betala de sociala reformerna* — barnbidragen, hyresbidragen, den »fria» sjukvården, de förbättrade pensionerna, arbetslöshetsunderstöden, den höjda olycksfallsersättningen, grupplivförsäkringarna o. s. v. o. s. v. Kostnaderna för allt detta måste ju nämligen — om kapitalisterna ska kunna *»i huvudsak bevara sin andel av den gemensamma produktionen»* — täckas *ur arbetarnas »andel»*. Medlet är ökad produktion, d. v. s. *ökad utsvettning av arbetarklassen och de arbetande massorna*.

Detta program har inte svikits

Programmet för välfärdssamhället har till skillnad från det socialdemokratiska partiprogrammet genomförts till punkt och pricka.

Det började med två förberedande åtgärder. Kapitalisterna gjorde slut på sin gamla idiotiska praxis att sänka ackordpriset så snart förtjänsten på ett ackord steg till över 50 procent av timpenningen. I stället proklamerade de att arbetarna fick tjäna så mycket de ville och kunde på ackorden, huvudsaken var att produktionen ökade. Ackordsregleringar skulle, lovade de, ske endast i samband med införande av ny teknik och liknande åtgärder. De socialdemokratiska fackliga ledarna gjorde slut på den »primitiva» fackliga demokratin, d. v. s. den ordning då arbetarna själva fick avgöra om ett avtalsförslag skulle antas eller förkastas. Alla beslut av betydelse centraliserades till representantskap, avtalskonferenser och i sista hand förbundsledningarna och LO-ledningen. På det sättet försäkrade man sig om att arbetarna inte skulle kunna utnyttja sina starka fackliga organisationer till att ta ut så mycket av den ökade produktionen att kapitalisternas »andel» minskade. Den socialdemokratiska finansministern upphöjdes till ekonomiskt orakel som inför alla avtalsrörelser föreskriver hur många procents löneökning det finns »utrymme» för.

Prisstegring medel till produktionsstegring

Huvudfrågan var och är hur arbetarna skulle »stimuleras» att öka produktionen. Det går ju inte an att de efter en avtalsrörelse, som höjt ackordspriserna med några procent, nöjer sig med vad de då tjänar på sin ackordsprestation. De måste drivas att öka prestationen. Detta syfte tjänar den inflatoriska prispolitiken, vilken driver alla ackordsarbetande att söka kompensera sig för prisstegringarna genom en prestationsökning som ger ökade inkomster.

Här har vi huvudorsaken till »löneglidningen», vilken Anton Strand och andra, som tappat all kontakt med verkligheten, likställer med lönehöjning. De litar för mycket på den kapitalistiska propagandan som i avtalsrörelserna alltid släpar fram löneglidningen som skäl mot lönehöjningar. I själva verket är det som alla arbetare vet i mycket liten utsträckning fråga om lönehöjningar utan huvudsakligen om *ökade inkomster till följd av ökade arbetsprestationer*.

Många strängar på välfärdslyran

I samma riktning som prisstegringarna verkar de höjningar av de indirekta skatterna med vilka finansminister Sträng står till tjänst. Men kapitalisterna har fler än en sträng på välfärdslyran. En är att stimulera till ökad konsumtion.

Förr blev kapitalisterna chockerade, om en arbetare hade något utöver det oundgängligen nödvändiga. I dag söker de på alla upptänkliga sätt intala honom att han »måste ha» en mängd ting som förr räknades såsom privilegier för de rika och högst betalda. Då det gäller sådana ting som t. ex. bilar är det dessutom ett faktum att många till följd av försämrade allmänna kommunikationer försätts i tvångsläge. De måste skaffa sig en »kärra» vare sig de har råd till det eller inte.

Även om socialismens målsättning aldrig begränsats till vad Anton Strand kallar »maximal materiell standard» (vad det nu ska betyda) utan också tagit sikte på en höjd kultur, en sund livsföring och på att skapa mänskliga förhållanden människor emellan, är det naturligtvis ingen socialist som missunnar en arbetare att ha en bil, en motorbåt, en sommarstuga osv. eller att resa på utlandssemester varje år. Vad man reagerar emot är följderna av den politik i vilken standardjaktet ingår som en del.

De flesta har ständiga tryckande bekymmer för hur de ska få pengar till alla sina utgifter. Folk som har fasta löner och inte kan höja sina inkomster på annat sätt tar »extraknäck», som innebär att de varje dag gör en och en halv eller två arbetsdagar. Andra arbetar övertid så långt lagen och dispensererna från dess bestämmelser medger, i enstaka fall t. o. m. längre. Normalarbetsdagen, som arbetarklassen kämpade för i så många år, har blivit ett dåligt skämt. De som arbetar på ackord — och det är de flesta — sliter dessutom som djur för att driva upp sina arbetsprestationer och därmed sina inkomster.

Kamratskap och solidaritet får vika för pengar

I vissa fack, där lag- och gruppavtal förekommer, driver arbetarna varandra värre än forna tiders pådrivare någonsin mäktade. Den som inte orkar hänga med i den uppjagade arbetshetsen petas obönhörligen ut — av kamraterna. »Det är synd om'en, så klart, men — vad fan — han sänker ju förtjänsterna för oss andra». Och det kan inte accepteras. De känner det obehagligt, tycker själva att de är okamratliga och brister i solidaritet. De fruktar den dag det ska bli deras tur att petas ur laget. Men de måste ju ha pengar, pengar, pengar till den ständigt dyrare maten, den ständigt stigande hyran, de höjda indirekta skatterna, till avbetalningarna på TV:n, bilen, sommarstugan, bandspelaren, motorbåten eller vad det nu är de lagt sig till med. Eller för semesterresan till utlandet. Vi har en hög standard, men den kostar fläsk. De är så fast i trampkvarnen som vore de smidda vid den. Kan det verkligen vara socialisters mening att en standardhöjning ska köpas till sådant pris?

Fantastisk ökning av utsugningen

Metallarbetarförbundet gjorde för inte så länge sedan en utredning rörande varvsarbetarnas löner i Sverige och andra kapitalistiska länder. Den gav varvsbolagen rätt i att de svenska varvsarbetarna hörde till de bäst betalda i världen. Men den påvisade samtidigt att, om man jämförde arbetsinkomst och arbetsprestation, de svenska varvsarbetarna hörde till de allra sämst betalda. Deras andel av de värden de skapade var mycket mindre än de tyska, engelska, franska osv. varvsarbetarnas.

Som det förhåller sig med varvsarbetarna förhåller det sig med de flesta arbetargrupperna i Sverige. Under välfärdspolitikens täckmantel har en oerhörd stegring av utsugningen och utplundringen ägt rum. C. H. Hermansson har aldrig haft starkare fakta bakom orden än då han på vårt partis 20:e kongress konstaterade att storfinanserna »*har av den socialdemokratiska regeringen beretts en lugn och trygg tillvaro med en hög och stabil profitkvot*». Det är just detta förhållande som gör att det internationella monopolkapitalet i allt större utsträckning söker sig till Sverige, anlägger företag här och köper upp långa rader av svenska företag. Det är angeläget att bli delaktigt i den svenska välfärdspolitikens verkliga välsignelser.

Har välfärdspolitikern försvagat klassmotsättningarna?

Vad ovan sagts är *inte hela sanningen* om välfärdssamhället i Sverige. Ett av många faktum som kan tilläggas är att den hälft av inkomsttagarna som har de lägsta inkomsterna (år 1964 under 13.500 kronor per år) och 1951 delade på 23,8% av alla inkomster, enligt Skatteberedningen, år 1964 fick åtnöjas med en *ännu mindre andel*, nämligen 22,8 010 (SOU 1964:25, s. 778). Men det är *den väsentligaste* delen av denna sanning, och bilden skulle sannerligen varken bli bättre eller ljusare om utrymmet räckte till att behandla återstoden. Alla arbetare vet att vad som ovan sagts är fakta. Därför vet de också att allt tal om klassutjämning bara är försök att slå blå dunster i ögonen på dem. Klassmotsättningarna i Sverige har inte försvagats *utan skärpts* under den fina välfärdsytan.

Sverige existerar inte i ett lufttomt rum

Sverige är med tusen trådar förbundet med den övriga kapitalistiska världen och med världsmarknaden. Därför kan det inte förbli oberört när de imperialistiska makterna kommer i betryck till följd av att kolonialfolken befriar sig politiskt och ekonomiskt. Vare sig de svenska kapitalisterna vill eller inte, kommer de att dras med i de imperialistiska makternas kriser och i deras kamp för att inom återstoden av den kapitalistiska världen vinna ersättning för sina förlorade kolonialprofiter. Enbart verkningarna härav kan bli sådana att de får uppleva att deras och socialdemokratins bemödanden att genom »välfärdspolitikern» säkra storfinansens välde är lika lönlösa som ansträngningarna av »dårarna, som bygger dam- mar av is om vårarna».

Revolutionär situation kan komma ur »välfärden»

Men det är inte bara förändringar i det internationella läget som kan framkalla ekonomiska och politiska kriser i Sverige. Själva välfärdspolitikern bär, därför att den baserar sig på ökad utsvetting av arbetarna, inom sig element som kan leda till samma resultat.

Klassmotsättningarna kommer att skärpas ytterligare och i snabbare takt, allt efter som arbetarna pressas till ökade ansträngningar i produktionen. Många har redan nått yttersta gränsen för vad muskler och nervsystem kan tåla. Flera kommer inom kort att drivas till samma punkt. Man finner redan bland arbetarna ett växande missnöje, som når långt i den

lägre socialdemokratiska och fackliga kaderns led. På sina håll har det exploderat i vilda strejker, som ökat i antal under de senaste åren. Men det riktar sig också och kanske framför allt mot det socialdemokratiska partiet och mot fackföreningsrörelsens ledning, för att de inte gör vad arbetarnas intressen kräver.

Ännu håller socialdemokratin greppet över de missnöjda genom att framställa sig själv som det mindre onda — »en socialdemokratisk regering är ju i alla fall bättre än en borgerlig». Inom den fackliga rörelsen arbetar de socialdemokratiska ledarna på att via storavdelningarna genomföra en ytterligare byråkratisering, genom vilken fackföreningsrörelsen kommer att i ännu högre grad än nu förlora sin karaktär av kamporganisation för arbetarnas intressen och förvandlas till en organisation för att hålla arbetarna i schack.

Arbetarna kommer att kämpa

Men arbetarna är inga robotar, de rebellerar när trycket på dem blir för hårt. Redan har små grupper här och där rebellerat genom att utträda ur fackföreningarna och ansluta sig till LS. Det är ännu bara fråga om enstaka fall och spelar ingen roll. Men eftersom trycket på arbetarna i välfärdssamhället bara kan hårdna, måste man nyktert räkna med att inom överskådlig framtid få se växande grupper av tidigare helt passiva arbetare resa sig i protest. De kommer, hoppas vi, inte att gå till LS utan inrikta sig på att omvandla fackföreningsrörelsen till vad den bör vara. Hur de än ställer sig i den frågan är en sak säker: de kommer att gå ut i kamp för sina intressen, mot monopolkapitalet, mot de fackliga ledare som ställer sig i deras väg och med suveränt förakt för alla de lagar som välfärdssamhället under åren skaffat sig för att kunna hindra och undertrycka den fackliga kampen.

Om deras kamp får en riktig ledning, om alla de som är missnöjda med socialdemokratins politik bjuds ett revolutionärt alternativ kan »välfärdspolitiken» småningom ända i en kris ur vilken en revolutionär situation uppstår.

Vi kan sålunda ingalunda utesluta att en revolutionär situation uppstår även i Sverige. Den kan framkallas både av förändringar i det internationella läget och av skärpningen av klassmotsättningarna inom landet.

En revolutionär situation kräver ett revolutionärt parti

Både för dessa revolutionära situationer och för att ge stöd och riktig ledning åt den klasskamp, som kan bidra till att driva fram dem, måste vi ha ett marxistiskt-leninistiskt parti i Sverige. De som, vilseledda av sina subjektiva och omarxistiska önskedrömmar, vill rusa åstad och skapa ett vänstersocialistiskt bihang till socialdemokratin må så göra. Men kommunistiska partiet ska leva som ett marxistiskt-leninistiskt parti, upprätthållet och utvecklat av samma slags folk som en gång skapade det — revolutionära svenska arbetare och revolutionära svenska intellektuella som helt accepterat arbetarklassens klasståndpunkt.

FREDLIG ELLER ICKE FREDLIG ÖVERGÅNG

TILL SOCIALISMEN

Under vilka former kan det bli möjligt att genomföra en socialistisk revolution i Sverige, när en revolutionär situation — den enda situation i vilken en övergång från kapitalism till socialism kan ske — förr eller senare uppkommer i Sverige?

På denna fråga kan i dag endast politiska svindlare eller folk, som hänger sig åt önsketänkande, avge ett bestämt svar. Marxist-leninisterna kan säga endast: det får vi se, då den revolutionära situationen föreligger.

Formerna för revolutionen är nämligen helt beroende av det inrikes- och utrikespolitiska läge, det förhållande mellan klasskrafterna inom och utanför vårt land, som råder då den revolutionära situationen uppstår. Detta läge kan, som de ryska bolsjevikerens erfarenhet visar, skifta mycket snabbt. Den ena veckan kan en fredlig revolution vara möjlig. Veckan därpå kan läget ha förändrats så att väpnad kamp är nödvändig för att genomföra revolutionen. Om allt detta kan man ingenting veta förrän den revolutionära situationen inträtt.

Utsikterna kan givetvis bedömas — och felbedömas

Däremot kan marxist-leninister naturligtvis besvara frågan om vilka utsikter de anser att det finns för en fredlig respektive en icke fredlig revolution i Sverige. Även därvid bör de grunda sig på fakta och undvika att ta exempel av Nikita Chrusjtjov och Carlos Louis Prestes, ledare för ett av Brasiliens två kommunistiska partier.

Chrusjtjov och Prestes sammanträffade i februari 1964 i Moskva. Efter deras överläggningar gav Prestes genom TASS ut en kommuniké, publicerad bl. a. i *Land og Folk* den 20 febr. 1964 och bekant för alla som läst Bo Gustafssons utomordentliga artikel *Vägen till socialismen* (*Ny Dag* 13 juni 1964). I kommunikén förklarade Prestes att hans parti gick in »för en fredlig utveckling av revolutionen i Brasilien» och sade:

Folkets rörelse i landet är nu så mäktig att reaktionen icke är i stånd att bromsa den demokratiska utvecklingen. De reaktionära krafternas försök att genomföra en statsomvälvning skulle oundvikligen leda till ett inbördeskrig, vars resultat bara kan bli ett : folkets seger.

Tyvärr visade sig denna stolta förklaring bara en månad senare vara tomma ord och skrävel.

Militärkupp bröt demokratisk utveckling

Under den borgerligt nationelle presidenten Goularts regim hade en demokratisk utveckling inletts i Brasilien. Vissa åtgärder hade beslutats för att begränsa den utsugning som de amerikanska monopolen bedriver i landet samt för att ge litet av de stora godsägarnas jord åt de utfattiga bönderna. Detta var nog för att de reaktionära godsägarna i förbund med Förenta staternas hejdukar skulle gripa till vapen. Militären, som de behärskar, avsatte president Goulart och upprättade en militärdiktatur. Men något inbördeskrig som ledde till folkets seger blev det inte. För hur ska en rörelse och ett folk, som ensidigt inriktats på en fredlig demokratisk utveckling plötsligt kunna ställa om till väpnad kamp? Innan de riktigt fattat vad som hänt, hade militärdiktaturen genom masshäktingar slagit sönder organisationerna och berövat de progressiva rörelserna tusentals av deras bästa och ledande krafter. Den häktade till och med nio kinesiska medborgare — journalister och handelsdelegater — som kommit till Brasilien på president Goularts inbjudan, anklagade dem på amerikansk beställning för att ha planerat en socialistisk revolution i Brasilien och dömde dem nyligen på denna falska anklagelse till vardera tio års straffarbete. Den gången var Hermansson och DU inte lika snabba att protestera som då Kina prövade sin atombomb. De reagerade inte alls, och vår partipress hade inte ens plats att omnämna de utmanande och ogrundade domarna.

Varför fick Chrusjtjov och Prestes så fel?

Därför att de utgick från sina önsknings och inte från verkligheten, när de bedömde utsikterna för den demokratiska utvecklingen och den socialistiska revolutionen i Brasilien. De underskattade de brasilianska reaktionärernas styrka och kampberedskap och överskattade de brasilianska massornas styrka. Den demokratiska massrörelsen var säkert numerärt mycket stark, men politiskt var den svag. Chrusjtjovs och Prestes envisa försäkringar om en fredlig utveckling hade nämligen ensidigt inriktat massorna på en sådan och ställde dem därför oförberedda och avväpnade inför reaktionens statskupp.

Chrusjtjovs falska teori

Chrusjtjovs och Prestes felbedömde också det internationella läget. År 1956 framträdde Chrusjtjov första gången med sin av följande folk i olika kommunistiska partier oreserverat anammade teori om möjligheten av en fredlig parlamentarisk övergång till socialismen. Därvid hävdade han att det socialistiska lägrets växande styrka, de nationella frihetsrörelsernas segrar och det imperialistiska lägrets därav orsakade försvagning skapat betingelser för en dylik övergång i många länder.

År 1964 hade verkligheten redan upprepade gånger avslöjat denna teori som falsk. Det hade skett på Kuba, där revolutionen kunnat segra endast i hård väpnad kamp och där folket efteråt haft att avvärja det stora och under president Kennedys beskydd organiserade kontrarevolutionära angreppet mot landet. Det hade skett i Irak, där det på fredlig utveckling inställda kommunistiska partiet överraskades av reaktionens väpnade angrepp och till stor del fysiskt förintades i ett fruktansvärt blodbad. Det hade skett i Sydvietnam och Laos, där den amerikanska imperialismen med hjälp av en handfull inhemska reaktionärer inlett krig mot folken. Det hade skett i Kongo, där man under FN:s skylt intervenerat för att krossa den kongolesiska frihetsrörelsen. Alla dessa händelser hade visat hur grovt felaktigt Chrusjtjovs s. k. »skapande bidrag till marxismen-leninismens utveckling» i grunden var.

En planta är inte ett fullvuxet träd

Det är sant, d. v. s. med verkligheten överensstämmande att det socialistiska lägrets växande styrka, de nationella frihetsrörelsernas segrar och det imperialistiska lägrets därav följande försvagning skapar möjligheter till en fredlig utveckling till socialismen. Men detta är sant på samma sätt som det är sant att en liten spirande ekplanta, om den får utvecklas, med tiden blir en stor och mäktig ek. Möjligheterna finns där, men de är ännu endast i vardande och ingen vet när de utvecklats så långt att de blir verklighet. Detta hade den historiska erfarenheten av åren 1956-1963 till fullo klarlagt. Chrusjtjov och Prestes blundade för den och envisades med att betrakta den lilla plantan som en fullvuxen ek. Därför kunde de inte ens tänka sig att de amerikanska imperialisterna skulle ingripa mot den demokratiska utvecklingen i Brasilien, dirigera de reaktionära krafterna till en statskupp och på alla sätt stödja dem i denna.

Massorna får lida för ledarnas misstag

Massorna i Brasilien får nu dyrt umgälla Chrusjtjovs och Prestes grova misstag. Detta bör vara en allvarlig maning till alla kommunister att inte hänge sig åt önsketänkande utan noga hålla sig till och analysera verkligheten.

Hur ser den svenska verkligheten ut?

Kapitalisterna utgör som tidigare framhållits högt räknat 5 procent av Sveriges befolkning. Deras topp — monopolkapitalisterna —, som behärskar och dirigerar den viktigaste delen av de privatägda industri- och transportföretagen samt kreditinstitutionerna, omfattar endast några tiotal familjer.

Och ändå är det ett faktum att hela vår lagstiftning i främsta rummet är inriktad på att skydda det kapitalistiska fåtalets intressen. Den slår vakt om den kapitalistiska egendomen, om den kapitalistiska utsugningen och om kapitalisternas rätt till en arbetsfri inkomst. Vi har givetvis också lagar som sysslar med andra ting. Men det väsentliga i hela lagstiftningen är att den är utformad för att upprätthålla den kapitalistiska samhällsordningen.

Makten bakom orden

För att säkerställa lagarnas efterlevnad finns en statsapparat, vars kärna och viktigaste del utgöres av de från det gamla ståndssamhället övertagna och för kapitalismens behov utvecklade tvångsinstitutionerna — polismakten, domstolarna, fängelserna och militären. Deras personal är utbildad och ideologiskt preparerad för att bevara det kapitalistiska samhället, och de som står i ledande ställning är i stor utsträckning nära förbundna med eller tillhör kapitalisternas klass.

Vid sidan om våldsapparaten har kapitalisterna byggt upp en omfattande apparat för ideologisk påverkan på massorna. Dit hör först och främst det statliga skolväsendet. Detta sørjer för att massorna får de kunskaper som är nödvändiga för att de ska kunna användas som utsugningsobjekt respektive handha utsugningen inom industri, handel och annorstädes. Samtidigt inpräntar det en världsåskådning som passar kapitalismens intressen. Dit hör vidare statskyrkan och de frikyrkliga samfunden samt sådana medel för ideologisk masspåverkan som radio, TV, filmproduktionen, teatern och huvudparten av den dagliga och periodiska pressen.

Kapitalisternas maktställning och hur den verkar

Lagstiftningen uttrycker och statsapparaten är organ för kapitalisternas klassherravälde, vars bevarande också skolan, kyrkan, de religiösa samfunden och massmedia tjänar. *Det lilla fåtalet kapitalister har alltså en oerhört stark maktställning och väldiga möjligheter att påverka arbetarklassens och de arbetande massornas tänkande, att vilseleda dem och förmå dem att i viktiga frågor inta ståndpunkter som står i direkt strid med deras egna intressen.*

Detta faktum återspeglas i ett annat, nämligen att de med kapitalismen öppet lierade partierna i senaste riksdagsvalet samlade 47,52 procent, det borgerliga socialdemokratiska partiet fick 47,27 procent och det såsom antikapitalistiskt och socialistiskt ansedda kommunistiska partiet erhöll blott 5,21 procent av rösterna.

Hur ska man under dessa förhållanden kunna genomföra en socialistisk revolution, som upphäver den kapitalistiska privatäganderätten jämte utsugningen samt överför den kapitalistiska egendomen i folkets ägo?

Frågan har redan tidigare besvarats. Massornas stora flertal kan vinnas för socialismen endast under en revolutionär situation, och endast i en sådan situation är det möjligt att på ena eller

andra sättet genomföra en övergång från kapitalism till socialism. Huruvida övergången då ska ske på fredlig eller icke-fredlig väg beror av kraftförhållandena i och utanför landet.

När kan det bli fredlig övergång?

Om, såsom fallet var i en rad östeuropeiska länder efter kriget, den kapitalistiska statsapparaten är sönderslagen, monopolkapitalisternas egendom i stor utsträckning förstatligad, en demokratisk koalitionsregering har bildats med kommunister på de viktigaste posterna, en ny statsapparat har skapats som är instrument för folkets demokratiska diktatur, borgarklassens monopol över massmedia har brutits och landet dessutom är besatt av ett socialistiskt lands armé, som är redo att såsom arbetarklassens och folkets bundsförvant ingripa mot både en kontrarevolution och en kapitalistisk intervention — ja, då finns det självfallet stora utsikter för en fredlig övergång. Men även då kan det, såsom händelserna i Tjeckoslovakien i februari 1948 visat, vara nödvändigt att arbetarna i hundratusental går ut på gatorna med vapen i hand för att avvärja ett kapitalistiskt kuppöversök och trygga övergången till socialismen.

När måste man räkna med icke-fredlig övergång?

Men om, såsom man i dag måste räkna med i Sverige, den kapitalistiska statsapparaten, framför allt militären, vilken här i landet oavbrutet förstärkts under de senaste 20 åren, alltjämt är intakt då den revolutionära situationen inträder; om kapitalisterna kan räkna med hjälp i olika former från en imperialistisk stormakt, och om de har kvar sitt monopol över massmedia — hur blir det då? Det sannolikaste är givetvis då att kapitalisterna kommer att använda väpnat våld, för att hindra massorna att gripa makten, och massmedia för att sprida förvirring i deras led, splittra dem och göra dem oförmögna till enhetlig handling. I så fall är ingen fredlig övergång möjlig. Väpnat våld måste då tillgripas för att krossa kapitalisternas våld — uppgiften underlättas om det revolutionära partiet förberett massorna på en sådan möjlighet och arbetat för att skapa upplösning inom den kapitalistiska våldsapparaten och vinna delar av den över till massornas sida. Massmedia måste snabbt och med våld vridas ur kapitalisternas händer och ställas i revolutionens tjänst.

Att man måste räkna med en sådan utveckling framgår av all historisk erfarenhet. Ännu har det, om vi undantar de östeuropeiska folkdemokratierna, där alldeles särskilda förhållanden förelåg, ingen socialistisk revolution kunnat genomföras någonstades utan att massorna med väpnat våld erövrat den politiska makten. Så var det i Ryssland, i Kina, i Nordvietnam och på Kuba. Och så måste man för närvarande räkna med att det ska bli även i Sverige. Även om vi helhjärtat önskar en fredlig övergång till socialismen — och vilken socialist gör inte det — måste vi med utgångspunkt från verkligheten vara klara över att all sannolikhet i dag talar för att övergången inte blir fredlig. Vi måste alltså räkna med bägge möjligheterna och förbereda oss själva och massorna på att då en revolutionär situation inträder kunna genomföra revolutionen vare sig det kan ske på fredlig väg eller måste göras på icke-fredlig väg.

Den ensidiga inriktningen på fredlig väg

En del kamrater i vårt parti har, liksom Nikita Chrusjtjov och hans eftersägare i andra länder, en annan mening. De hävdar, att det är möjligt att i Sverige genomföra en övergång till socialismen på fredlig parlamentarisk väg. Och de blir mycket upprörda om någon vågar företräda en annan åsikt. I fjol somras fick en rad kamrater — Erik Johannesson, Bo Gustafsson, Per-Anders Hörling och undertecknad — efter lång väntan in artiklar i Ny Dag, i

vilka vi var för sig och med väl redovisade skäl vände oss emot den ensidiga inriktningen på en fredlig parlamentarisk väg till socialismen. Då inträffade det att både kamrat Erik Karlsson och kamrat C. H. Hermansson, vilka moltigt till alla de antimarxistiska och likvidatoriska åsikter som i olika sammanhang framförts i partipressen, plötsligt tog till orda för att polemisera.

Hermansson påstod därvid att han i ingen av de nämnda kamraternas artiklar kunnat finna »några förslag om hur Sveriges kommunistiska parti i praktiken skulle göra sig berett för en icke-fredlig utveckling». Ändå hade jag (artikeln *Socialistisk revolution i det blå eller i verkligheten*, II, Ny Dag-AT. 24 juni 1964) skrivit:

I sin propaganda för socialismen bör partiet tveklöst framhålla att det liksom massorna själva önskar en fredlig utveckling och ska göra allt som står i dess makt för att utnyttja och öka möjligheterna för en fredlig övergång till socialismen. Samtidigt bör det emellertid arbeta med inriktning på och för massorna klargöra, att monopolkapitalisterna, som har det avgörande ordet i saken, tydligen är inställda på att med våld förhindra varje slag av övergång till socialismen. Detta är, som kamrat Bo Gustafsson tidigare framhållit, faktiskt ett led i arbetet för att säkra en fredlig övergång. Det rör sig här inte om andra än ideologiska, politiska och organisatoriska förberedelser. Däribland arbete för att utsträcka partiets inflytande och organisation till militär och polis, hemvärn och andra frivilliga försvarsorganisationer. Om vikten härav vittnar inte minst de maktägandes iver att hålla militärapparaten, poliskåren, hemvärdet osv. fria från kommunister och andra revolutionärer.

Vissa förslag hade alltså, tvärt emot vad Hermansson påstod, framförts om hur partiet i praktiken skulle göra sig berett för en icke-fredlig utveckling. Men han föredrog väl att blunda för dem, för att i omedelbar anslutning till sitt falska påstående kunna servera följande:

Jag förutsätter därför att ingen av debattörerna anser att kommunistiska partiet skall börja lägga upp förråd av kulsprutepistoler eller förlägga medlemsmöten och studiecirkel till skjutbanorna. (Artikeln *Vi går demokratins väg*, Ny Dag—AT. 7 juni 1964).

Kamrat Hermansson gjorde inte ett enda försök att bemöta de argument jag och övriga nämnda kamrater anfört för våra uppfattningar. I stället sökte han avfärda oss med ett lögnaktigt påstående och en billig klyscha sådan som den ovan citerade. Det är typiskt för den »socialistiska förnyelse» han representerar att till och med denna klyscha är gammal borgerlig och socialdemokratisk skåpmat. Just sådana lustigheter brukade borgare och socialdemokrater i början av 1920-talet komma med, när de angrep vårt partis då mycket bestämda uppfattning om det väpnade våldets ofrånkomlighet i den socialistiska revolutionen.

Men Hermansson och hans förridare i polemiken, Erik Karlsson hade också en del att säga till försvar för sin egen uppfattning. Eftersom redaktionen den gången, redan innan mina och de nämnda kamraternas artiklar infördes, dekreterat att diskussionen var slut så snart de publicerats och kommenterats av kamrater i partiledningen, fanns det ingen möjlighet att då närmare granska de bägge kamraternas argument.

Erik Karlsson är lustig och storordig

Erik Karlsson, vilken liksom Hermansson koncentrerade sin attack mot vad jag skrivit, tog (artikeln *Enhet genom analys* Ny Dag—A. T. 25 juni 1964) upp en sats ur det citat jag nyss anfört från min egen artikel. Den nämligen, i vilken jag säger att partiet bör inrikta sig på »och för massorna klargöra att monopolkapitalisterna, som har det avgörande ordet i saken,

tydligt är inställda på att med våld hindra varje slag av övergång till socialismen». Han försökte inte bestrida att monopolkapitalisterna verkligen har denna inställning. I stället gjorde han sig lustig över »att en del kamrater anser att vägen till socialismen bestäms i första hand av generaler, storfinans och allsköns andra reaktionärer». De som skrivit och motiverat partiets inställning har uppenbarligen haft en annan mening, sade han. Och vilken? Jo, denna:

Utvecklingen bestäms numera i första hand av arbetarrörelsens och övriga demokratiska krafter målsättning och styrka. Den kan naturligtvis inte upphäva sina motståndares innersta vilja och än mindre deras klassintressen. Men en sak är vad dessa skulle vilja och en annan sak vad de i sinom tid kan komma att kunna.

Efter denna stolta förklaring finner kamrat Karlsson det nödvändigt att sticka in en liten brasklapp.

Ingen kan naturligtvis utställa någon garanti för vad allsköns reaktionärer kommer att försöka ifråga om ogärningar riktade mot folket. Men här rör det sig om vad som bör vara arbetarrörelsens metoder och medel med hänsyn till samhällsutvecklingen i Sverige.

En politikens Karl XII

Det är dråpligt i all sin måttlösa naivitet. En härförare kan inte leda sina styrkor i strid utan hänsyn till fiendens krafter och vad de företar sig. Försöker han, liksom Karl XII vid Poltava, något så urbotat dumt, kan han vara säker om ett svidande nederlag. Lika litet kan de, som ska leda arbetarklassen och de arbetande massorna i kampen för socialismen, göra detta utan att fråga efter klassfiendens styrka och planer. De måste tvärtom göra sig noggrant underrättade om och analysera de ogärningar »generaler, storfinans och allsköns andra reaktionärer» planerar mot folket och de krafter med vilka de avser att genomföra dessa. På grundval härav måste de sedan utarbeta de metoder och medel med vilka arbetarklassen ska slå tillbaka reaktionärerna och hindra dem att genomföra de planerade ogärningarna. Men Erik Karlsson uppträder som en politikens Karl XII och vill på fullt allvar göra gällande att arbetarrörelsen kan bestämma sina metoder och medel utan hänsyn till klassfiendens styrka och planer. Hans ståndpunkt är drömmarens och skrodörens men inte den allvarlige marxistens. Han talar om »enighet genom analys» men struntar både i fakta och analysen av dem. Vad han säger är inte nytt. Samma skroderande tal fördes på 1920-talet av många av de socialdemokratiska ledare, som här och i andra länder då ännu försökte inbilla arbetarna att de skulle föra dem till socialismen på det fredliga inväxandets väg.

Två själar och en tanke

Kamrat Hermansson påstår inte att arbetarklassen är så stark, att den inte behöver bekymra sig om klassfiendens styrka och planer. Han hävdar tvärtom att partiet uppmärksammat »faran för en icke fredlig övergång». Till bevis anför han det tidigare i denna skrift citerade stycket ur 1961 års Programförklaring, som säger att folkflertalet utgör »en makt stark nog att hindra monopolkapitalisterna att återta sitt herravälde». (Min kursiv. N. H.)

Tyvänn bevisar detta stycke ur Programförklaringen ingenting rörande den fråga, som diskuterades av de kamrater, mot vilka Hermansson polemiserar. De sysslade nämligen inte med vad monopolkapitalisterna kan göra för att återta sitt herravälde sedan de väl berövats sin makt. De höll sig i stället till den mera näraliggande frågan om vad monopolkapitalisterna medan de ännu har makten kan göra för att hindra arbetarklassen och dess bundsförvanter att erövra den. Denna viktiga fråga smiter Programförklaringen, såsom tidigare påpekats, tyst

förbi, för att ensidigt kunna hävda en fredlig övergång och reducera hela frågan, om risken för väpnad konflikt, till ett försök av monopolkapitalisterna att återta makten. Därför bevisar Hermansson med sitt citat ur Programförklaringen bara en viss demagogisk talang, men alls inte att anklagelserna mot partiet, för att det ensidigt och felaktigt hävdat fredlig övergång som enda möjligheten, är oriktiga. Tvärtom bekräftar han dem. Dessutom visar han att han själv delar den felaktiga inställning som Programförklaringen ger uttryck åt. Följaktligen blottar han också att han är helt överens med Erik Karlssons verklighetsfrämmande och lättsinniga mening, att partiet inte behöver bekymra sig om vad »generaler, storfinans och allsköns reaktionärer» kan företa för att hindra arbetarklassen att erövra makten.

Saknar monopolkapitalet lagliga medel i klasskampen?

Denna sin inställning bestyrker kamrat Hermansson ytterligare då han citerar följande satser ur sin egen inledning på 20:e partikongressen.

Vi går demokratins väg och den tänker vi inte vika ifrån. Såsom avsteg räknar vi inte folkstyrets rätt och plikt att försvara sig mot sina fiender om dessa *med olagliga medel* söker hindra genomförandet av folkvalda organs beslut.

Då dessa satser första gången uttalades klingade de riktigt fint i öronen. Men då det gavs tillfälle att läsa och överväga dem, blev åtminstone undertecknad rätt illa till mods. För det första blottar de nämligen, att demokratins väg för kamrat Hermansson är detsamma som den parlamentariska vägen. För det andra avslöjar de en inställning, som det finns alla skäl att se närmare på.

Kamrat Hermansson talar om »folkstyrets rätt och plikt att försvara sig mot sina fiender om dessa med olagliga medel försöker hindra genomförandet av folkvalda organs beslut». *Men hur ställer han sig om folkstyrets fiender med lagliga medel försöker hindra att ett folkstyre upprättas? Tror han möjligen att de saknar lagliga medel härtill? Eller menar han kanske, att arbetarklassen och folket ska böja sig för dessa medel bara därför att kapitalisterna haft makt att göra dem lagliga?* Faktum, att han noga aktat sig att beröra dessa viktiga frågor, är egentligen svar nog.

Kamrat Hermanssons argumentering ger anledning att ta upp två frågor, som det är viktigt att klara ut. Den ena är frågan om möjligheten att nå socialismen på parlamentarisk väg. Och den andra är frågan om monopolkapitalets möjligheter att med lagliga medel hindra arbetarklassen att bryta dess herravälde.

DEN PARLAMENTARISKA VÄGEN TILL SOCIALISMEN

Vad är den svenska riksdagen?

Då tvåkammarriksdagen för snart 100 år sedan efterträdde ständerna framgick dess karaktär klart av rösträtts- och valbarhetsbestämmelserna.

För att kunna väljas till ledamot av Andra kammaren, som valdes direkt, måste man äga en till minst 1.000 riksdaler taxerad fastighet eller ha en årsinkomst av minst 800 rdr. För att vara valbar till Första kammaren, som valdes av landstingen och elektorsförsamlingarna, krävdes att sedan minst tre år ha ägt en till minst 80.000 rdr taxerad fastighet eller ha en till

minst 4.000 rdr uppgående inkomst av kapital och arbete. Och för att kunna välja dem som valde första kammarens ledamöter, måste man slutligen ha minst 100 kr beskattningsbar inkomst, dvs. en bevillningskrona, vilket förutsatte en faktisk inkomst på minst 800 rdr pr år. Varje bevillningskrona gav en röst upp till ett maximum av 100 röster.

Dessa bestämmelser utestängde det stora flertalet av folket från såväl valbarhet som rösträtt. Alla människor begrep, att den av en obetydlig minoritet valda riksdagen var ett organ för de »besuttna», som det hette på den tiden, genom vilket de stiftade lag och skrev ut skatter såsom bäst passade dem.

Vad har skett med riksdagen sedan 1866?

Under det sekel som snart förflutit har stora förändringar skett i riksdagens sammansättning och i rösträtts- och valbarhetsbestämmelserna. De välbesuttna bönderna, som i början dominerade Andra kammaren, har reducerats till en ganska obetydlig grupp, förmögenhets- och inkomstvillkor har liksom streck av olika slag slopats, allmän och lika rösträtt har införts, först för män och senare också för kvinnor. Rösträttsåldern har undan för undan sänkts till 21 år. Första kammarens karaktär av exklusiv rikemansförsamling har upphävts, men alltjämt väljs den indirekt och är avsedd att garantera att förändringar i folkets politiska orientering inte ger utslag i riksdagen förrän efter åtskilliga år.

Förändringarna är en följd, dels av de förändringar som kapitalismens utveckling åstadkommit i samhället, dels av folkets och främst arbetarklassens kamp för medinflytande på samhällets styrelse. En stor roll för dem har också under vissa skeden spelats av bourgeoisins skräck för den socialistiska revolutionen. Om hur den största reformen kom till berättar den allt annat än radikala *Svensk Uppslagsbok* (bd 24, Malmö 1952, spalt 1226) följande:

På senhösten 1918 var en urtima riksdag församlad för att behandla de brännande kristidsfrågorna. Härunder inträffade vid första världskrigets slut revolutionen i Tyskland (9/11) o. a. stater på kontinenten. Dessa händelser gävo starkt genljud och fingo omedelbara återverkningar i Sverige. Under deras tryck genomfördes i ett slag, likväl under bibehållen ordning, praktiskt taget alla återstående möjliga reformer; hela denna slutuppgörelse i r. kallas författningsrevisionen 1918-21. (Min kursiv. N. H.)

Så har de röstberättigades antal, som i början uppgick endast till några få procent, stigit till 19,3 procent 1909, då den allmänna politiska rösträtten för män genomfördes, till 54,4 procent 1921, då författningsrevisionen slutfördes, och till att numera utgöra i det närmaste 70 procent av befolkningen.

Har detta förändrat riksdagens karaktär?

Är riksdagen inte längre ett organ för de »besuttna», bland vilka till följd av den ekonomiska utvecklingen sedan länge kapitalisterna och numera monopolkapitalisterna är den mäktigaste gruppen? Har den i stället blivit ett organ för folkviljan? Låt oss söka svaret i vad riksdagen utträttat och utträttar.

Var detta vad folket ville?

Var det i enlighet med folkets vilja som riksdagen år 1960 införde omsättningsskatten? Är det i enlighet med folkets vilja som riksdagen i år bereder sig att höja samma skatt med 50

procent? Är det i enlighet med folkets vilja som riksdagen i allt högre grad gått in för att täcka statsutgifterna med indirekta skatter, som drabbar de lägre inkomsttagarna värst, i stället för med progressiva direkta skatter? Var det i enlighet med folkets vilja riksdagen, då 45-timmarsveckan infördes, drog ut på genomförandet i hela tre år? Var det folkets mening som kom till uttryck när riksdagen 1963 beslöt att lägga 40-timmarsveckan på is genom att anställa en långvarig utredning om den? Eller var det folkets önskan riksdagen följde, då den i fjol avslog kravet om att slopa karensdagarna för arbetarna såsom redan skett för tjänstemännen? Är det folkets vilja riksdagen följer då den beviljar över 4 miljarder kronor pr år till militären men snålar så hårt på vissa sjukvårdsanslag att tiggerikampanjer måste anordnas för att skaffa medel till t. ex. cancerforskning och vård av CP-barn? Eller kanske det är i enlighet med folkets önskan riksdagen handlar då den nu bereder sig att anta en budget, som kommer att driva på inflationen och ge storfinansen nya möjligheter till värdestölder från småspararna och ökad utsvettning av arbetarna?

Så skulle man kunna fråga och fråga, och svaret skulle genomgående vara ett och detsamma: nej, nej, nej ...

Det blir inte bättre, om man låter frågorna gälla andra och större problem.

Vad har riksdagen gjort mot monopolkapitalet?

Har riksdagen gjort något för att beskära kapitalisternas, enkannerligen monopolkapitalisternas maktställning? Har den vidtagit någon enda åtgärd för att överföra monopolkapitalets rikedomar i folkets ägo och upphäva utsugningen av de arbetande? Har den någonsin lagt två strån i kors för att ge arbetarna och folket medbestämmanderätt över de stora företagen av vilka deras och hela landets försörjning beror?

Också här blir svaren nekande. Riksdagen har inte gjort något av allt detta. Den har tvärtom, både genom lagar som den stiftat och genom sina beslut i skatte- och budgetfrågor, slagit vakt om monopolkapitalets intressen och sålunda aktivt medverkat i den regeringspolitik genom vilken storfinansen i Sverige »beretts en lugn och trygg tillvaro med en hög och stabil profitkvot».

Och vad har riksdagen med allt detta bevisat sig vara? Ingenting annat än *ett organ för kapitalisternas och numera främst monopolkapitalisternas herravälde*.

Vem har majoritet i riksdagen?

Vad ovan sagts om riksdagen var säkert fullt begripligt för de flesta då de öppet borgerliga partierna hade majoritet i riksdagen. Men numera är det ju sedan åtskilliga år arbetarmajoritet i riksdagen, och hur kan det då sägas att riksdagen är ett organ för monopolkapitalets herravälde?

Om man med arbetarmajoritet menar en antikapitalistisk, socialistisk majoritet så finns det inte och har aldrig funnits någon sådan i den svenska riksdagen. Visst är det sant att arbetarrepresentanterna sedan åtskilliga år utgör flertalet i riksdagen. Men de flesta av dessa tillhör ju det numera borgerliga socialdemokratiska arbetarpartiet, som i vått och torrt stödjer den socialdemokratiska regeringens strävan att »förvalta det kapitalistiska samhället så väl som möjligt». Socialdemokratin är, som redan upprepade gånger sagts, i dag monopolkapitalets främsta politiska stöd, ett faktum, som, enligt Hermansson, redan lett till

att storfinansens »inrättat sig efter fortsatt socialdemokratiskt regeringsinnehav och börjat överge högern och folkpartiet». Och därför är det, trots att flertalet av riksdagsledamöterna är arbetarrepresentanter, inte arbetarna som har majoritet i riksdagen. Majoriteten ligger nu som förr säkert i de »besuttnas» — främst i monopolkapitalisternas händer.

Vad slåss de "demokratiska partierna" om?

Om det nu är sant, att socialdemokratin och de öppet borgerliga partierna tillsammans bildar den majoritet som monopolkapitalet har i parlamentet — vad slåss de då om? Ja, det är som valrörelsen visade inte mycket, men de gör det mesta de kan av det. Djupast sett har deras kamp mot varandra samma innebörd som kampen mellan republikaner och demokrater i Förenta staterna, vilka slåss om vem av dem som ska få den »ärofulla» och inkomstbringande uppgiften att fungera som monopolkapitalets förvaltare.

Detta faktum hindrar inte att det i kampen dem emellan även finns vissa verkliga tvistefrågor. Kapitalisternas klass utgör ju ingen absolut enhetlig klass. Den är delad inte bara i monopolkapitalister och andra kapitalister. Den är sammansatt av många olika grupper — industrikapitalister, godsägare, skogsägare, grossister, stora detaljister, hyreshusägare osv. Ehuru dessa alltid är som ett block, då det gäller att slå vakt om den kapitalistiska samhällsordningen, för de en ständig kamp inbördes och med monopolkapitalisterna om profitens fördelning. De borgerliga partierna eller grupper inom dem måste för att behålla sitt väljarunderlag, ta upp och gå åtminstone uppvisningsmatcher för än den ena, än den andra gruppens eller klickens särintressen. På samma sätt tar också socialdemokratiska partiet, grupper inom detta eller enstaka riksdagsmän upp särintressen för olika grupper inom småbourgeoisin och tjänstemannaskikten eller förfäktar vissa arbetarkrav och lokala intressefrågor. Slutligen kan det också, såsom nu, förekomma att t. ex. högern anklagar socialdemokratin för ett sådant faktum som att dess budget är en inflationsbudget. Då är det rena skenfäktningen, ty högern är i sin egenskap av ett av monopolkapitalets partier lika mån om att budgeten ska ha just denna karaktär som den är om att leva som parti. Vad den åsyftar är bara att fritaga sig själv och lägga hela skulden på socialdemokratin i syfte att dra till sig röster från dem som blir lidande på inflationen. Det rör sig på ren svenska om rävspel. Men allt detta ändrar ingenting i faktum att den svenska riksdagen genom de borgerliga partiernas och socialdemokratins försorg är och förblir det organ för kapitalisternas klassherravälde som den alltid varit.

Kan denna riksdag användas för att bryta storfinansens makt?

Kan man verkligen tänka sig att en riksdag, som är organ för monopolkapitalets klassherravälde, ska kunna användas till att bryta monopolkapitalets makt? Det kan man tydligen, eftersom både kamraterna Hermansson och Erik Karlsson liksom många andra på samma sätt som en gång de tyska revisionisterna Eduard Bernstein och Karl Kautsky talar om att gå en fredlig parlamentarisk väg till socialismen. Beklagligt nog, har deras tal lika litet med verkligheten att göra som Bernsteins och Kautskys.

I alla kapitalistiska demokratier har parlamentena tillkommit för att fungera såsom organ för kapitalisternas klassherravälde och samtidigt tjänat syftet att maskera detta klassherravälde genom att ge sken av »folkstyre». Och visst är att kapitalisterna, så länge de har kraft att utnyttja den kapitalistiska statsapparaten och dess våldsmedel, aldrig kommer att tillåta att parlamentet förvandlas till ett medel att bryta deras välde. Har ett parlament någonstades visat

ansatser till att bli något annat än vad kapitalister och reaktionärer vill ha det till, har de inte dröjt med att ingripa.

Varför blev det inbördeskrig i Spanien?

I februari 1936 vann den spanska folkfronten — borgerliga vänsterpartier, socialdemokrater och kommunister — absolut majoritet i parlamentet — cortes. De började genomföra en rad välbehövliga reformer riktade mot reaktionärerna och de stora godsägarna. Dessa fick omedelbart enhetsfront med kapitalisterna, som i angreppet på storgodsens såg ett hot mot privatäganderätten och utsugningen över huvud. I juli grep reaktionärerna till vapen och öppnade inbördeskrig. De fick omfattande hjälp av det fascistiska Italien och det nazistiska Tyskland. Frankrike och särskilt England, vars kapitalister fruktade för sina gruvor, järnverk och kopparverk i de baskiska provinserna, proklamerade nonintervention för att hindra den spanska demokratin att få vapen till sitt försvar. Arbetare och demokrater från alla länder samlades i den Internationella brigaden för att hjälpa det spanska folket. Men efter nära tre års strider hade reaktionärerna segrat, tack vare den starka italienska och tyska hjälpen. Nu fick Spanien inget parlament längre. Utsugarna upprättade i stället den ännu bestående ohöljda och blodiga fascistiska diktaturen.

Enklare att ändra vallagarna

Historien ger många andra exempel på att bourgeoisin inte tvekar att tillgripa inbördeskrig för att rädda sitt klassherravälde. Givetvis ser bourgeoisin dock helst att detta bevaras med fredliga medel. Därför har den numera inriktat sig på att dämna i bäcken i stället för i ån genom att i god tid förebygga uppkomsten av en parlamentsmajoritet, som kan försöka utnyttja parlamentet till något annat än bourgeoisin avsett det för.

I november 1946 fick kommunisterna i Frankrike 5,3 miljoner röster i valen till nationalförsamlingen. Därmed blev de landets största parti och fick 182 mandat. De var emellertid inte ens i närheten av majoriteten i nationalförsamlingen, vilken alltså låg tryggt förankrad hos de övriga partierna med deras sammanlagt 13,5 miljoner röster. De franska monopolkapitalisterna fann det dock obehagligt, att kommunisterna var så många, och lät därför besluta en fullt laglig ändring i vallagen med resultat att kommunisterna i valet 1951 endast fick 103 mandat.

I valen 1956 ryckte kommunisterna åter framåt och tog, trots den ändrade vallagen, 150 mandat. Då lät monopolkapitalisterna sin majoritet i nationalförsamlingen ändra vallagen på nytt och göra det grundligt. Följden blev att kommunisterna vid nästa val tappade 140 av de 150 mandaten och sedan dess endast haft futtiga tio mandat i nationalförsamlingen.

Verkligheten bekräftar Lenins mening

Dessa och andra liknande erfarenheter — t. ex. de som gjorts i Kerala och i Brasilien — bekräftar till fullo Lenins och alla marxist-leninisters mening, att *parlamentena i de kapitalistiska samhällena, och den svenska riksdagen med dem, är organ för kapitalisternas klassherravälde och en del av den kapitalistiska statsapparaten, som måste krossas för att ett socialistiskt samhälle ska kunna skapas.*

Detta till trots bör och kan kommunisterna utnyttja parlamentet i sin kamp för massornas dagskrav och för det revolutionära slutmålet. De kan göra detta genom att deras

parlamentsledamöter företräder massornas krav, bekämpar och avslöjar parlamentets mot massornas intressen riktade politik, hjälper massorna att skilja på vänner och fiender och komma till insikt om att parlamentena är något helt annat än bourgeoisin och dess agenter inom arbetarrörelsen vill inbilla dem. Men kommunister kan aldrig utan att svika sin uppgift intala massorna att vägen till befrielse från det kapitalistiska förtrycket och den kapitalistiska utsugningen går genom de organ för kapitalisternas klassherravälde som parlamentena utgör.

Kamraterna Hermansson och Erik Karlsson envisas likväl, i strid med alla fakta och all historisk erfarenhet, att intala sig själva, vårt parti och de svenska arbetarna att det är möjligt att nå socialismen på fredlig parlamentarisk väg. När man hör dessa »förnyare» är det som hörde man en gengångare från längst förflutna tider.

Karl Kautsky spökar i SKP:s ledning

Den tyske revisionisten Karl Kautsky är för länge sedan död och mer än 52 år har gått sedan han i en artikel i den tyska socialdemokratiska tidskriften *Neue Zeit* nr 46, 1912, mässade:

Målet för vår politiska kamp förblir liksom hittills att erövra statsmakten genom att vinna majoritet i parlamentet och förvandla parlamentet till statsstyrelsens verkliga ledare.

Men hans ande lever tydligen, ty vad SKP:s ordförande, kamrat C. H. Hermansson, och SKP:s partistyreledamot, Erik Karlsson, i dag presenterar som »socialistisk förnyelse» är *ju precis detsamma som Kautsky sade 1912 och Bernstein ännu tidigare*. I förbigående sagt gäller detta också det som står att läsa i SKP:s Programförklaring.

Lenin om Kautsky och hans lärjungar

Lenin var på goda grunder mycket frän mot Kautsky och dennes meningsfränder. Han sade:

Endast skurkar eller dumhuvuden kan tro att proletariatet måste vinna majoriteten i val, som genomförs *under bourgeoisins ok, under löneslaveriets ok*, och att det endast därefter kan vinna makten. Detta är höjden av dumhet eller hyckleri. Det är att ersätta klasskampen och revolutionen med röstning under det gamla systemet och med den gamla makten. (Lenin: Greetings to Italian, French and German Communists, *Against Revisionism*, FLPH, Moscow, 1959, s. 523.)

Vad Lenin här säger mot Kautsky kan på goda grunder användas också mot dem, som nu försöker pracka Kautskys idéer, vilka inte bara är gamla utan tillika så *falska* att de inte ens har antikvitetsvärde, på de svenska arbetarna under föregivande att de utgör våra dagars högsta politiska visdom. Kautskys idéer är tusen gånger vederlagda av verkligheten medan Lenins lära, om staten och revolutionen, alltjämt är levande och högaktuell därför att den bygger på verkligheten och är fylld av den dialektiska materialismens levande anda.

Utan riksdag ingen socialism, tror Erik Karlsson

Erik Karlsson är fullständigt bergtagen av parlamentarismen. I en artikel, »Läget i den kommunistiska världsrörelsen», skrev han:

Tag frågan om krossandet av det borgerliga statsmaskineriet, till vilket också uppenbarligen parlamentet hör. Om man måste krossa det borgerliga statsmaskineriet och upprätta en helt ny statsmakt innan någon socialistisk omdaning kan inledas är såvitt jag kan finna varje resonemang om en fredlig väg till socialismen meningslöst. (*Vår Tid*, nr 5, 1963, s. 161.)

Här har kamrat Karlsson återigen fullständigt fel. Frågan om den socialistiska revolutionen ska bli fredlig eller icke fredlig har inte det bittersta med riksdagen att göra. *Den är helt beroende av det inrikes- och utrikespolitiska läget, de förhållanden mellan klasskrafterna inom och utom vårt land, som råder då den revolutionära situationen uppkommer, och av hur detta förhållande utvecklas under den revolutionära situationen.*

Låt oss göra ett tankeexperiment

Antag att en revolutionär situation inträtt och att det inrikes- och utrikespolitiska läget i dess början är sådant att det är möjligt att genomföra revolutionen på fredlig väg. Ska vi då gå genom riksdagen och följa lagar och förordningar, måste riksdagen först och främst besluta den grundlagsändring som är nödvändig för beslut om att överföra monopolkapitalisternas banker, industrier, rederier o. s. v. i folkets ägo. Grundlagsändring kan ske endast genom beslut av två på varandra följande riksdagar med nyval emellan. Alltså måste riksdagen — vi förutsätter nu att läget är så hopplöst för monopolkapitalet att riksdagen oavsett sin sammansättning snällt gör som folket vill —, sedan den fattat första beslutet om grundlagsändring, upplösas. Därefter ska nyval hållas tredje söndagen i september. Sen ska den nyvalda riksdagen sammanträda och bekräfta föregående riksdags beslut rörande grundlagen. Därefter ska den behandla och anta de lagar som ska ligga till grund för socialiseringen.

En tidsödande och riskfylld procedur

Innan den nya grundlagen och övriga grundlagar kan träda i kraft och tillämpas, ska de godkännas av Konungen. Allt detta kommer att ta tid och innehåller därför många riskmoment. Massorna kan bli otåliga och besvikna över att behöva vänta i många månader på att få sina krav uppfyllda. Monopolkapitalisterna, som, intill dess att de nya lagarna antagits och fått gällande kraft, fritt förfogar över sina rikedomar och sina massmedia, kan få möjlighet att hämta sig och börja utnyttja den makt de alltjämt har till att åstadkomma en ändring i kraftförhållandena inom landet. Stödda på statsapparaten, som inte heller undergått några förändringar, kan de organisera motstånd och skaffa hjälp utifrån. Som följd härav kan möjligheterna att genomföra en fredlig revolution förbytas i sin motsats. Men låt oss, för att vara snälla mot kamrat Karlsson, sluta som vi börjat och antaga att allt går väl och att man småningom kan börja socialiseringen och inleda en omorganisation av polis- och åklagarväsen, domarkår, militär o. s. v. för att skapa en socialistisk statsapparat.

Varför så omständligt och byråkratiskt?

Nu undrar man bara varför en revolution ska genomföras på ett så omständligt, byråkratiskt och tidsödande sätt. Varför ska den till en början läggas i händerna på en riksdag, som nominerats och valts på grundval av borgerliga vallagar och i vilken fackliga och politiska byråkrater, lärare, präster, folk ur den högre statliga byråkratin, godsägare och kapitalister är företrädare i en omfattning som inte alls står i proportion till deras andel av befolkningen. Varför ska inte massorna själva få genomföra revolutionen?

Revolutionen i massornas händer

En revolution är ju när allt kommer omkring en väldig folkrörelse. Den utgör faktiskt den högsta formen för massornas politiska aktivitet. Varför ska den då nödvändigtvis genomföras av riksdagen och inte av massorna? Erik Karlsson är väl inte rädd att bli arbetslös?

Om kraftförhållandena är sådana att en fredlig revolution är möjlig, kan en av massornas första åtgärder vara att ge den dittillsvarande regeringen respass och utse sina bästa krafter till att bilda en provisorisk revolutionsregering. Denna regering ger högaktningfullt hin i alla lagar, som kapitalisterna skapat för att hindra snabba och revolutionära förändringar. Den upplöser och sänder hem den gamla tvåkammarriksdagen, ger monarken hans betyg och slutavlöning och förordnar om val av en helt ny, av alla gamla reaktionära bestämmelser obunden enkammarriksdag. Till denna väljer massorna inte de gamla professionella riksdagsmännen utan folk ur sin egen mitt, revolutionära arbetare, bönder och intellektuella, progressiva medlemmar av småbourgeoisin och tjänstemannaskikten. De får som uppgift att snabbt utarbeta en ny socialistisk författning och anta de särskilda lagar som krävs för socialiseringen och för att åstadkomma en demokratisk förvaltning på alla områden.

Revolution utan dröjsmål

I avvaktan på att den nya riksdagen ska bli vald och slutföra sitt arbete, utfärdar den provisoriska revolutionsregeringen förordningar om de stora industri- och transportföretagens, bankernas, grosshandelsföretagens, de stora varuhusens o. s. v. överförande i samhällets ägo och *genomför omedelbart dessa förordningar med massornas aktiva medverkan*. Samtidigt sörjer massorna och deras organisationer för att det skapas provisoriska organ, med representanter för arbetare, tjänstemän och konsumenter, för företagens ledning och förvaltning. Regeringen rensar, likaledes med aktivt bistånd av massorna och deras organisationer, utan dröjsmål ut reaktionärer och kontrarevolutionärer ur statsapparaten samt förordnar pålitliga socialister och progressiva element på alla nyckelposter.

Inte parlamentariskt men demokratiskt

Ett sådant sätt att genomföra revolutionen är naturligtvis föga parlamentariskt och utan tvivel också »olagligt» i det att det bryter mot de lagar som skapats till skydd för kapitalets och monopolkapitalets välde. Men det är ytterligt demokratiskt och innebär många fördelar. Det låter massorna vara med och utforma det nya samhället i stället för att hänvisa dem till att vänta medan de parlamentariska kvarnarna mal. Det ger utan dröjsmål massorna det viktigaste av vad de begär av revolutionen. Det bryter omedelbart monopolkapitalisternas och kapitalisternas makt och sopar undan de reaktionära krafterna från alla positioner av betydelse. Därigenom undanrödjer det risken för en kraftförskjutning, som kan resultera i att revolutionen måste övergå från fredliga medel till våld. I stället åstadkommer det en förskjutning åt andra hållet, som innebär att de revolutionära krafterna stärks och de kontrarevolutionära krafterna försvagas. Därmed säkerställer det att hela revolutionen får ett fredligt förlopp. Sålunda undanrödjer det också den enda risk för revolutionen som kamrat Hermansson och Programförklaringen är i stånd se — risken för att monopolkapitalisterna ska försöka återta sitt välde.

Tankeexperiment men kontakt med verkligheten

Detta var nu bara ett tankeexperiment. Men det har ändå så mycken kontakt med verkligheten att det visar att kamrat Erik Karlsson pratar i nattmössan, då han påstår att det är meningslöst att tala om en fredlig väg till socialismen om man måste krossa det kapitalistiska parlamentet.

Kan en socialistisk revolution genomföras på fredlig väg så kan den också genomföras på ett mindre omständligt, formalistiskt och byråkratiskt men betydligt mera demokratiskt och effektivt sätt än det som omvägen genom den kapitalistiska riksdagen representerar. Förutsättningen är, förstås, att revolutionärerna inte är enfaldiga nog att tro att en revolution måste respektera »demokratins» av klassfienden uppgjorda »spelregler».

OM LAGLIGA OCH OLAGLIGA MEDEL

Revolutionära situationer uppstår tyvärr inte på beställning. En dylik situation kan mycket väl uppkomma vid en tidpunkt då socialisterna (kommunisterna och andra som vill en socialistisk omdaning) bara har några tiotal mandat i riksdagen. Vad händer då?

Därom kan man naturligtvis inte mycket veta förrän en situation sådan som den nu nämnda föreligger. Vissa huvuddrag i skeendet är det dock, på grundval av den rika historiska erfarenheten, möjligt att förutse.

Massorna går till aktion

En sak är säker: massorna, som inte längre vill leva på det gamla sättet, går ut i spontana aktioner för sina krav. Vilda strejker utbryter och sprider sig. Demonstrationer genomförs i samband med uppvaktningar, vid vilka massorna genom för tillfället valda deputationer framför sina fordringar.

Vad företar sig nu socialisterna, om de likt kamraterna Hermansson och Karlsson är inriktade uteslutande på en fredlig, parlamentarisk väg till socialismen? Ställer de sig passiva, med hänvisning till att de tyvärr inte har majoritet i riksdagen, och låter massorna föröda sin kraft i spridda, spontana aktioner? Detta kan naturligtvis inte helt uteslutas. Om de är värda att kallas socialister, söker de emellertid att ge massorna ledning, hjälper dem att rätt utforma sina krav och samordna sina aktioner för dessa. Samtidigt för de i riksdagen fram krav, vilkas genomförande skulle innebära att storfinansens välde brytes, och söker utveckla och koncentrera massrörelsen kring dessa krav, ty endast så kan de försöka utnyttja läget till att genomföra socialismen på fredlig väg.

Hur förhåller sig klassfienden?

Det beror naturligtvis på de inre och yttre kraftförhållandena. Om, såsom vi nu antar, statsapparaten, framför allt polis och militär är i användbart skick, om den internationella gendarmen, den amerikanska imperialismen, alltjämt har krafter kvar, om monopolkapitalet ännu är herre i Västtyskland och Frankrike, känner sig de svenska monopolkapitalisterna och övriga reaktionärerna, förmodligen lika karska som deras föregångare gjorde under åren 1917-18, innan deras starke vän, den dåtida tyska imperialismen säckade ihop. Då kommer de, deras regering och deras riksdag att med alla medel motsätta sig massornas krav.

Vilka möjligheter har de?

För det första kan de ingripa mot de vilda strejkerna, inte bara genom att ställa de strejkande under åtal, utan också genom att hota fackförbunden med åtal och stora skadestånd därest de inte vänder sig emot och gör slut på strejkerna. Hur de reformistiska fackförbundsledarna kommer att uppträda i det läget är väl inte svårt att gissa.

För det andra kan regeringen ge en vink till polischeferna i hela landet, att utnyttja sin lagliga rätt att »med hänsyn till allmän ordning» vägra tillstånd för alla utomhusmöten och demonstrationer. Om arbetarna, såsom de tidigare gjort i spända situationer, ändå försöker samlas till möten och demonstrationer, sändes polis emot dem. Lyder de inte polisens skingringspåbud, träder lagens upploppsbestämmelser i funktion. Polisen går till attack, slår och hugger och kan, om det behövs, också skjuta. Den ser också till att anhålla ett antal i hopen, som androm till skräck och sig själva till varnagel kan häktas och åtalas enligt 11:e kap. 1 § i Strafflagen. Där i stadgas *straffarbete i högst två år* för deltagare i upplopp och *straffarbete i högst fyra år* för dem som kan betecknas såsom ledare och anstiftare.

Kapitulera eller fortsätta kampen?

Vad ska socialisterna göra nu, när monopolkapitalisterna och deras medhjälpare med våld söker slå ned massrörelsen? De kan antingen kapitulera och råda massorna att ge upp, vilket är liktydligt med förräderi, eller också försöka utveckla en hårdare klasskamp i fredliga former för att tvinga monopolkapitalisterna, deras regering och riksdag att böja sig för folkets vilja. Vi får väl tro att de väljer det sistnämnda alternativet.

Sannolikt kallar de, trots förbuden, till nya stora möten, som i brist på tillräckliga lokaler måste förläggas utomhus. Syftet är att genom en väldig protestyttring mot åtalerna mot de strejkande, mot reformistledarnas uppträdande och framför allt mot polisvåldet, pressa de maktägande att avstå från sådana metoder i klasskampen.

Militären mot det egna folket

Men monopolkapitalisterna och deras stat kan på det stadiet inte tillåta att mötesförbuden trotsas och massorna mobiliseras mot dem. Nu kommenderar de inte bara ut polisen, ty den är, till följd av massornas förbittring och den därav följande väldiga anslutningen till mötena, inte längre tillräcklig. Militären, som ju när allt kommer omkring är avsedd inte bara mot den yttre utan också mot den »inre fienden», beordras ut till polisens hjälp. Men kan verkligen Sveriges försvarsmakt sättas in mot det egna folket?

Jo, för all del. I § 4 a) i »Lagen av den 30 juni 1948 angående införande av lagen om ändring i Strafflagen» stadgas följande.

Till upplopps stillande må krigsmanskap användas; dock äge det ej å deltagare i upplopp bruka vapen förrän på stället varande civilmyndighet högt och tydligt befallt dem att genast åtskiljas, vid äventyr att vapenmakt eljest användes. (Min kursiv. N. H.)

En polischef eller landsfogde uppmanar genom högtalare massorna att skingras. Lyder de snabbt, händer ingenting. Varom inte — smäller det.

Fängelserna fylls med folkets ledare

Nu har de maktägande fått en chans att ingripa mot de ledande socialisterna, som de naturligtvis inte försummar att utnyttja. De som trots förbuden kallat till möten kan åtalas enligt Strafflagens 11:e kap. 5 §.

Var som muntligt inför menighet eller folksamling, i skrift som sprides eller utlämnas för spridning eller i annat meddelande till allmänheten uppmanar eller eljest söker förleda till brottslig gärning, svikande av medborgerlig skyldighet eller ohörsamhet mot myndighet dömes för uppvigling till

böter. Sökte han förleda till brott varå straffarbete kan följa, må till straffarbete i högst fyra år dömas. (Min kursiv. N. H.)

Och straffarbete blir det säkert precis som så många gånger förr: 1917 och 1918, 1931 och 1932. Trotsande av mötesförbud är nämligen upplopp, och enbart deltagande däri kan ju föranleda straffarbete i upp till två år.

Högsta fredliga kampformen är olaglig

Om socialisterna nu inte vill ge slaget förlorat, återstår egentligen bara en enda sak: att mana till generalstrejk i syfte att med dess hjälp tvinga regering och riksdag att handla som folket vill.

Ska vi tro att de maktägande förhåller sig passiva till generalstrejksparollen? Ånej. Först kommer de att sätta igång propagandaapparaten för att söka avskräcka arbetarna från deltagande i generalstrejken. Press, radio och TV kommer att mycket sanningsenligt förkunna att *generalstrejken är olaglig*. Enligt lagen av den 22 juni 1928 om kollektivavtal får strejk inte förekomma under en avtalsperiod. Enligt lagen om förhandlings- och föreningsrätt och lagen om medling i arbetstvister får strejk inte ens tillgripas i en avtalsrörelse utan att medling först skett och varsel om strejken utfärdats minst sju dagar i förväg. De reformistiska fackförbundsledarna och alla små fackföreningsbyråkrater, som sätter sina jobb och pensioner före allt annat, varnar mot strejken och manar arbetarna till »besinning». Sedan kommer de maktägande att söka hindra att strejken blir en verklig generalstrejk genom att med stöd av *lagen om tjänsteplikt* dekretera arbetsplikt för t. ex. gas- och elverkens, järnvägarnas, flygplatsernas, post- och telegrafverkens anställda m. fl.

Livstids straffarbete för generalstrejk

Huruvida de med alla dessa åtgärder ska lyckas att splittra arbetarna och hindra att en effektiv generalstrejk utbryter, kan man givetvis inte spå om. Men vare sig strejken blir hundra procentig eller partiell, kan de maktägande nu kasta sig över alla som spelar en ledande roll i arbetarnas kamp. De har ett utmärkt vapen i Strafflagens 9 kap., 1 5, som lyder:

Där någon med uppsåt att statskicket skall med vapenmakt eller eljest med våldsamma medel omstörtas eller att åtgärd eller beslut av Konungen, riksdagen eller högsta domarmakten skall sålunda framtvingas eller förhindras, företager handling, som innebär fara för uppsåtets förverkligande dömes, där det ej är högförräderi, till straffarbete på livstid. (Min kursiv. N. H.)

Hur blir det nu med den fredliga vägen?

Vad ska de som vill gå endast en fredlig väg till socialismen göra i detta läge? De har bara en möjlighet: att kapitulera, att säga till massorna att kampen måste inställas till någon gång i framtiden då socialisterna fått majoritet i riksdagen. De kan nämligen inte uppmana massorna att gripa till vapen för att besvara monopolkapitalets *lagliga* våld med *olagligt* våld. Med sitt ensidiga tal om fredlig utveckling har de *avväpnat massorna* såväl ideologiskt som organisatoriskt. Under sådana omständigheter är en senkommen uppmaning till dem att gripa till vapen detsamma som att leda dem till slaktbänken. Monopolkapitalet triumferar, och den revolutionära situationen ebbar ut utan revolution.

Varför har detta försök gjorts att blicka in i framtiden? Det har gjorts för att visa vad kamrat Hermansson och andra gör, när de talar om kamp mot monopolkapitalets försök att »med

olagliga medel» återta makten eller hindra genomförandet av folkvalda organs beslut. De avleder uppmärksamheten från det faktum att *monopolkapitalet rustat sig med en hel mängd lagliga medel för att hindra varje slag — fredlig såväl som icke-fredlig — av utveckling till socialismen.*

Allt jämt gäller, även för Sverige, vad Lenin skrev då han i polemik mot Kautsky klädde av den borgerliga demokratin — den som kamrat Hermansson talar om att »fördjupa» — och visade upp dess verkliga innehåll.

Det finns inte en enda stat, inte ens den mest demokratiska, där det inte skulle finnas smyghål och förbehåll i författningen, vilka för bourgeoisin tryggar möjligheten att använda militär mot arbetarna, införa undantagstillstånd o. s. v. »i fall ordningen störes», d. v. s. i fall den exploaterade klassen »bryter» mot sitt slaveri och försöker uppträda på annat sätt än som slav. (Lenin: »Den proletära revolutionen och renegaten Kautsky», *Valda verk*, bd 11:2, s. 44.)

Vad Lenin lär oss

Lenin rådde på grundval av sina stora erfarenhet all världens kommunister och revolutionärer:

Om vi inte behärskar alla kampmedel kan vi lida ett väldigt, ibland t. o. m. avgörande nederlag, om de av vår vilja oberoende förändringarna i de övriga klassernas läge sätter en sådan kampform på dagordningen som vi är särskilt svaga i. Om vi behärskar alla kampmedel segrar vi säkert, då vi representerar den verkligt avancerade, verkligt revolutionära klassens intressen, även om omständigheterna ej tillåter oss att föra i fält det vapen som är farligast för fienden, det vapen som snabbast ger honom dödsstöten. (Lenin: »Radikalismen — kommunismens barnsjukdom», *Valda verk* II:2, s. 442.)

Lenin sökte väpna oss ideologiskt. Kamrat Hermansson och hans eftersägare avväpnar ideologiskt både kommunistiska partiet och den svenska arbetarklassen.

* * *

Andra s. k. argument för den fredliga vägen

De som stirrar sig blinda på den fredliga vägen som enda alternativ i Sverige har en sällsynt förmåga att hitta de mest underliga motiveringar för sin ståndpunkt. Utöver de redan behandlade möter man i de diskussioner som i sällsynta fall förekommer i partiorganisationerna, en lång rad andra. Några av de vanligaste av dessa ska här i korthet tas upp till behandling.

Sveriges gamla parlamentariska traditioner

De är inte så gamla som de som kommer dragande med dem tror. Det anses inte att parlamentarismen slog igenom i Sverige förrän i samband med författningsrevisionen 1918-21. Men låt oss vara generösa och anse att de bestått sedan 1866, då tvåkammarriksdagen avlöste ständerna.

Vad slags traditioner är det då? Är det t. ex. tradition att lösa klassmotsättningarna genom riksdagsbeslut, att en härskande klass genom riksdagsbeslut berövas sin makt och sin egendom av en klass som den dittills undertryckt och utsugit? Nej, sådana parlamentariska traditioner finns inte i Sverige och inte i något annat land heller. Tradition i den svenska

riksdagen är däremot att hur än partierna skiftat och hurudana rösträtts- och valbarhetsbestämmelserna än sett ut, har riksdagen alltid varit ett organ för de »besuttnas», dvs. för kapitalisternas och monopolkapitalisternas klassherravälde. Detta är djupast sett det enda innehållet i våra »gamla parlamentariska traditioner», och hur det ska kunna säkerställa en fredlig parlamentarisk väg till socialismen lär det bli ganska svårt att bevisa.

Utvecklingen i Sverige har alltid varit fredlig

En del kamrater säger: Vi har ju haft en fredlig utveckling från bondesamhälle till feodalism och från feodalism till kapitalism i Sverige. Varför ska vi då behöva räkna med annat än en fredlig utveckling även till socialismen?

Själva grunden för frågan är oriktig. Det är alls inte sant att utvecklingen från bondesamhället och fram till kapitalismen i Sverige varit fredlig. Så kan det visserligen förefalla av den snedvridna historieundervisning som skolorna ger. Sanningen är likväl att få länder har en *historia så fylld av väpnade klasstrider* (regelrätta krig mellan rika stora jordägare och bönder, bonde- och bergsmansuppror, fejder mellan kungamakt och feodaladel, i vilka böndernas intressen gjort dem till aktiva deltagare än på adelns, än på kungamaktens sida, osv.) som den Sverige kan uppvisa ända från 1000-talet och fram till början av 1800-talet. Utrymmet tillåter oss inte att gå närmare in på saken. Fastslås kan emellertid att dessa klasstrider, vilka ledde till att kungamakten under 1600- och 1700-talet allierade sig med bönder och borgare för att ekonomiskt knäcka den s. k. högadeln, var en av huvudorsakerna till att den borgerliga revolutionen i Sverige kunde genomföras under relativt fredliga former.

Härtill kan fogas följande fakta. Både feodalismen och kapitalismen växte fram i det gamla samhällets sköte. Bägge byggde vidare på den redan i det gamla bondesamhället uppkomna privatäganderätten till produktionsmedlen. Staten i Sverige skapades först steg för steg av feodal-herrarna. Kapitalisterna kunde utan besvär överta och för sina syften utveckla feodalismens statsapparat.

Med den socialistiska revolutionen förhåller det sig på annat sätt. Socialismen kan inte uppstå och utvecklas i det kapitalistiska samhällets sköte. Dess uppkomst och utveckling kräver att privatäganderätten till produktionsmedlen upphäves, dvs. att hela grundvalen för den tidigare härskande klassens existens undanröjs. Därför kan arbetarklassen, som är bärare av den socialistiska revolutionen, inte överta kapitalisternas statsapparat utan måste krossa detta organ för kapitalisternas klassherravälde och ersätta det med ett organ för arbetarklassens och det arbetande folkets herravälde.

Men titta på socialdemokraterna ...

Socialdemokraterna har ju, säger en del kamrater, fått erövra en allt starkare ställning i riksdagen utan att kapitalisterna försökt lägga hinder i vägen ens genom att ändra vallagarna. De har t. o. m. med få och korta avbrott fått ha regeringsmakten i över 30 år. Varför skulle då inte också vi...?

Är orsaken, till att socialdemokratin i Sverige fått marschera fram till regeringsställning, den att kapitalisterna här är så demokratiska att de tillåter ett socialistiskt parti att få ett starkt inflytande i riksdagen och t. o. m. ta hand om regeringen? Ligger det inte i stället så till att socialdemokratin för länge sedan upphört att vara socialistisk och förvandlats till ett borgerligt

arbetarparti, som tagit till sin uppgift, att såsom t. o. m. kamrat Hermansson konstaterat, »förvalta det kapitalistiska samhället så väl som möjligt».

Svaren ligger i öppen dag. Följaktligen bevisar socialdemokratins starka parlamentariska inflytande och regeringsinnehav ingenting ifråga om möjligheterna att på fredlig parlamentarisk väg föra utvecklingen fram till socialismen i Sverige.

Kan man inte bryta storfinansens välde genom reformer?

Ända sedan 1920-talets början och särskilt sedan andra världskrigets slut har det genomförts en lång rad reformer genom vilka arbetarklassens ställning förbättrats. Det har stått strid om en del av dem. Framför allt om rösträttsreformen, men också om ATP-reformen. Likväl har de slutligen genomförts, och i dag är det ingen som ens ställer frågan om att upphäva dem. Varför kan man då inte gå vidare på den vägen och medels reformer steg för steg bryta storfinansens välde?

För att få fram ett svar på frågan bör vi se på de reformer som hittills genomförts och deras resultat.

I och för sig är naturligtvis alla dessa reformer bra. Författningsrevisionen 1918-21 och senare reformer av rösträtts- och valbarhetsbestämmelser har underlättat arbetarklassens kamp och ökat dess möjligheter att göra sig gällande politiskt och kommunalt. Folkpensionsreformerna, semesterlagen, barnbidragen, ATP osv. har givit förbättringar i arbetarklassens och övriga arbetandes läge.

Men har alla dessa reformer i något avseende försvagat eller rubbat storfinansens maktställning?

Nej, tvärtom. Huvudskälet härtill är, vad de ekonomiska reformerna under det sista kvartssekklet beträffar, att de genomförts med utgångspunkt från att *ingen omfördelning får ske av vare sig rikedom eller nationalinkomst*. Kostnaderna ska, såsom påvisats bl. a. i inledningen till kapitlet »Välfärdspolitiken och dess grundval», täckas genom en *ökad produktion*. Samtidigt ska »de skilda grupperna ha rätt att i huvudsak bevara sin andel av den gemensamma produktionen». Med andra ord, arbetarna ska genom ökade arbetsinsatser själva betala kostnaderna för reformerna ur sin »andel» av produktionen och dessutom sörja för en motsvarande ökning av kapitalisternas »andel». De förbättringarna som reformerna medfört i arbetarklassens och övriga arbetandes läge har sålunda åtföljts och som regel t. o. m. föregåtts av en förstärkning av storfinansens ekonomiska maktställning. Storfinansens har »beretts en lugn och trygghet tillvaro med en hög och stabil profitkvot».

En omedelbar följd av att storfinansens ekonomiska maktställning stärkts är, att också dess politiska makt och inflytande vuxit. Detta har ytterligare bevästs genom det sätt på vilket dess socialdemokratiska förvaltare utnyttjat reformerna. Dessa har för socialdemokratin blivit medel till att passivisera arbetarna och att hos dem och övriga arbetande uppamma inställningen att den kapitalistiska samhällsordningen när allt kommer omkring är ganska acceptabel och bör få bestå i »blandsamhällets» dräkt.

Den svenska verkligheten bekräftar sålunda kärnan i vad Stalin en gång sade i »Om Leninismens grunder».

För reformisten är reformen allt, det revolutionära arbetet däremot en bisak, en fras, för syns skull. Därför blir reformen i samband med den reformistiska taktiken under förhållanden då den borgerliga makten existerar oundvikligt ett verktyg för stärkande av denna makt, ett verktyg för revolutionens försvagande. (J. Stalin: *Leninismens problem*, s. 95).

Så förhåller det sig med reformerna hitintills. Följaktligen ger de inte skymten av bevis för möjligheten att medels reformer steg för steg bryta storfinansens välde, men väl för motsatsen.

Vad socialdemokrater tror om saken

På socialdemokratiskt håll finner man ibland en mycket nykter syn på frågan om möjligheten att medels reformer ändra samhällets karaktär. Professor Jörgen Westerståhl uttryckte i en uppsats »Demokrati — Diktatur», som intogs i en av Skolöverstyrelsen utgiven lärobok sin uppfattning i följande ord.

De politiska avgörandena i en demokrati fattas i enlighet med majoritetsprincipen. Tydligt är emellertid att om en knapp majoritet begagnar sin ställning för att genomdriva viktiga beslut i strid mot vad minoriteten anser vara sina livsviktiga intressen, utsättes den grundläggande värdegemenskapen för en allvarlig fara. Minoriteten kan drivas över från legal opposition till revolt. (Citerat efter H. Rubinstein, *Klasserna o. demokratin*, s. 18. Min kursiv. N. H.)

Med andra ord och utan omsvep: försök inte att pilla på monopolkapitalets maktställning, för då är det slut på demokratin, då kommer den ohöljda kapitalistiska diktaturen.

Och så är det faktiskt.

Betyder detta att vi ska strunta i reformer?

Nej, naturligtvis inte. Kommunisterna är pliktiga att föra fram och kämpa för reformer av olika slag. Men därvid bör de se kampen för reformerna såsom ett led i kampen för den socialistiska revolutionen. Detta betyder att de inte, såsom nu tyvärr allt för ofta skett, får ensidigt godta eller prisa en reform för de förbättringar den medför och glömma dess avsidsidor och brister. Det är viktigt att kommunisterna blottar och vänder sig emot dessa avsidsidor och brister samt utnyttjar dem såsom argument för den socialistiska revolutionen. Kommunisterna bör sålunda blotta och angripa den ökade utsvettning av arbetarna, som är grundvalen för den nuvarande reformpolitiken. De bör klargöra de väldiga fördelar som denna reformpolitik ger storfinanserna och påvisa faktum, att socialismen skulle möjliggöra vida större förbättring av alla arbetandes läge, utan de skattehöjningar och den väldiga press på den mänskliga arbetskraften som den nuvarande reformpolitiken förutsätter och kräver. Kommunisternas förhållande till reformerna bör vara det som Stalin uttrycker, då han i anslutning till de ovan citerade satserna om reformisternas reformpolitik skrev:

För revolutionären däremot är det revolutionära arbetet men inte reformen det viktigaste — för honom är reformen en biprodukt av revolutionen. Därför blir reformen i samband med den revolutionära taktiken under den borgerliga maktens existens självfallet ett verktyg för att stärka revolutionen, en stödjepunkt för den revolutionära rörelsens vidareutveckling. (A. a. s. 95).

Vi kan »pressa socialdemokratin»

Det finns kamrater som menar att om bara kommunisterna i riksdagen blir fler, så ska socialdemokratin av ängslan för att förlora sin maktställning, »pressas» att ta upp kamp för att bryta storfinansens välde. Denna uppfattning är Hagbergs gamla »pådrivarteori» i ny förklädnad. Den underblåses flitigt av kamrat Hermansson, som påstått bl. a. att finansminister Strängs åtgärd, att låta förslaget om mervärdesskatten ligga för ytterligare utredning, var detsamma som att han av den kommunistiska valframgången skrämts att avvisa mervärdesskatten.

All hittillsvarande erfarenhet bevisar emellertid raka motsatsen till vad de ovan nämnda kamraterna tror. De socialdemokratiska arbetarna kan förvisso vinnas för enhet både i kampen för dagskraven och för det socialistiska slutmålet. Men de socialdemokratiska toppfigurerna kommer, möjligen med ett och annat enstaka undantag, bara att gå vidare på vägen som monopolkapitalets trogna tjänare. De kan, som vi tidigare visat, manövrera i syfte att driva kommunisterna tillbaka, men de ändrar sig inte till det bättre.

Se på sådana socialdemokratiska ledartyper som tyskarna Noske och Scheidemann, vilka organiserade nedslaktningen av de revolutionära arbetarna i Tyskland efter första världskriget och småningom slutade som pensionärer i Hitlers Tyskland. Se på deras efterträdare, som efter Hitlers makttillträde i den tyska riksdagen underdånigt erbjöd sig att samarbeta med hans regim. Se på de franska och belgiska socialdemokratiska ledare, som sänt trupper mot strejkande arbetare i sina egna länder och liksom sina engelska kolleger också sänt trupper mot de för sin frihet kämpande kolonialfolken.

Är den svenska socialdemokratins toppar bättre?

I stort sett nej. De har bara inte haft tillfälle att liksom sina tyska, franska, belgiska och engelska motsvarigheter avslöja hur långt de är beredda att gå. En liten aning därom fick vi dock under andra världskriget, då ledande svenska socialdemokrater annonserade sin beredvillighet att medverka i ett av nazisterna »nyordnat» Europa. Det var under de åren då LO och förbundsledningarna förbjöd arbetarna att välja in kommunistar i fackförenings- och verkstadsklubbsstyrelser, då den kommunistiska pressen undertrycktes genom transportförbud medan nazisttidningarna fick spridas fritt i landet, då en socialdemokratisk försvarsminister organiserade såsom »arbetskompanier» maskerade koncentrationsläger för kommunistar men lät ökända nazister tjänstgöra i officersbeställningar av alla grader. En färskare antydning om hur långt vissa svenska socialdemokratiska toppfigurer är beredda att gå kan man också få genom att observera de vänskapliga kontakterna mellan t. ex. statsrådet Sträng och engdahlnazisterna.(1)

Nej, med folk av det slaget får man aldrig någon samverkan för att bryta storfinansens välde och skapa socialism i Sverige.

(1) *Vägen Framåt* nr 10, 1964, innehöll en intervju med statsrådet Sträng, som denne godkänt före publiceringen. Därifrån skröt han med sina goda kontakter med monopolkapitalisterna, beklagade att inte alla löntagare visade lika god vilja till samförstånd med arbetsköparna som Geijer med Kugelberg, förklarade att han inte ansåg det riktigt att nynazisterna utestängs ur radio och TV samt berättade hur han imponerats av den nynazistiska filosofin omsatt i praktiken. GHT reagerade, men Ny Dag teg, trots att åtminstone en läsare skrev och fäste redaktionens uppmärksamhet på intervjun.

**KOMMUNISTISKA PARTIET ÄR I FARA
KÄMPA FÖR ATT RÄDDA DET**

I det föregående har frågan om den socialistiska revolutionen ägnats stort utrymme. Skälet härtill är att ett proletärt partis ståndpunkt i denna fråga är av avgörande betydelse. Partiet kan vara oklart och ha felaktiga åsikter i många frågor, men så länge det intar en marxistisk-leninistisk ståndpunkt till frågan om den proletära revolutionen, är det dock med alla sina fel och brister ett i grunden revolutionärt, ett kommunistiskt parti. Intar det däremot en omarxistisk, revisionistisk ståndpunkt till frågan om den proletära revolutionen, är det på väg att bli eller har redan blivit ett revisionistiskt, dvs. ett socialdemokratiskt eller vänstersocialistiskt parti.

Detta är en sanning så uppenbar att inte ens Anton Strand kunnat undgå att inse den.

Sanningskorn i den strandska tankeoredan

Mitt uppe i all den tankeoreda med vilken Anton Strand gladde St.-T:s läsare och kanske än mer allt vad reaktionärer heter, fanns ett par satser som är värda att fiskas upp ur soppan och citeras. De rörde vårt partis nuvarande politik och ståndpunkter.

Det enda som nu finns kvar, som har med kommunism i gammal bemärkelse att göra är namnet ... Plagg för plagg har vi krupit i vänstersocialismens gamla kostym och kallar det »socialistisk förnyelse».

Häri har Strand beklagligt nog alldeles rätt. Vårt parti, framför allt dess ledning och dess press, har i sin politik, sina ställningstaganden och sin åskådning drivit allt längre bort från marxismen-leninismen. Partiet har på senare tid i allt högre grad blivit ett av borgerlig och småborgerlig ideologi anfrätt vänstersocialistiskt parti. Detta faktum står så klart att kamrat C. H. Hermansson inte gjorde sig minsta möda att bestrida det i den debatt han den 20 januari i år hade med Strand i radions Tidsspegel.

»Socialistisk förnyelse» och förborgerligande

Kamrat Hermansson talade så mycket mera om syftet med den »socialistiska förnyelsen». Det var, sade han:

1. att på nytt föra fram socialismens idé, att säga »att vi måste komma fram till ett samhälle, där just de väsentliga produktionsmedlen ligger i hela samhällets ägo»;
2. att, eftersom reformpolitiken i vanlig mening inte förslår »för att kunna lösa aktuella problem för människorna nu», kräva en politik, »som börjar ingripa förändrande i ägandeförhållandena och maktförhållandena i samhället», och
3. att »vårt parti ska föra en mera konkret politik» och »komma bort ifrån dogmatismen».

Denna målsättning verkar ju mycket bra och lovvärd, även om den inte innehåller något nytt. Men när partiet, samtidigt som det ställer sig dessa mål, avsvär sig marxismen-leninismens lära om den proletära revolutionen och proletariatets diktatur och helt accepterar *den gamla revisionismens dogm om att socialismen ska uppnås på fredlig parlamentarisk väg*, blir hela målsättningen tomt prat. Då rör det sig i verkligheten inte om socialistisk förnyelse utan om *revisionistisk förstörelse* av det kommunistiska partiet. Det omvandlas till ett parti av samma slag som socialdemokratin en gång var, när den sade sig vilja uppnå socialismen på fredlig parlamentarisk väg. Vad resultatet därav blir framgår av de socialdemokratiska partiernas

utveckling. Det blir inte »socialistisk förnyelse» utan förborgerligande av det en gång socialistiska partiet.

Den politiska urartningens återverkningar

Den ensidiga inriktningen på en fredlig parlamentarisk väg till socialismen har redan starkt påverkat partiets hela verksamhet. Det har upphört att vara ett aktionsparti och är, som följd av att tyngdpunkten i dess verksamhet förlägges till det parlamentariska planet, i färd med att sjunka ned till ett valparti av samma typ som alla andra. Allra klarast framträder detta, såsom jag redan i fjol påpekade (artikeln »Socialistisk revolution i det blå eller i verkligheten» II, *Ny Dag –AT*. den 24 juni 1964) i det fackliga arbetet. Kampen för den fackliga demokratin avsomnar. Partiledningen visar, mycket mot partimedlemmarnas vilja, stark benägenhet att med hull och hår svälja de reformistiska ledarnas linje för fackföreningsrörelsens omorganisation, dvs. för dess ytterligare byråkratisering. På många håll avvecklas partiets fackliga verksamhet, och det förekommer att medlemmar, som i årtal beklätt fackliga förtroendeposter, avsäger sig kandidatur och överlämnar posterna åt socialdemokrater. Det är den av Sven Landin i artikeln »Förnyelse» lanserade linjen att överlämna fackföreningsrörelsen som nu steg för steg genomförs, såvitt inte partimedlemmarna bestämt sätter sig däremot eller det socialdemokratiska klassarbetet på en arbetsplats, där kommunisterna är relativt starka, skapat en så stark och utbredd opposition att kommunisterna inte kan avhållas från att ställa upp. I fjol försökte C. H. Hermansson ännu att bestrida fakta och påstod att min skildring var oriktig. Nu torde det emellertid vara uppenbart att den var alldeles riktig.

Först långsamt, nu allt snabbare

Utvecklingen åt höger i vårt parti har pågått länge, men till en början så långsamt att den för de flesta var nästan omärklig. Vid 19:e partikongressen fick den emellertid en stöt framåt genom antagandet av den starkt revisionistiskt betonade Programförklaringen, och efter denna kongress började den ta fart.

Vid 19:e kongressen hycklade partiledningen ännu inför kongressombuden fullständig enighet med Uttalandet från de 81 kommunistiska partiernas möte i Moskva i november 1960. På Centralkommittémötet i mars 1963 avslöjade emellertid kamrat Hilding Hagberg att talet om denna enighet var en lögn. SKP:s representanter på Moskvamötet hade icke varit överens med vad uttalandet sade om de jugoslaviska revisionisterna. Hagberg föreslog och fick CK med på att ta en ställning till Jugoslaviens kommunisters förbund, som innebar att partiet i denna punkt gjorde ett grovt avsteg från 1960 års Uttalande, vilket partikongressen 1961 på CK:s förslag uppmanat partiets medlemmar att »låta bli riktninggivande i arbetet».

Den första öppna bekännelsen

Detta var den första öppna bekännelsen av i vilket läger — marxismen-leninismens eller revisionismens — de ledande i partiet hörde hemma. Mycket betecknande är att det både före och efter CK-mötet, särskilt under kongressdiskussionen på hösten 1963, ackompanjerades av hätska utfall mot Kinas kommunistiska parti. Dess ståndpunkter i den internationella debatten förfalskades, förvrängdes och vanställdes på bästa chrusjtjovmanér, för att Hilding Hagberg och Erik Karlsson m. fl., sedan de sålunda målat fan på väggen skulle kunna visa hur duktiga de var att piska honom.

Tyst Hermansson blir talför

I den pressdebatt som föregick 20:e partikongressen deltog Hermansson inte med en enda rad. Hans tystnad gjorde att många trodde honom vara politiskt sundare och bättre än Hagberg och Erik Karlsson. På 20:e partikongressen framträdde han med ett tal, som i förstone hos många väckte förhoppningar om ett politiskt tillfrisknande i partiet. Och på det valdes han till partiets ordförande.

Sedan dess har partiets politik under Hermanssons ledning och till ackompanjemang av framför allt hans tal och uttalanden, åt vilka borgarpressen och radion givit en publicitet som aldrig kommit någon tidigare kommunistisk partiledare till del, fått en alltmera revisionistisk prägel. På ett enda år har den proletära internationalismen slängts för alla vindar, den ideologiska kampen mot socialdemokrati, revisionism och borgerlig ideologi helt inställt och förbytts i sin motsats. Partidemokratin har i högre grad än någonsin förr behandlats som ett dåligt skämt. Partiets dagliga huvudorgan har, utan att partimedlemmarna fick en ärlig chans att yttra sig om huruvida de ville göra de ansträngningar som krävdes för att behålla det, nedlagts och ersatts med en dålig veckotidning. Tidigare förbindelser med de kommunistiska partierna i de socialistiska länderna har avbrutits. I stället har direkta förbindelser tagits upp med JFK:s ledning, som enligt 1960 års uttalande »förrått marxismen-leninismen». Enligt regeln kaka söker maka har på senaste tiden intima förbindelser upptagits med splittraren Aksel Larsens revisionistparti i Danmark och Finn Gustavsens i Norge. Detta trots 19:e partikongressens maning till hela partiet att »såsom riktninggivande i arbetet» betrakta 1960 års Moskvauttalande, som inskräper nödvändigheten av beslutsam kamp mot revisionismen och betecknar den som huvudfaran.

C. H. Hermanssons nya »internationalism»

I olika sammanhang har Hermansson sökt bestrida att han svikit den proletära internationalismen. Han hävdar att han företräder en proletär internationalism som »inte får bindas vid trånga partigränser».

Vi vill samarbeta med kommunistiska partier i andra länder, med vänstersocialistiska och socialdemokratiska partier liksom med de nationella befrielseströrelserna i de olika länderna. (*Ny Dag*, nr 6, 1965.)

Den »konciliante kommunistledaren» öppnar alltså stora famnen för alla politiska arbetarorganisationer i hela världen — marxistisk-leninistiska och revolutionära såväl som revisionistiska och borgerliga arbetarpartier. Är det inte rart, så säg.

Vilken är verkligheten bakom denna vackra gest, och vad är syftet med den.

Verkligheten är, såsom redan framhållits, *att tidigare förbindelser med de kommunistiska partierna brutits och 1960 års Moskvauttalande, som utgör den internationella kommunistiska rörelsens gemensamma program, förnekas och behandlas som luft. Verkligheten är att kommunistiska partier i de socialistiska länderna av SKP angripits på samma sätt och med samma argument som av klassfienden. SUKP angreps för att det vågade beröva Chrusjtjov de förtroendeposter han länge missbrukat. Kinas KP fick protester därför att det vågade stärka Kinas och hela det socialistiska lägre försvar genom att utveckla egna kärnvapen. Arbetets parti i Albanien, som aldrig fått komma till tals i SKP:s press, har i Ny Dag utsatts för gemen smutskastning bl. a. i en artikel skriven av en kontrarevolutionär*

emigrant. *Men de socialdemokratiska partierna i Sverige och annorstädes behandlas smekamt. Och revisionistiska splittrare som Aksel Larsen, vars enda uppgift i dansk politik är att i monopolkapitalets intresse ta död på Danmarks kommunistiska parti, understöds i sin verksamhet genom att förlänas en gloria av medkämpe och kamrat i kampen för socialismen.*

Så handlar bara en karriärist

Syftet med detta slags »internationalism» sammanfaller helt med det som Hermansson uppställer för sig i Sverige, då han säger:

att i den mån det i Sverige finns socialistiska strömningar, som mer eller mindre motsvarar de som i våra skandinaviska grannländer lett till uppkomsten av SF-partier, så bör det kommunistiska partiet i Sverige utforma sin politik så att dessa strömningar kan få sina krav och synpunkter tillgodosedda. (*Ny Dag*, nr 6, 1965.)

Med andra ord, i den mån det i Sverige finns strömningar, som motsvarar de som i Danmark lett till att Aksel Larsen splittrat den kommunistiska rörelsen och bildat sitt revisionistiska parti, ska Sveriges kommunistiska parti förvandlas till ett revisionistiskt parti och bedriva revisionistisk politik i syfte att uppfånga dem. Och eftersom det finns sådana strömningar, representerade bl. a. av gruppen kring Sven Landin, som av allt att döma, när han skrev sin »Förnyelse», bara var det medium genom vilket Hermanssons ande talade, är C. H. Hermansson i full färd med att *omvandla Sveriges kommunistiska parti till ett principlöst, antimarxistiskt, revisionistiskt och djupast sett också antikommunistiskt parti.*

Så handlar ingen kommunist. Så handlar endast en karriärist, vars enda strävan är att ta vara på alla chanser till att vinna röster och mandat för att på dem kunna klättra upp till regeringstaburetterna. En kommunist däremot strävar att bevara och utveckla det kommunistiska partiet såsom ett marxistiskt-leninistiskt parti. Han möter de revisionistiska strömningarna med enhet i kampen för dagskraven men kamp emot den revisionistiska ideologin, för att isolera de revisionistiska ledarna, vinna de av revisionismen fångade arbetarna och intellektuella och *omvandla dem till kommunister.*

Hermansson har kastat masken

På 20:e partikongressen försökte Hermansson ännu ge sig sken av att vara kommunist, att ta klart avstånd från socialdemokratin i dess egenskap av kapitalets förvaltare och vara allvarligt inriktad på kamp för att bryta storfinansens välde. Efter valet, i vilket han inte utan framgång även försökte framträda som kämpe mot prisstegringar och inflation, har han undan för undan upphört med denna maskerad. Demaskeringen blev fullständig, då han i press och radio förklarade att partiet »i stort sett accepterade» den i storfinansens intresse upplagda budget som finansminister Sträng framlagt.

En kommunist skulle ha utnyttjat riksdagens tribun till att inför hela folket avslöja vad denna budget verkligen är. Han skulle ha klargjort att den är en inflationsbudget som snabbt kommer att till noll reducera de ökningar av barnbidrag och pensioner, med vilka den dekorerats, som kommer att föra en stor del av värdet på småspararnas i bankerna insatta pengar över i storfinansens rymliga fickor samt sist, men inte minst, kommer att öka profiterna genom att driva arbetarna till att ytterligare stegra sina prestationer i produktionen. Men C. H. Hermansson kom bara med »vissa anmärkningar».

Hyckleri i kvadrat

Typiskt för det hyckleri som han och partiets topp i dag bedriver är hur Ny Dag—A T. nr 4 i år behandlade den jättehauss som Strängs budgetförslag framkallade på börsen. En trespaltsrubrik konstaterade: *Miljardvinster kammars hem av aktieägarna*. I texten medgavs:

Det var sedan Sträng lagt fram den nya budgeten som omsättningen (på Börsen, N. H.) återigen sköt i höjden. Profitmöjligheterna bedöms på bolagshåll som mycket goda.

Det kostade man på sig att konstatera. Men inte ett ord i sammanhanget, om att den budget som kom bolagen att vädra dessa mycket goda profiler »i stort sett accepterats» av den väldige kämpen för brytande av storfinansens välde, C. H. Hermansson.

Ny Dags redaktion måtte inte ha någon större respekt för sina läsares omdöme och förmåga att lägga samman två och två.

Dit står hans längtan

I en av sina artiklar i Ny Dag (*Fortsatta ansträngningar för socialistisk förnyelse*, den 29 sept. 1964) förklarade Hermansson:

En stor vinning för det svenska folkstyret skulle det emellertid vara, om övriga partier toge steget fullt ut och i teorin som i praktiken helt övergick till att behandla det kommunistiska partiet som ett av fem riksdagspartier.

Hermansson vill tydligen se kommunistiska partiet infört under rubriken »de demokratiska partierna». Detta är den välljudande kollektiva benämningen för de partier, som trots mindre meningsskiljaktigheter och intresse motsättningar är eniga om att upprätthålla storfinansens välde. Kommunistiska partiet har aldrig tidigare haft den tvivelaktiga äran att räknas dit. Alla sina svagheter och brister till trots har det under alla åren ändå ansetts såsom ett socialistiskt parti med mål att upprätthålla ett socialistiskt Sverige och därför skällts för odemokratiskt av monopolkapitalets gårdvarar. Men om partiet följer Hermansson har det, särskilt efter den våldsamma kovändning som hans ställningstagande till budgeten innebär, redan ena foten inne i det illustra sällskapet. Får Hermansson ostört fullfölja sin av borgarpress, TV och radio med välvillig nyfikenhet följda verksamhet för att, som Dagens Nyheter (5 febr. 1965) skrev, »omdana sitt parti till ett självständigt vänstersocialistiskt parti», har det snart andra foten där också. Men då är det inte längre ett kommunistiskt parti, även om det till en tid behåller det kommunistiska namnet i syfte att dupera medlemmar och sympatisörer. Ty, som Hermansson själv konstaterade vid en telefonintervju i radio den 5 februari på kvällen, är det *inte namnet utan politiken* som har betydelse. Ett parti, som bedriver revisionistisk politik, är ett revisionistiskt parti även om det uppträder under kommunistisk skylt.

Hur har denna urartning varit möjlig

Många undrar givetvis: hur kan det komma sig att Sveriges kommunistiska parti, ett av de partier som grundade Kommunistiska Internationalen, förrirat sig så långt bort från marxismen-leninismen?

Orsakerna är många och samverkande, och att dra fram och grundligt undersöka dem alla är en uppgift som inte kan lösas inom ramen för denna skrift. Här kan endast några av de viktigaste i korthet nämnas.

Borgerligt och småborgerligt inflytande

Ett proletärt parti i ett kapitalistiskt land (och även ett proletärt parti i ett socialistiskt land med en kapitalistisk omvärld och rester av småproduktionen kvarlevande) är ständigt utsatt för borgerligt och småborgerligt inflytande. Detta gör sig särskilt starkt gällande under tider då högkonjunktur råder och löntagarnas standard stiger. Endast under förutsättning att partiet såväl inom egna led som utåt för en ständig kamp emot det borgerliga och småborgerliga inflytandet kan detta hindras att i större omfattning tränga in i och påverka partiet och dess politik.

Om emellertid partiets vaksamhet mot det fientliga inflytandet slappnar, om yttringar av småborgerlig och borgerlig ideologi opåttalt får förekomma i partiet och till och med uppmuntras, om den ideologiska kampen mot revisionismen, socialdemokratin och borgerligheten försummas, om den marxistisk-leninistiska skolningen eftersättes och partiledningen, i stället för att tillämpa marxismen-leninismen, grundar sin politik på rent önsketänkande — och allt detta har, som i det föregående visats, skett i vårt parti — då blir resultatet oundvikligen ideologisk upplösning och politisk urartning.

Brist på kritik och självkritik

Om därtill kritiken och självkritiken i stort sett lyser med sin frånvaro och partidemokratin knappast existerar ens till namnet — och detta är vad som länge varit fallet i vårt parti — underlättas och påskyndas den politiska upplösningen och urartningen i hög grad.

Vi har själva del i skulden

Naturligtvis kan inte hela skulden för vad som inträffat läggas på partistyrelsen och enskilda av dess ledamöter. Samtliga vi partimedlemmar, ingen nämnd och ingen glömd, har del i den. En del av oss har ibland opponerat mot partiets ståndpunkter och politik. Detta har dock inte skett med tillräcklig styrka, och för det mesta har vi givit upp i förhoppning att »det ska väl rätta till sig så småningom». Vi ville ju inte riva upp strid i partiet, vi var angelägna om att bevara dess enhet. Andra av oss har dragit sig undan i passivitet och överlämnat åt en ledning, som de ansett vara inne på en felaktig linje att köra vidare på denna, precis som om partiet vore ledningens privategendom. Åter andra — och de har varit ganska många — har i missriktad lojalitet sagt ja och amen till vad än högsta ledningen och funktionärerna serverat och betraktat allt som sagts och gjorts från det hållet såsom ofelbart.

Nu måste vi snabbt rätta dessa misstag

Nu kan vi inte längre passivt åse vad som händer med vårt parti. Nu kan vi inte tåga för att bevara enigheten i partiet, ty dess omvandling till ett vänstersocialistiskt bihang till socialdemokratin kan inte kommunister stå eniga om. Nu är det på tiden att vi samlas till enig kamp, för att återföra vårt parti till marxismen-leninismen och förmå så många som möjligt av de kamrater som hittills glatt följt C. H. Hermansson på hans ilmarsch över till det revisionistiska lägret att vakna upp och vända om. Vill han själv ta sitt förnuft tillfång och vända åter till marxismen-leninismens väg, ska vi välkomna det. Varom inte, ska vi se till att så få som möjligt av vårt partis medlemmar slår följe med honom.

Ska Hermansson lyckas där andra misslyckats

I början av denna skrift erinrades om hur socialdemokratiska och reformistiska ledare, revisionister och opportunisterna av alla schatteringar liksom kapitalister och reaktionärer genom åren bemödat sig om att ta död på det kommunistiska partiet. De lyckades aldrig. Varje gång de efter en stor och långvarig attack mot vårt parti jublande förkunnade att det var dags att hålla likvaka över det, visade sig »liket» till deras bittra besvikelse vara i hög grad levande och livskraftigt.

Bårlärkorna klarar strupen på nytt

Nu är läget för vårt parti emellertid farligare än någon gång tidigare. C. H. Hermansson är, efter att först ha sökt bedöva partiet genom en medels opportunistisk politik köpt valseger, i färd med att försöka avliva det. Punkt för punkt genomför han den likvidatoriska linje som Sven Landin framförde i kongressdebatten. Och återigen klarar bårlärkorna strupen och gör sig beredda att sjunga Sveriges kommunistiska parti till den eviga vilan.

Fredagen den 5 februari talade Tage Erlander till de socialdemokratiska föreningarna i Stockholms län. Han konstaterade förnöjt att kommunistiska partiet nu håller på att utplånas av C. H. Hermansson och hans medlöpare. Nu avsvär sig, myste Erlander, det svenska kommunistpartiets ledning i rask takt alla kommunismens principer. Han fortsatte:

Varje tal av kommunistledaren innebär i främsta rummet ett avståndstagande från kommunismens ideal. I stället ansluter man sig så nära som möjligt till socialdemokratien. (*D. N.*:s referat, 6 febr. 1965.)

Fakta är och förblir fakta även om Tage Erlander pekar på och, som naturligt är i detta fall, jublar över dem. C. H. Hermansson har försökt beteckna Erlanders konstateranden »som en önskedröm som saknar förbindelse med verkligheten». Men så väl är det tyvärr inte. Hermansson har ju redan själv, genom vad han sagt om att partiet ska utforma sin politik så att de revisionistiska strömningarna ska få sina krav och synpunkter tillgodosedda, erkänt att Erlander har rätt. Och det måste också vi med sorg i hjärtat konstatera på grundval av den granskning som här gjorts av partiets ståndpunkter och politik.

Men vi nöjer oss inte med att konstatera detta bedrövliga faktum. Vi manar alla kommunistiska partiets medlemmar, alla revolutionära arbetare och arbetarkvinnor, alla svenska marxist-leninister:

TILL KAMP FÖR SVERIGES KOMMUNISTISKA PARTI!

Kamrater, låt oss förena våra krafter för att rädda vårt parti. Till offensiv mot den revisionistiska urartningen och den ideologiska upplösningen. Ta i alla partiorganisationer upp diskussionen om vårt parti skall hålla fast vid marxismen-leninismen eller ge sig revisionismen i våld. Påvisa hur Hermanssons och den nuvarande partiledningens ståndpunkter i fråga efter fråga sammanfaller med de gamla revisionisternas och socialdemokratins. Antag uttalanden och fördöm Hermanssons och hans medlöparens revisionistiska politik. Kräv att förbindelserna med de danska, norska och jugoslaviska revisionisterna bryts och att partiet strikt håller fast vid det av 19:e partikongressen godtagna uttalandet från 1960 års Moskvamöte. Res krav om extra kongress för att bevara partiet som ett kommunistiskt, marxistiskt-leninistiskt parti och ersätta likvidatorerna i partiledningen med principfasta kommunister och revolutionärer!

Kommunistiska partiet ska inte raseras

Tillsammans kan och ska vi rädda Sveriges kommunistiska parti från det öde C. H. Hermansson tillämpar det. Och vi ska inte bara rädda det, utan utveckla det till ett bättre kommunistiskt parti än det någonsin varit.

Vi ska göra vårt parti till en från arbetarklassen och de övriga arbetande människorna oskiljaktig ledande kraft i kampen för fred, demokrati och frihet, för en fri och framstegsvänlig kultur, för en ökad andel i den ständigt växande produktionen och för en socialistisk revolution. Vi ska göra detta genom att ständigt förena kampen för dagskraven, mot godtycket, orättvisorna och byråkratin med kampen för det socialistiska slutmålet. Vi ska under detta vårt arbete bygga upp ett med klasskampens alla former väl förtroget, enigt, disciplinerat, manöverdugligt och slagkraftigt marxistiskt-leninistiskt parti. Vi ska, genom att bekämpa det borgerliga och småborgerliga inflytandet, revisionistisk och socialdemokratisk ideologi, sörja för att vårt parti, istället för att prata i nattmössan om företeelserna, noga studerar den svenska verkligheten och på den tillämpar marxismen-leninismens allmängiltiga sanningar.

Vi ska dra försorg om att vårt parti ständigt strävar att ge sina medlemmar och ledningar en allt bättre marxistisk-leninistisk skolning och gör dem mera skickade att praktiskt tillämpa vad de lärt.

Vi ska utveckla kritiken och självkritiken, för att kunna övervinna våra brister och svagheter och ständigt höja hela partiets politiska nivå och arbetsförmåga.

Vi ska återuppliva partidemokratin och se till att ledning och medlemmar gemensamt från grunden utformar program och politik och att ledningens beslut ständigt uttrycker medlemmarnas och alla revolutionära arbetares vilja och mening.

Vi ska se till att våra partiorganisationer fylls av politiskt liv och verkligen kommer att, var på sitt område, leda och organisera massornas kamp i stället för att öda alla sina krafter på ändlösa bemödanden att skaffa pengar genom insamlingar och lotterier.

Vi ska också bygga upp en frisk och kämpande ungdomsrörelse, som kan ge den arbetande ungdomen ett värdigt och entusiasmerande mål i livet och fylla den med en stark proletär och revolutionär moral.

Så ska vi göra Sveriges kommunistiska parti till ett parti som, då den revolutionära flodvågen stiger och en revolutionär situation inträder i vårt land, är helt i stånd att gå i spetsen för massorna och leda dem i en segerrik socialistisk revolution, vare sig denna — såsom vi hoppas — ska kunna genomföras under fredliga former eller måste företas med väpnat våld, för att slå ned det väpnade våld med vilket monopolkapitalisterna och deras hjälpare söker förhindra den.